

Teozofija ružokrižara

SD 99 (1907.)

Rudolf Steiner

SADRŽAJ

1	Prvo predavanje, München, 22. svibnja 1907. Novi oblik mudrosti	5
	O povijesti ružokrižarstva. Christian Rosenkreutz u svom radu od 1459. Lessingov 'Odgoj ljudskog roda'. Incijacija Goethea. Položaj između učitelja i učenika u ružokrižarskoj mudrosti. Odnos duhovne mudrosti prema općoj duhovnoj kulturi. Sedmerostruka ljudska priroda. Zadatak ružokrižara.	
2	Drugo predavanje, München, 25. svibnja 1907. Deveterostruko biće čovjeka	12
	Pregled prirode ljudskog bića. Izvorni članovi ljudske prirode i njihova transformacija od strane 'Ja'. Sedmerostruki i deveterostruki čovjek.	
3	Treće predavanje, München, 26. svibnja 1907. Elementarni i nebeski svijet - budnost, spavanje i smrt	20
	Aktivnost astralnog tijela u budnosti i kod spavanja, njegov odnos prema fizičkom svijetu i prema astralnom moru kozmosa. Astralno tijelo kao graditelj eterskog tijela i fizičkog tijela. Stanja čovjeka nakon smrti. Četiri kraljevstva Devahana.	
4	Četvrto predavanje, München, 28. svibnja 1907. Silazak u novo rođenje	26
	Susret s Akaša zapisima. Čovjek nakon smrti u Devahanu. Formiranje novog astralnog tijela, izgradnja novog eterskog tijela i fizičkog tijela koje mu odgovara. Pregled sljedećeg života.	
5	Peto predavanje, München, 29. svibnja 1907. Zajednički život između smrti i novog rođenja u fizičkom svijetu	32
	Prijateljski odnosi i veze ljubavi kao osnova za zajednički život u Devahanu. Uključivanje čovjeka u fizički svijet pri novom rođenju. Prvo vrijeme nakon začeca i daljnji razvoj ljudskog embrija. Platonova godina. Muška i ženska utjelovljenja. Kolektivna krama ljudi.	

6	Šesto predavanje, München, 30. svibnja 1907. Zakon sudbine	38
	Zakon karme kao općevažeći kozmički zakon i njegova valjanost u ljudskom životu. Akaša zapisi i čovjekova sudbina. Karmički učinci iz jednog utjelovljenja u drugo. Demoni, utvare i fantomi kao bića koja je stvorio sam čovjek. Znanost duha kao lijek za čovječanstvo.	
7	Sedmo predavanje, München, 31. svibnja 1907. Tehnika karme	46
	Iskustva duše nakon smrti. Zakon karme i nasljeđa. Djelovanje zakona karme. Zakon karme kao poticaj za djelovanje. Ranije zemaljske inkarnacije i ljudski razvoj.	
8	Osmo predavanje, München, 1. lipnja 1907. Sedam planetarnih stanja ljudske svijesti	53
	Tri prošla stanja svijesti, sadašnje stanje, i tri buduća stanja svijesti.	
9	Deveto predavanje, München, 2. lipnja 1907. Planetarni razvoj I	59
	Inkarnacije Saturna i Sunca, Zemlje, i evolucija čovjeka.	
10	Deseto predavanje, München, 3. lipnja 1907. Planetarni razvoj II	66
	Mjesečevo stanje Zemlje i čovjeka.	
11	Jedanaesto predavanje, München, 4. lipnja 1907. Evolucija čovječanstva na Zemlji I	73
	Ponavljanje stanja Saturna, Sunca i Mjeseca. Odlazak Mjeseca. Uključenje 'Ja'. Disanje plućima. Prolaz Marsa. Zemlja i čovjek u vremenima Lemurije i Atlantide.	
12	Dvanaesto predavanje, München, 4. lipnja 1907. Evolucija čovječanstva na Zemlji II	81

Ostaci i osobitosti starog androgina stanja. Spolna segregacija. Naši preci Atlantiđani. Faze post-atlantske evolucije.

- 13 Trinaesto predavanje, München, 5. lipnja 1907. 88
Budućnost čovjeka

Prevladavanje egoizma. Zadatak velike bratske povezanosti: povezati razlomljeno čovječanstvo kroz jedinstvenu duhovnu mudrost. Preuređenje tjelesnog oblika i reproduktivne moći. Buduće stanje Jupitera i Venere. Dobra i zla rasa budućnosti.

- 14 Četrnaesto predavanje, München, 6. lipnja 1907. 97
Priroda inicijacije

Sedam koraka kršćanskog puta inicijacije i sedam koraka ružokrižarskog puta.

PREDAVANJE I

Novi oblik mudrosti

München, 22. svibnja 1907.

Ono što će ovdje biti predstavljeno spomenuto je u najavi 'Teozofija prema metodi ružokrižara'. Ovdje se misli na drevnu i uvijek novu mudrost, prema metodi koja je primjerena našoj sadašnjosti, prema metodi koja je zapravo poznata još od četrnaestog stoljeća, kao što će ovdje biti prezentirano. Ali na ovim predavanjima ne želim govoriti o povijesti ružokrižarstva.

Svi znate da se danas u osnovnim školama uči određena geometrija, što uključuje, naprimjer, Pitagorin teorem. Elementarni aspekti ove geometrije uče se posve neovisno o tome kako je sama geometrija nastala, jer što učenik koji danas uči prve elemente zna o Euklidu! A ipak se uči euklidska geometrija. Tek mnogo kasnije, kada već poznajemo činjenice, sadržaj, možda se može upoznati povijesni oblik i formu, onoga što je sada općenito dostupno u osnovnim školama, što se prvobitno pojavilo u ljudskoj evoluciji. Baš kao što se izvorni način na koji je Euklid čovječanstvu dao geometriju malo tiče učenika koji danas uči elementarnu geometriju, tako nas ne bi trebalo zanimati ni kako se takozvano ružokrižarstvo razvijalo tijekom povijesti. I baš kao što učenik uči pravu, istinsku geometriju iz same te stvari, tako ovu ružokrižarsku mudrost razmotrimo iz nje same.

Svatko tko poznaje povijest, a posebno vanjsku povijest ružokrižarstva, kako je navedena u literaturi, zna vrlo malo o stvarnom sadržaju teozofije ružokrižara. Ono što je teozofija ružokrižara, postoji od četrnaestog stoljeća kao istinito, neovisno o svojoj povijesti, baš kao što je geometrija istinita i može je se spoznati neovisno o povijesti geometrije i njenom postupnom nastanku. Stoga se treba samo kratko osvrnuti na neke stvari iz povijesti.

Godine 1459. visoka duhovna individualnost, utjelovljena u ljudskoj osobnosti koja pred svijetom nosi ime Christian Rosenkreutz, prvi put se pojavila kao učitelj malom krugu iniciranih učenika. Godine 1459. Christian Rosenkreutz je unaprijeđen u 'Eques lapidis aurei' ili 'Viteza zlatnog kamena', unutar strogo zatvorenog duhovnog bratstva, 'Fraternität Roseae crucis'. Tijekom predavanja biti će nam sve jasnije što to znači. Ta visoka duhovna individualnost, koja je na fizičku razinu ušla u vanjskoj osobnosti Christiana Rosenkreutza, djelovala je uvijek iznova kao vođa i učitelj ružokrižarske struje u 'istom tijelu', kako se kaže u okultizmu. Također ćemo se upoznati sa značenjem izraza 'u uvijek iznova u istom tijelu' na sljedećih nekoliko sati, kada ćemo govoriti o sudbini čovjeka nakon smrti.

Sada, sve do duboko u osamnaesto stoljeće, ova mudrost o kojoj ovdje govorimo bila je zatvorena unutar uskog bratstva, koje je imalo stroga pravila po kojima je bilo zatvoreno od vanjskog, egzoternog svijeta.

U osamnaestom stoljeću to je Bratstvo imalo misiju unijeti nešto ezoterično u kulturu Srednje Europe na duhovan način, i stoga vidimo kako unutar vanjske kulture blistaju mnoge stvari koje su izvana egzoterne, ali koje nisu ništa drugo nego vanjski izraz ezoterne mudrosti. Tijekom stoljeća mnogi su ljudi nastojali nekako prozreti tu mudrost, koju nazivamo ružokrižarskom mudrošću; nisu uspjeli. Tako se Leibniz uzalud pokušavao približiti izvoru ružokrižarske mudrosti. Ali ta je ružokrižarska mudrost zasjala poput munje u egzoternom spisu koji se pojavio kad se Lessing približavao svom savršenstvu na fizičkom planu. To je Lessingov 'Odgoj ljudskog roda'. Samo ovaj spis treba čitati između redaka, tada će se prepoznati, u njegovom zaključku - doduše samo kao ezoterik - da je to vanjski izraz ružokrižarske mudrosti.

Konkretno, ova mudrost zasjala je u onoj osobi koja je odražavala kulturu tadašnje Europe oko prijelaza osamnaestog stoljeća, pa i međunarodnu kulturu: u Goetheu. U relativno ranim godinama Goethe je došao u dodir s izvorom ružokrižarstva i tada je doživio, u određenom smislu, neobično visoku inicijaciju. Lako se može pogrešno shvatiti kada se govori o inicijaciji Goethea; stoga možda treba nešto reći o tome kakav je to osebujan način inicijacije. To je bilo u međuvremenu, kad je otišao sa Sveučilišta u Leipzigu dok nije otišao u Straßburg. To je bilo vrlo čudno. Imao je iskustvo koje je prodrlo vrlo duboko u njegovu dušu a izvana se izrazilo u činjenici da je u proteklom periodu u Leipzigu bio prilično blizu smrti. U svom bolesničkom krevetu, imao je važno iskustvo, neku vrstu inicijacije. Goethe toga u početku nije bio svjestan, ali to je u njegovoj duši djelovalo kao neka vrsta pjesničke struje, i to je bio vrlo čudan proces kako je ta struja djelovala na njegovu kreativnost. To bljesne u njegovoj pjesmi 'Die Geheimnisse', koju su najintimniji prijatelji Goethea opisali kao jednu od njegovih najdubljih kreacija, i doista je tako da Goethe nikada nije mogao pronaći snagu da zaključi te fragmente. Kultura tog vremena nije bila u stanju dizajnirati cijelu dubinu života izvana, koja u ovoj pjesmi pulsira. Ovu pjesmu treba smatrati da dolazi iz najdubljih izvora Goetheove duše, i za sve Goetheove komentatore to je knjiga sa sedam pečata. Ali ta je inicijacija nastavila djelovati, a Goethe je napokon uspio stvoriti neobičnu proznu pjesmu koju znamo kao 'Bajka o zelenoj zmiji i lijepoj Ljiljani', kako je postajao sve svjesniji toga. To je jedno od najdubljih spisa svjetske književnosti; svatko tko ga može protumačiti na ispravan način zna puno o ružokrižarskoj mudrosti.

U vrijeme kada je ružokrižarska mudrost trebala postajati dio opće kulture, dogodilo se, na način o kojem sada ne moram govoriti, da je

počinjena jedna vrsta izdaje, tako da su određene ideje o ružokrižarskoj mudrosti prodirale u egzoterni, vanjski svijet. To s jedne strane, a s druge strane, potreba da na zapadnu kulturu tijekom devetnaestog stoljeća na fizički plan ne utječe ezoterija, te dvije stvari donijele su potrebu da se izvori ružokrižarske mudrosti, a nadasve njen veliki utemeljitelj, koji je od tog vremena uvijek bio na fizičkom planu, trebaju povući; tako da se u prvoj polovini devetnaestog stoljeća, čak i u velikom dijelu druge polovine, moglo otkriti malo od ružokrižarske mudrosti. Tek u naše vrijeme postalo je moguće otvoriti izvore ružokrižarske mudrosti i uključiti ih u opću kulturu, a ako pogledamo ovu kulturu, pojaviti će se razlozi zašto je to morao biti slučaj.

Sada bih vam želio dati dvije karakteristične stvari za ružokrižarsku mudrost, koje su važne za njenu misiju u svijetu. Jedna stvar je povezana sa cjelokupnim čovjekovim stavom prema ovoj ružokrižarskoj mudrosti, što je nešto drugo od okultnog oblika kršćansko-gnostičke mudrosti. Za sada moramo dotaknuti samo dvije činjenice duhovnog života, ako želimo pred naše duše jasno postaviti ovaj čudan položaj ružokrižarske mudrosti. Prva od ove dvije činjenice je ono što se naziva odnos učenika prema učitelju, a mi moramo razmotriti dvije stvari u vezi s tim odnosom. Prvo, razgovarat ćemo o vidovitosti, a drugo o onome što se naziva 'vjerovanje u autoritet'. Riječ vidovitost - izraz je zapravo neadekvatan - uključuje ne samo duhovno gledanje, već i duhovno slušanje. U to dvoje, izvor je svake mudrosti koja nas uči o skrivenoj mudrosti svijeta, i pravo znanje o duhovnim svjetovima ne može doći ni iz jednog drugog izvora. U ružokrižarstvu postoji bitna razlika između otkrivanja duhovnih istina i njihovog razumijevanja.

Samo oni koji su razvili više duhovne sposobnosti, tj. vidovitost, duhovne istine mogu pronaći izravno u višim svjetovima. Vidovitost je preduvjet potreban za pronalaženje duhovne istine. Sve do danas i dugo u budućnost, ni jedno istinsko ružokrižarstvo neće egzoterično podučavati ono što se ne može shvatiti s uobičajenim, općim logičkim razumijevanjem. To je ono što je važno. Prigovor da je vidovitost neophodna za razumijevanje ružokrižarskog oblika teozofije nije valjan. Nije sposobnost percepcije ono što je važno. Oni koji razmišljanjem ne mogu dokučiti ružokrižarsku mudrost, jednostavno još nisu razvili logičko razumijevanje. Ako apsorbirate sve što daje trenutna kultura, ono što danas možete postići samo ako imate strpljenja i upornosti i niste previše lijeni za učenje, onda možete razumjeti ono što ružokrižarski učitelj podučava. Svatko tko nekako sumnja u takvu mudrost ružokrižara i kaže: ne mogu razumjeti, ne smije svaljivati krivnju na činjenicu da još ne može doseći višu razinu, već ne želi dovoljno napregnuti svoje razumijevanje ili nema dovoljno iskustva iz običnog obrazovnog života da bi to stvarno razumio.

Razmislite o ogromnoj popularizaciji mudrosti koja se dogodila otkad je kršćanstva do danas, i pokušajte zamisliti kršćansko ružokrižarstvo u četrnaestom stoljeću pred vašom dušom. Pomislite na odnos, pojedinca koji je živio vani u svijetu, sa svojim učiteljem. U to vrijeme moglo se raditi samo kroz izgovorenu riječ. Ljudi obično ne procjenjuju ispravno ogroman razvoj od tog vremena. Treba se sjetiti samo postignuća umijeća tiskanja. Razmislite o tisuću i tisuću kanala kroz koje su dostignuća kulture mogla ući u život. Od knjiga do najnovijih novinskih članaka, možete uočiti nebrojene kanale kroz koje ideje teku u život. Ti su načini razvijeni tek od tog vremena i uzrokovali su da intelekt zapadne kulture usvoji potpuno drugačije oblike. Zapadni intelekt, um, od tog vremena radi sasvim drugačije.

Novi oblik mudrosti morao je to uzeti u obzir. Takav oblik morao je izdržati sve ono što u tisuću kanala teče u opći život. Ružokrižarska mudrost je ona koja može izdržati bilo koji prigovor koji bi mogla postaviti popularna ili visoka znanost. Sama po sebi, ružokrižarska mudrost sadrži izvore koji joj omogućuju da se suprotstavi svakom prigovoru znanosti. Pravo razumijevanje moderne znanosti, ne diletantsko razumijevanje koje se može naći čak i kod sveučilišnih profesora, već razumijevanje koje je slobodno od apstraktnog teoretiziranja i materijalističkih nagađanja, čvrsto stojeći na temelju činjenica i ne nadilazi ih, može iz same znanosti pronaći dokaze duhovnih istina ružokrižarstva.

Druga strana kod ružokrižarske mudrosti - u položaju između učitelja i učenika - je da je u osnovi odnos od učenika do 'gurua', orijentalnog učitelja, bitno drugačiji u odnosu na druge. O načinu na koji se učenik suočava s guruom, zapravo se ne može reći da se temelji na vjeri u autoritet u ružokrižarsku mudrost. S primjerom iz običnog života, to ću pojasniti. Ružokrižarski učitelj želi stajati uz svog učenika u istom odnosu kao što to čini učitelj matematike sa svojim učenicima. Može li se govoriti da učenik matematike ovisi o svom učitelju jednostavno iz vjere u autoritet? Ne! Može li se govoriti o činjenici da učeniku matematike ne treba učitelj? Da - mogli bi mnogi reći, jer su možda pronašli način da uče iz dobre knjige. Ali to je jednostavno drugačija situacija od one u kojoj učenik i učitelj sjede jedan ispred drugog. U principu biste, naravno, mogli. Isto tako, svaka bi osoba, ako se uzdigne na određenu razinu vidovitosti, mogla pronaći duhovne istine, ali to će biti nerazumno dug put. Bilo bi jednako nerazumno reći: moje vlastito unutarnje biće mora biti izvor svih duhovnih istina. – Ako učitelj poznaje matematičku istinu i preda je učeniku, onda učenik više ne treba vjerovati u autoritet, onda matematičke istine gleda kroz njihovu vlastitu korektnost i ne treba mu ništa drugo nego da ih pravilno gleda. Nije drugačije ni s cijelim okultnim razvojem u ružokrižarskom smislu. Učitelj je prijatelj, savjetnik, koji je već proživio okultna iskustva i pomaže učeniku da to sam učini. Jednom kada čovjek doživi ta iskustva, ne treba ih prihvaćati

kao autoritet, ništa više nego u matematici izjavu: tri kuta trokuta iznose 180 stupnjeva. Sav autoritet u ružokrižarstvu nije autoritet u uobičajenom smislu, već onaj koji je neophodan za skraćivanje puta do najviših istina.

To je jedna strana. Druga strana je odnos duhovne mudrosti prema općoj duhovnoj kulturi. U prezentacijama koje će se ovdje odvijati sljedećih nekoliko dana, vidjet ćete da se duhovna istina može izravno pretočiti u praktični život. Ne postavljamo nekakav sustav koji se može koristiti samo teoretski, već nešto što se može koristiti ako se žele prepoznati duboki temelji našeg znanja o svijetu, ako se želi pustiti da duhovne istine teku u naš svakodnevni život. Ružokrižarska mudrost ne smije teći samo u glavu, ne samo u srce, nego i u ruku, u naše manualne vještine, u ono što čovjek radi svaki dan. To nije sentimentalno suosjećanje, to je svladavanje vještina funkcioniranja koje nam omogućuju da služimo općem dobru čovječanstva. Pretpostavimo da je neko društvo istupilo i učinilo bratstvo svojim jedinim ciljem; ne čineći ništa osim propovijedanja bratstva. To ne bi bilo ružokrižarstvo, jer ružokrižar kaže: zamislite osobu sa slomljenom nogom kako leži na ulici ispred vas. Ako četrnaest ljudi stoji okolo osjećajući toplinu i suosjećanje, a u blizini nema nikoga tko bi mogao pomoći, svih četrnaest manje je bitno od onog koji dolazi, koji možda uopće nije sentimentaln, ali ima sposobnost pomoći i to čini. – I to je stav koji prožima ružokrižara. Bitno je uporabljivo znanje, mogućnost interveniranja u životu na temelju znanja. Sva priča o suosjećanju čak je i opasna za ružokrižarsku mudrost, jer se stalno naglašavanje suosjećanja čini poput neke vrste astralne požude. Ono što je niži osjećaj požude na fizičkoj razini, to je i na astralnoj razini, samo želi osjećati a ne znati. Djelotvorno znanje koje može intervenirati u životu – međutim, ne u materijalističkom smislu, već preuzeto iz duhovne razine – omogućuje nam praktičan rad. Harmonija dolazi sama od sebe, iz nužnog prepoznavanja da svijet treba ići naprijed, a teče tim sigurnije jer slijedi znanje. Moglo bi se reći za nekoga tko može pomoći kod slomljene noge: ako nije filantrop, mogao bi ostaviti patnika da leži. – To je moguće pukom spoznajom na fizičkom planu. Međutim, u slučaju duhovnog znanja, ovaj prigovor nije moguć. Ne može postojati duhovno znanje koje se ne bi pretočilo u praktičan život.

To je ono što se naziva drugom stranom ružokrižarske mudrosti: da se može otkriti samo snagama vidovitosti, ali se može vidjeti zdravim razumom. Očito je da ovo izgleda kao nešto vrlo čudno. Kako biste imali iskustva u duhovnom svijetu, morate postati vidoviti; to vam ne treba da vidite ono što vidovnjak vidi. Tko god siđe iz duhovnih svjetova kao vidovnjak i ispriča stvari koje se gore događaju, tako donoseći nešto od spoznaje onoga što je potrebno današnjem čovječanstvu, može se razumjeti ako to slušatelj želi, jer čovjek je takve prirode da mu to može biti smisleno.

Prvo ćemo upoznati sedmerostruku ljudsku prirodu prema metodi ružokrižara. Upoznat ćemo cjelokupnu ljudsku prirodu kakva stoji pred nama. Upoznat ćemo fizičko tijelo za koje svi misle da ga poznaju, a zapravo ga uopće ne poznaju. Koliko se malo može vidjeti kisik u vodi, već se prvo mora odvojiti od vodika da bi se mogao prepoznati, isto tako se malo vidi fizičko biće kada se gleda drugog čovjeka ispred sebe. Čovjek je mješavina fizičkog tijela, eterskog tijela i astralnog tijela i ostalih članova njegove više prirode, baš kao što se voda sastoji od vodika i kisika, a pred sobom vidite kombinaciju svih tih članova. Ako želite vidjeti samo fizičko tijelo, prvo morate podići astralno tijelo; to imate u spavanju bez snova. Spavanje je vrsta višeg kemijskog odvajanja astralnog tijela u jedinstvu s višim članovima ljudske prirode, od eterskog i fizičkog tijela. Ali čak ni tada još uvijek nemate pravo fizičko tijelo ispred sebe. Tek nakon smrti, kada se etersko tijelo povuče iz fizičkog tijela, fizičko tijelo ostaje samo.

Ovo ima neposredni praktični značaj. Poslužit ću se primjerom da vam pojasnim značenje ovoga. Razmislite o bilo kojem određenom dijelu astralnog tijela. U davnoj čovjekovoj prošlosti, ono što je on tada mogao opažati u tupoj, sumračnoj vidovitosti bilo je sasvim drugačije od onoga što je danas. Te su se slike utisnule, prije svega, u astralno tijelo. Pretpostavimo da su u jednom trenutku slike triju dimenzija prostora - duljine, širine i dubine - bile utisnute u astralno tijelo. Ova slika trodimenzionalnog prostora, kakva je bila ucjepljena u astralno tijelo iz izvorne sumračne vidovitosti, prenijeta je dalje u etersko tijelo. Kao što se utiskuje pečat u tekući pečatni vosak, tako se astralna slika utiskuje u etersko tijelo, a ono je plastično razradilo oblike fizičkog tijela. Tako slika trodimenzionalnog prostora izgrađuje organ u određenom području fizičkog tijela. Izvorno je u astralnom tijelu postojala slika triju okomitih smjerova prostora; ova se slika utisnula, poput pečata u vosak, u etersko tijelo, i određeni dio eterskog tijela oblikovao je organ u unutrašnjosti ljudskog uha, naime, tri polukružna kanala. Svi ovo imate u sebi. Ako su oni oštećeni na bilo koji način, više se ne možete orijentirati u tri prostorne linije. Čovjeku se vrti u glavi; više ne može stajati uspravno. Tako su slike astralnog tijela povezane sa silama eterskog tijela i organima fizičkog tijela. Cjelokupno fizičko tijelo čovjeka sa svojim plastičnim oblicima nije ništa drugo nego rezultat proizašao iz slika astralnog tijela i povezanih sila u eterskom tijelu. Stoga nitko ne razumije fizičko tijelo, tko prvo ne upozna astralno i etersko tijelo. Astralno tijelo je prethodnik eterskog tijela, a etersko tijelo je prethodnik fizičkog tijela. Eto koliko je to komplicirano.

Tri polukružna kanala su fizičko organ, poput nosa; svi nosovi su različiti jedni od drugih, ali možete pronaći sličnost koja postoji između nosova roditelja i djece. Kad biste mogli proučiti tri polukružna kanala kod čovjeka, otkrili biste da tu postoji isto toliko razlika i istovjetnosti kao i kod nosova, te da čovjek i po tim kanalima može biti sličan svojoj majci ili ocu. Ono što se ne nasljeđuje je ono najdublje duhovno, ono vječno, što se provlači kroz

čovjekova utjelovljenja. Ono što se naziva specifičnim talentima, sposobnostima, ne temelji se na mozgu. Logika se u matematici ne razlikuje od one u filozofiji ili svakodnevnom životu. Razlika u sposobnostima pojavljuje se samo kada se logika primjeni na područja gdje znanje ovisi, primjerice, o funkcioniranju polukružnih organa u uhu. Tako je matematika posebno izražena kod osobe koja ima posebno razvijene te organe. Primjer za to je obitelj Bernoulli u kojoj su se jedan za drugim pojavljivali dobri matematičari. Bez obzira na to koliko početnog talenta osoba može imati za glazbu ili nešto drugo, ako nije rođena u ljudskom tijelu koje može naslijediti potrebne oblike i organe, ne može izraziti te talente.

Dakle vidite, fizički svijet se ne može upoznati bez znanja o tome kako je napravljen. Ružokrižar ne vidi svoju zadaću u povlačenju iz fizičkog svijeta. To bi bila loša stvar, jer je njegov posao produhoviti fizički svijet. Mora se uzdići do najviših oblasti duhovnog života i sa tamo stečenim znanjem aktivno raditi u fizičkom svijetu, posebno svijetu ljudi. To je ružokrižarstvo, izravni ishod ružokrižarske mudrosti. Razmotriti ćemo takav sustav mudrosti koji će nam omogućiti da razumijemo i najmanje stvari; i ne zaboravimo da je najmanja stvar na svijetu važna najvećoj, i da najmanja, postavljena na pravo mjesto, može voditi ka najvećem cilju.

PREDAVANJE II

Deveterostruko biće čovjeka

München, 25. svibnja 1907.

Prošli put smo govorili o načinu na koji metoda poznata kao ružokrižarska uspostavlja odnos prema čovjeku i kulturi u cjelini. Iako se svo znanje o višim svjetovima može steći samo preko vidovnjaka, preko visoko razvijenih duhovnih snaga čovjeka, ova metoda također je takva da se ono što prenosi unutar teozofije ružokrižara, može razumjeti primjenom obične logike. Do spoznaja se dolazi razvijenim osjetilima vidovnjaka, ali za razumijevanje je dovoljna obična ljudska logika. Ali ne smije se misliti da ono što se može reći na jednom predavanju, da može izdržati bilo kakvu tobožnju kritiku. To je slučaj samo ako se stvar ispita, uzimajući u obzir sva sredstva dostupna logici. I na prošlom predavanju naglasili smo još jednu osobinu, naime da ružokrižarska metoda ima za cilj prenijeti znanost duha u praktični život. Stoga su ovdje sve stvari predstavljene na takav način da se mogu smjestiti u stvarni život. Ali i po ovom pitanju morate biti strpljivi; neke stvari u početku ne izgledaju kao da bi mogle naći svoj put u praktični život. Ali ako vidite cijelu stvar, vidjet ćete da su detalji posloženi tako da se mogu uklopiti u svakodnevne aktivnosti. Mudrost koju čovjek može koristiti u životu, to je ono što ružokrižarska metoda istraživanja može dati.

Najprije ćemo razmotriti ljudsku prirodu. Upoznat ćemo se s pojedinačnim članovima ljudske prirode. Samo ako pravilno idemo od faze do faze, i ništa ne gubimo iz vida, vidjet ćemo kako je sve organska cjelina. Zatim ćemo razmotriti sudbinu ljudske duše nakon smrti, te ćemo razmotriti budnog, usnulog i umrlog čovjeka, u odnosu na strukturu ljudske prirode. Morat ćemo istražiti što čovjek radi od smrti do ponovnog rođenja. Rašireno je mišljenje daje čovjek nakon smrti neaktivan. To nije slučaj. Umjesto toga on mora raditi i stvarati, raditi posao od značaja u kozmosu. Zatim ćemo morati govoriti o onome što se zove reinkarnacija i karma, sudbina, u vezi s ljudskim razvojem, kako se čovječanstvo razvijalo u prapovijesti i kako izgleda perspektiva ljudskog razvoja u budućnosti.

Danas je na meni da malo okarakteriziram prirodu ljudskog bića. Kada govorimo o prirodi čovjeka, moramo biti svjesni da se ljudska priroda, onima koji joj pristupaju s razvijenim duhovnim organima opažanja, čini puno kompliciranijom nego običnom osjetilnom opažanju, koje je prožeto ljudskim intelektom i može sagledati samo mali dio cjeline čovjeka. Sa stajališta okultizma pogrešno je - kao što smo već istaknuli - ono što se ima pred sobom nazivati fizičkim tijelom. Fizičko tijelo kakvo stoji pred nama u stvari je prožeto eterskim i astralnim tijelom. Ono je spoj ova tri tijela, i tek kada

biste mogli izvaditi ostala tijela, ispred sebe bi imali pravo fizičko tijelo. To fizičko tijelo je onaj član ljudskog bića koje ono ima zajednički s cijelom fizičkom prirodom koja okružuje čovjeka, s mineralima, biljkama i životinjama.

Ovo fizičko ljudsko tijelo ne razmatramo pravilno osim ako kažemo da se ono proteže sve do srodstva s mineralnim carstvom oko njega. Samo morate shvatiti da je ovaj dio ljudskog bića onaj koji se najmanje od svega može razmatrati odvojen od ostatka kozmosa. Sile koje djeluju u fizičkom tijelu djeluju iz kozmosa. Svatko tko vidi kroz materiju, osjeća je na isti način na koji doživljava prirodu duge. Ako se duga treba formirati, mora postojati vrlo specifična konstelacija raspodjele sunčeve svjetlosti, kišnih oblaka i tako dalje. Dugu ne možete ukloniti ako je konstelacija kišnih oblaka i Sunca odgovarajuća. Dakle, duga je neka vrsta posljedice, pojava koja je uzrokovana izvana. Tako je i fizičko tijelo kao neka vrsta puke pojave. Sile koje drže fizičko tijelo na okupu morate tražiti u ostatku svijeta oko vas. Sada se postavlja pitanje, gdje su te sile u svom pravom obliku, koje uzrokuju da naše fizičko tijelo izgleda onako kako izgleda? Tamo smo odvedeni u više svjetove, jer u fizičkom svijetu se može vidjeti samo pojava fizičkog tijela. Sile koje dovode do ove pojave leže u vrlo visokom duhovnom svijetu. Moramo se stoga malo osvrnuti na svjetove koji postoje, osim našeg fizičkog svijeta.

Kad okultist govori o višim svjetovima, to su svjetovi koji nas u svakom trenutku okružuju; samo se za njih moraju otvoriti osjetila, kao što se osjetila moraju otvoriti za svijet boja. Kada se otvore određena duševna osjetila, osjetila koja su stupanj više od fizičkih osjetila, tada svijet oko nas prožima nova pojava koja se zove astralni svijet. Ružokrižarska teozofija ovaj svijet naziva imaginativnim svijetom, ali imaginativnim kao nečim mnogo stvarnijim nego što se obično podrazumijeva pod tim pojmom. Vidite protok, plimu i oseku slika. Boja, koja je inače vezana za objekte, nalazi se u procesu višestruke transformacije unutar astralnog svijeta. S tim ćemo se detaljnije upoznati. U pokretu koji je slijedio ružokrižare, ovaj se svijet također naziva 'elementarni svijet', tako da ova tri izraza, imaginativni, astralni i elementarni svijet, u ružokrižarskom smislu znače isto.

Također ćete sa još višim osjetilima pronaći i još viši svijet. To je svijet harmonija sfera koji prodire u svijet slika i bića boja. Naziva se svijetom devahana, ili također mentalnim svijetom, ili svijetom rupa-devahana; ružokrižarskim jezikom svijet harmonija sfera ili svijet inspiracije, jer zvuk je ono što nadahnjuje kada su mu se osjetila otvorila. Ovaj svijet se također nazivao nebeskim svijetom u pokretu koji je bio povezan s ružokrižarima. Niži ili rupa-devahanski svijet, inspiracijski i nebeski svijet, to je opet jedno te isto.

Konačno, imamo još viši svijet koji otvaraju još viša osjetila. Ružokrižarska ga metoda opisuje kao svijet istinske intuicije, pri čemu je intuicija nešto mnogo više nego što bi se moglo pomisliti iz trivijalne uporabe riječi u svakodnevnom životu: stapanje, uvlačenje u bića, tako da čovjek iznutra spoznaje bića. U pokretu koji se povezao s ružokrižarstvom, ovaj svijet intuicije nazvan je svijetom razuma. Ovaj svijet je toliko uzdignut da na svijet čovjeka baca samo nešto poput sjene. Koncepti razuma su slabe sjenovite slike u usporedbi s onim što je stvarnost ovoga svijeta.

Dakle, osim našeg fizičkog svijeta, moramo nabrojiti još tri svijeta, ako svijet želimo razumjeti u njegovom pravom obliku. Iza sila koje drže fizički svijet na okupu, trebamo tražiti sile u najvišem, svijetu intuicije. U usporedbi s onim što tamo možete pronaći, u biti, ono što u fizičkom svijetu pronalazi fizičar izgleda kao blijeda sjenovita slika. Za svaki koncept koji imate, recimo o kristalu ili ljudskom oku, u ovom najvišem svijetu biste pronašli živa bića. Koncept u fizičkom svijetu je sjena-slika bića u ovom najvišem svijetu. Stoga je naš fizički svijet sastavljen od sila koje se u pravom obliku pojavljuju, kako se to naziva teozofskim rječnikom, u arupa-devahanu.

Još jasniju predodžbu možemo dobiti ako se zapitamo što za nas leži tamo u carstvu minerala. Čovjek ima 'Ja' svijest. Mineral nazivamo nesvjesnim. Ali to je tako samo ako ostanemo na fizičkom planu. Kada se uspinjemo u više svjetove, više nije nesvjestan. Međutim, kada uđete u elementarni svijet, još ne nalazite 'Ja' mineralnog svijeta, jer se 'Ja' svijest minerala nalazi samo u najvišem od svjetova koje smo nabrojili. Baš kao što prst nema svijest, kao što morate ići od prsta do svoga 'Ja' ako želite pronaći njegovu svijest, tako i mineral vodi do 'Ja' kroz struje koje se mogu pratiti do ove najviše oblasti kozmičke egzistencije. Nokat na prstu dio je cijelog ljudskog organizma; svoju svijest pronalazi u 'Ja'. Ako pogledamo nokat, on je povezan s našim organizmom kao što je mineral povezan s najvišim duhovnim svijetom. Dakle, postoji 'Ja' cijelog organizma, a poput minerala, nokti su vanjski izraz onoga što je očvrsnulo u ovom životu. Ljudsko fizičko tijelo još uvijek ima zajedničko s mineralima to, da fizičko tijelo, u mjeri u kojoj je čisto fizičko, ima svijest u duhovnom svijetu iznad. Utoliko što je ljudsko biće obdareno čisto fizičkom sviješću, a da toga nije svjesno, ako ima fizičko tijelo čija je svijest gore, ljudsko biće je tako konstituirano da se na fizičko tijelo djeluje odozgo. Ono što oblikuje fizičko tijelo nije u vašim rukama. Baš kao što je 'Ja' ono što pokreće vašu ruku, tako se na vašem fizičkom tijelu radi iz višeg svijeta, a 'Ja' svijest koja pripada fizičkom tijelu dovodi do fizičkih procesa tijela. Samo inicijal koji se uzdigne do intuicije stječe kontrolu nad svojim fizičkim tijelom tako da nikakva struja živaca ne može prolaziti kroz njegove živce a da on to ne zna. Tek tada može postati drug bićima koja žive gore i upravljaju njegovim fizičkim tijelom.

Čovjek još ima drugog člana ljudske prirode kojeg ima zajednički s biljnim i životinjskim carstvom, to je etersko ili životno tijelo. Ono se okultnom vidovnjaku predstavlja kao da ima otprilike isti oblik kao fizičko tijelo. Ono je tijelo sila. Kad biste mogli u mislima odbaciti fizičko tijelo, preostalo bi vam ovo etersko tijelo kao tijelo sila, tijelo kroz koje prolaze linije sila koje grade fizičko tijelo. Ljudsko srce nikada ne bi moglo nastati u obliku kojeg ima, da u eterskom tijelu, kroz koje prolazi fizičko tijelo, ne postoji etersko srce. To etersko srce sadrži određene sile i struje, a to su graditelji, arhitekti, tvorci fizičkog srca. To je kao da zamišljate da imate posudu s vodom; ako vodu ohladite, u njoj dolazi do otvrdnjavanja i stvaranja leda. Ono što je led to je voda, samo stvrdnuta, a oblici koje ledene formacije imaju, bili su u vodi kao linije sile. Fizičko srce je formirano iz eterskog srca, ono je samo otvrdnulo etersko srce, a struje sila u eterskom srcu dale su fizičkom srcu njegov oblik.

Kad biste mogli zamisliti da je fizičko tijelo daleko, vidjeli biste etersko tijelo, posebno u gornjim dijelovima, kao prilično slično fizičkom tijelu. Ova se sličnost proteže samo do sredine tijela, jer unutar eterskog tijela postoji diferencijacija. Razumjet ćete to kad vam kažem da je etersko tijelo u muškarcu žensko, a u ženi muško. Bez tog znanja mnoge će stvari u praktičnom životu ostati neshvatljive. Etersko tijelo se pojavljuje kao svjetlosna figura i pomalo strši, posvuda, u svim dijelovima, ali samo malo, izvan fizičkog tijela. Čovjek ovo etersko ima zajednički sa biljnim svijetom.

Kod eterskog tijela je sličan slučaj kao i s fizičkim tijelom: sile koje drže na okupu etersko tijelo nalazimo u svijetu inspiracije, ili rupa-devahana, ili nebeskom svijetu. Sve sile, koje drže etersko tijelo na okupu, jednu su stepenicu niže od onih koje drže na okupu fizičko tijelo. Stoga također treba promatrati stvar na takav način da 'Ja' svijest biljaka tražite u ovom svijetu inspiracije, nižem devahanu. I u tom svijetu harmonija sfera, gdje je 'Ja' svijest biljnog svijeta, tu je i 'Ja' svijest koja prožima ljudsko etersko tijelo koje živi u vama, a da to ne znate.

Sada dolazimo do trećeg člana ljudskog bića, astralnog tijela, ili da upotrijebimo ružokrižarski izraz: tijela duše. Čovjek ima ovo astralno tijelo zajednički samo sa životinjama. Tamo gdje se javlja osjećaj, zadovoljstvo i tuga, radost i bol, afekti i strasti, nositelj tih unutarnjih iskustava je astralno tijelo; i želje i prohtjevi, sve je to, kako se kaže, usidreno u astralnom tijelu. Ovo astralno tijelo mora se okarakterizirati tako da kažemo da je u njemu ono što je također i u životinjskom svijetu. Sada, i životinjski svijet ima svijest. Astralno biće čovjeka i životinje drže na okupu sile koje leže u astralnom svijetu, u svijetu imaginacija, ili kako bi rekao ružokrižar, u elementarnom svijetu, tako da se sile koje astralno tijelo drže na okupu i daju mu oblik, u njihovom pravom obliku može prepoznati u astralnom svijetu. Zato i životinja ima svoju 'Ja' svijest u ovom svijetu. Baš kao što govorimo o pojedinačnoj duši u slučaju čovjeka, u slučaju životinja govorimo

o grupnoj duši, koja se može naći na astralnom planu. Ovdje ne smijemo misliti na pojedinačnu životinju koja živi na fizičkom planu, već na vrstu, svi lavovi, svi tigrovi zajedno, imaju zajedničko 'Ja', koje kao grupnu dušu moramo potražiti na astralnoj razini. Dakle, ono što od životinje živi ovdje, razumljivo je jedino ako se može pratiti do astralne razine. Pronašli biste niti koje potječu, naprimjer, od lavova, i sjedinjuju se na astralnoj razini kako bi formirale zajedničko grupno 'Ja' jedinki lavova koje žive ovdje na Zemlji.

Kao što čovjek ima individualno 'Ja', nešto od grupnog 'Ja' živi u svakom astralnom tijelu. Ovo životinjsko 'Ja' živi u ljudskom astralnom tijelu, i čovjek tek tada postaje neovisan o tom životinjskom 'Ja', kada dobije astralnu viziju, postaje drug astralnih bića i susreće se s grupnim dušama životinja na astralnom planu. kao što ovdje susreće pojedinačna životinjska bića. Tamo tumaraju bića, koja mogu sići samo fragmentirana, kao toliko i toliko životinja. Kada im se život odvije, ponovno se ujedine s ostatkom tog entiteta na astralnom planu. Čitava jedna skupina životinja gore na astralnom planu je biće, s kojim se može razgovarati kao i s pojedincem ovdje na Zemlji. Izgledaju donekle drugačije, ali nisu pogrešno okarakterizirana dajući im različite oblike u drugom apokaliptičkom pečatu, gdje su podijeljena u četiri klase, lav, orao, bik i čovjek – čovjek, koji još uvijek nije sišao na fizički plan. Ove četiri apokaliptične životinje su četiri klase grupnih duša koje žive u astralnom svijetu, uz ljudsko biće s njegovom individualnom dušom.

Sada se usredotočimo na ono što čovjek više nema zajedničko sa svijetom oko sebe, ono što nalazi izražaj u 'Ja'. Preko ovog četvrtog člana svog bića, on je kruna fizičke zemaljske kreacije. Ovdje u ovom članu dano je njegovoj prirodi, ono što ima svijest ovdje dolje na fizičkom planu. Poput mineralne svijesti na arupa-devahanu, biljne svijesti na rupa-devahanu, i životinjske svijesti na astralnom planu, tako je 'Ja' svijest čovjeka četvrti član njegovog bića u fizičkom svijetu. Ovdje u svom 'Ja' čovjek ima nešto, u što ne zadire nikakvo drugo biće, ne ulazi nikakva druga 'Ja' svijest.

Sada smo upoznali četverostruko ljudsko biće; fizičkog čovjeka, eterskog čovjeka, astralnog čovjeka i 'Ja'. Stvar je međutim u tome da to sve još ne obuhvaća cjelokupnu ljudsku prirodu. Čovjek je također imao ova četiri člana u svojoj prvoj inkarnaciji ovdje na Zemlji, a prolaz kroz različite inkarnacije viši je razvoj čovjeka. On se sastoji u tome da čovjek, polazeći od svog 'Ja', djeluje kroz svoja tri prethodno navedena člana. Ako promatrate osobu iz daleke prošlosti u njenoj prvoj inkarnaciji na Zemlji, onda takva osoba slijedi svoje afekte, želje. Ima svoja četiri člana, uključujući svoje 'Ja', ali se ponaša kao životinja. Sada, ako se takav čovjek uspoređi s visokim idealistom, razlika je u tome što prijašnji čovjek, divljak, još nije iz svog 'Ja' radio na svom astralnom tijelu. Sljedeći korak u evoluciji je da čovjek radi na svom astralnom tijelu. Kod takve osobe taj rad se izražava u činjenici da se

određena svojstva ovog astralnog tijela stavljaju pod unutarnju kontrolu. Prosječan Europljanin dopušta sebi slijediti određene impulse, druge ne. Toliko toga što je prvobitno živjelo u njegovom astralnom tijelu stavljeno je pod vlast njegovog 'Ja', koje nazivamo duhovno 'Ja'; to je ono što se označava Manasom. Ovaj Manas je proizvod preobrazbe astralnog tijela kroz 'Ja'. U svojoj supstancijalnosti, duh-sam je isto što i astralno tijelo. To je samo još jedan način uređenja onoga što je izvorno bilo u astralnom tijelu i sada je preobraženo u duh-sam.

Osoba koja se dalje razvija, stječe sposobnost rada ne samo na svom astralnom tijelu, već i na svom eterskom tijelu, iz 'Ja'. Trebala bi nam biti jasna razlika između rada na astralnom tijelu i rada na eterskom tijelu. Sjetite se onoga što ste znali kad ste bili osmogodišnjak i onoga što ste od tada naučili, to je ogromna razlika. Svatko je usvojio mnogo koncepata zbog kojih slijepo ne slijedi svoje afekte i strasti. Ali ako se sjetite, naprimjer, da ste bili razdražljivo dijete i koliko ste prevladavali razdražljivost, vidjeti ćete da ponekad ipak izbije. Opet, rijetko je da čovjek koji je imao loše pamćenje to uspije promijeniti, ili koliko malo čovjek mijenja svoje karakteristične sklonosti, snagu i slabost svoje savjesti. Često sam ono što čovjek mijenja u temperamentu i tako dalje, uspoređivao sa malom, sporom kazaljkom na satu. Bit inicijacije učenika je da se učenje smatra pukom pripremom; mnogo je bitnije i više je učinjeno za inicijaciju kada se ono što je temperament, transformira. Ako ste slabo pamćenje preobrazili u snažno, ako ste razdražljivost preobrazili u blagost, ako ste melankolični temperament pretvorili u flegmatični, tada ste učinili više nego da ste stekli veliko znanje. Tu je izvor unutarnjih okultnih snaga. To je izraz 'Ja' koje radi na eterskom tijelu, a ne samo na astralnom tijelu.

U onoj mjeri u kojoj se te dispozicije izražavaju, treba ih tražiti u astralnom tijelu; ali ako se žele preobraziti, to se mora dogoditi u eterskom tijelu, možete ih promijeniti samo radom na eterskom tijelu. Ono što je 'Ja' preobrazilo u eterskom tijelu, toliko je u čovjeku prisutno ono što se u njemačkim izrazom naziva *Lebensgeist*, za razliku od *Lebensleib*, životnog tijela. U teozofskoj literaturi to se naziva Buddhi. Supstanca Buddhi-a nije ništa drugo nego dio eterskog tijela preobražen od strane 'Ja'.

Kada 'Ja' postane toliko jako da je naučilo ne samo preobraziti etersko tijelo, već i fizičku, najgušću ljudsku prirodu – ono što je na taj način formirano da snage sežu daleko u najviše svjetove – tada kažemo: čovjek u sebi razvija najviši član svoje sadašnje prirode, ono što se zove Atma, ili Duhovni čovjek. Snage za preobrazbu fizičkog tijela treba tražiti u najvišem svijetu. Preobrazba fizičkog tijela počinje preobrazbom procesa disanja, jer Atma je Atmen, disanje. Takvom preobrazbom mijenja se sastav krvi koja djeluje na fizičko tijelo, tako da smo kroz nju aktivni u najvišem od svjetova.

Sada, treba razlikovati dva oblika preobrazbe, a ako se to želi preciznije izraziti, govorimo o nesvjesnoj i svjesnoj preobrazbi. Uistinu, svaki je Europljanin preobrazio niže članove svoje prirode iz svog 'Ja'. U trenutnom ciklusu razvoja, svjesno radi preobrazbu samo u odnosu na Manas, i mora postati posvećenik ako želi naučiti svjesno preobražavati svoje etersko tijelo. Dakle, imamo tri izvorna člana ljudske prirode, koje ima svaki čovjek, čak i onaj najprimitivniji na prvom stupnju razvoja, a u njima i 'Ja'. Tada počinje preobrazba. Dugo je bila nesvjesna; sada čovjek počinje svjesno preobražavati astralno tijelo. Posvećenici sada svjesno transformiraju etersko tijelo, a u budućnosti će sva ljudska bića svjesno preobražavati etersko i fizičko tijelo.

Dakle, imamo tri izvorna člana ljudske prirode: fizičko tijelo, etersko tijelo, astralno tijelo i zatim 'Ja'. 'Ja' ima učinak preobražavanja; vidi se kako 'Ja' u početku preobražava ova tri člana, što je za suvremenog čovjeka proces prošlosti. Nesvjesno je dopustio da se duša osjeća, duša intelekta i duša svijesti, razvijaju kao predispozicija.

U ružokrižarskoj teozofiji razlikujemo dušu osjeća, dušu intelekta i dušu svijesti. Svjesni proces preobrazbe zasvijetli u duši svijesti; tada 'Ja' počinje svjesno raditi na preobrazbi. Duh-sam se prvo razvija u astralnom tijelu. Životni duh se razvija unutar eterskog tijela kao pandan životnom tijelu, a stvarno duhovno ljudsko biće, Atma, razvija se u fizičkom tijelu. Dakle, ukupno imamo devet članova ljudske prirode.

Izvana, dva od ovih članova ljudske prirode, duša osjeća i duševno tijelo, zalijepljeni su zajedno, takoreći, poput mača u koricama. Duša osjeća je u duševnom tijelu tako da se oboje pojavljuju kao jedno. Isto tako, duh-sam i duša svijesti su jedno, tako da se ovih devet članova svede na sedam.

Sada se može nabrojiti sedam članova;

1. Fizičko tijelo
2. Etersko ili životno tijelo
3. Astralno tijelo u kojem boravi duša osjeća, i zatim
4. 'Ja'

i kao viši članovi:

5. Duhovno jastvo ili Manas sa dušom svijesti
6. Životni duh ili Buddhi, i kao vrhovno
7. Duhovni čovjek ili Atma

Takva je unutarnja povezanost ljudske prirode, koja zapravo predstavlja devet članova, dva puta se dva člana podudaraju.

Stoga se u ružokrižarskoj metodi pravi razlika između tri puta tri = devet članova, koji su, takoreći, reducirani na sedam ovim spajanjem. Ali u sedam moramo prepoznati devet, inače ćemo doći samo do teorijske perspektive.

9. Duhovni čovjek

8. Životni duh

7. Duhovno jastvo

6. Duša svijesti

5. Duša intelekta

4. Duša osjećaja

3. Astralno tijelo

2. Životno tijelo

1. Fizičko tijelo

'Ja' zasvijetli u duši, tada počinje rad na tijelima.

Ali prijelaz iz teorije u život možete napraviti samo ako stvarno sagledate prirodu stvari. Ono što je ovdje naznačeno trebalo bi nam biti vodilja, kada sutra budemo sagledavali, usnule, budne i umrle.

PREDAVANJE III

Elementarni i nebeski svijet - budnost, spavanje i smrt

München, 26. svibnja 1907.

Danas ćemo razmatrati čovjeka u njegovom budnom stanju ovdje u fizičkom svijetu, u njegovom stanju sna i u onom što se naziva smrt. Stanje budnosti svatko poznaje iz vlastitog iskustva.

Kad čovjek zaspi, sve što je u astralnom tijelu, 'Ja', i rad 'Ja' na astralnom tijelu, povlači se iz fizičkog i eterskog tijela. Ako vidovito gledate čovjeka koji spava, tada u krevetu imate fizičko i etersko tijelo. Ova dva člana ostaju u vezi u kojoj se inače nalaze, dok astralno tijelo odlazi s višim članovima, tako da se može vidovito pratiti kako se astralno tijelo izvlači iz prva dva tijela, okupano određenim svjetlom. Ako se ovo stanje želi preciznije opisati, moramo reći da se astralno tijelo modernog čovjeka čini kao da se sastoji od mnogo struja i iskrica svjetlosti, a cjelina izgleda kao dvije isprepletene spirale, kao dva isprepletена broja 6, od kojih se jedan gubi u fizičkom tijelu, ali drugi se pruža daleko, poput repa kometa u kozmos. Ta dva repa astralnog tijela vrlo brzo postaju nevidljiva kako se šire dalje, tako da se izgled tada može usporediti s oblikom jajeta. Kad se čovjek ponovno probudi, gubi se rep koji izlazi u kozmos i cjelina se povlači natrag u etersko i fizičko tijelo.

Sanjanje je srednje stanje, između jave i spavanja. Spavanje ispunjeno snom je prisutno kada je astralno tijelo već prekinulo svoju vezu s fizičkim tijelom i, takoreći, izvuklo svoje niti iz fizičkog tijela, ali je još uvijek povezano s eterskim tijelom. Tada čovjekovim vidnim poljem prolaze one slike koje nazivamo snovima. Tehnički je riječ o srednjem stanju, jer je astralno tijelo potpuno raskinulo svoju vezu s fizičkim tijelom, dok je još uvijek na neki način povezano s eterskim tijelom.

To je dakle usnulo ljudsko biće koje živi u svom astralnom tijelu izvan svog fizičkog i eterskog tijela. Činjenica da čovjek mora utonuti u takav san ima svoje duboko opravdanje u cijeloj prirodi. Nemojte zamišljati da je astralno tijelo besposleno i nema posla kada je tijekom noćnog sna izvan fizičkog i eterskog tijela. Kada je tijekom dana astralno tijelo u fizičkom i eterskom tijelu, ono je pod utjecajima vanjskog svijeta, koje čovjek prima kroz vlastitu aktivnost u astralnom tijelu, kroz svoje osjetilne dojmove, kroz svoju aktivnost u fizičkom svijetu. Sve što čovjek prima u smislu osjećaja i emocija, sve što na njega utječe izvana, nastavlja se u astralno tijelo. To je zapravo osjećajni i misaoni dio ljudskog bića, a fizičko tijelo i ono što je u eterskom tijelu samo su njegovi posrednici, instrumenti. Sve, što misli i želi, nalazi se u astralnom tijelu. Dok je ljudsko tijelo tijekom dana aktivno u

vanjskom svijetu, astralno tijelo cijelo vrijeme prima impresije. Ali podsjetimo, s druge strane, da je astralno tijelo graditelj eterskog i fizičkog tijela. Kao što je fizičko tijelo očvrstnulo u svim svojim organima iz eterskog tijela, tako je sve što teče i što je aktivno u eterskom tijelu rođeno iz astralnog tijela.

Iz čega je rođeno samo astralno tijelo? Rođeno je iz općeg astralnog organizma koji prožima cijeli kozmos koji nam pripada. Ako ovaj odnos želite zamisliti kroz usporedbu, odnos malog dijela astralne tjelesnosti vašeg tijela prema cijelom moćnom astralnom moru, u kojem svi ljudi, životinje, biljke, minerali i planeti vibriraju i iz kojeg su rođeni, ako želite zamisliti ovaj odnos između astralnog tijela i astralnog organizma, zamislite kap tekućine u posudi. Kao što kapljica svoje postojanje izvodi iz tekućine u posudi, tako je i ono što je u astralnom tijelu, nekada bilo u cijelom astralnom moru kozmosa. Odvojilo se, i zato što se uvuklo u etersko i fizičko tijelo, odvojilo se kao kap iz posude.

Sve dok je astralno tijelo počivalo u utrobi općeg astralnog tijela, ono je primalo svoje zakone, svoje utiske iz tog kozmičkog izvora. Živjelo je svoj život unutar ovog kozmičkog astralnog tijela. Nakon odvajanja izloženo je dojmovima koje prima iz fizičkog svijeta tijekom budnih sati, tako da svoju prirodu ima podijeljenu između dojmova koje je donijelo sa sobom iz kozmičkog astralnog tijela i onih koje sada prima izvana preko aktivnosti koje mu nameće fizički svijet. Kada čovjek dostigne cilj svoje zemaljske evolucije, ova dva aspekta će biti usklađena. Danas to nije slučaj, ta dva utjecaja nisu usklađena.

Sada je astralno tijelo graditelj eterskog tijela i time neizravno - jer etersko tijelo izgrađuje fizičko tijelo - i graditelj fizičkog tijela. Sve što je astralno tijelo malo po malo izgradilo tijekom vremena, rođeno je iz velikog kozmičkog astralnog mora. Budući da samo sklad, samo pravilnost, izlazi iz ovog astralnog mora, rad astralnog tijela na izgradnji u eterskom i fizičkom tijelu, izvorno je zdrav i skladan; međutim, kroz utjecaje koje astralno tijelo prima izvana, iz fizičkog svijeta, a koji narušavaju njegov izvorni sklad, nastaju svi poremećaji fizičkog tijela koji danas postoje u čovjeku.

Da je astralno tijelo uvijek u čovjeku, snažan utjecaj fizičkog svijeta ubrzo bi uništio cjelokupnu harmoniju koju je astralno tijelo donijelo sa sobom iz kozmičkog mora. Vrlo brzo čovjek bi se istrošio bolešću i umorom. Tijekom sna astralno tijelo se povlači iz dojmova fizičkog svijeta, koji više ne sadrže ništa što daje sklad, i ulazi u opći sklad kozmosa iz kojeg je rođeno. I tako ujutro donosi odjeke onoga što je doživjelo u smislu obnove tijekom noći. Tijekom svake noći astralno tijelo obnavlja svoj sklad s velikim kozmičkim astralnim morem, i tako vidovnjak vidi da ovo astralno tijelo nije nimalo besposleno; on vidi vezu između astralnog mora i astralnog repa poput komete, i može vidjeti kako ovaj dio radi na uklanjanju slabosti uzrokovanih

svijetom nesklada. Ova aktivnost astralnog tijela uočava se u tome da se ujutro osjećamo ojačani. Međutim, astralno tijelo, koje je živjelo u velikoj harmoniji tijekom noći, prvo mora pronaći svoj put natrag u fizički svijet. Zato se najveći osjećaj snage javlja tek nekoliko sati kasnije, nakon što se astralno tijelo ponovno preseli u fizičko tijelo.

Prijedimo sada na brata spavanja, smrt, i pogledajmo kakvo je stanje čovjeka nakon smrti. Mrtav čovjek se razlikuje od čovjeka koji samo spava, po tome što kod umrlog čovjeka etersko tijelo ide s astralnim tijelom, ostavljajući ovdje u fizičkom svijetu samo fizičko tijelo. Ovo odvajanje eterskog tijela od fizičkog tijela nikada nije prisutno kod čovjeka od rođenja do smrti, osim ako ne prođe kroz određena stanja inicijacije.

Važan trenutak za osobu koja je umrla je trenutak neposredno nakon smrti. Traje dugo, satima, čak i danima. U tom stanju cijeli život posljednje inkarnacije prolazi pred dušom umrle osobe kao na velikom platnu sjećanja. To je prisutno kod svakog ljudskog bića nakon smrti. Posebnost ovog platna u načinu na koji se pojavljuje neposredno nakon smrti, sastoji se u tome što iz njega kao da su izbrisana sva subjektivna iskustva kroz koja je čovjek prošao. U našim različitim iskustvima uvijek smo imali osjećaj zadovoljstva i boli, uzvišenosti i tuge. Naš pogled prema van, uvijek je povezan s unutarnjim životom. U ovoj reminiscenciji nema svih radosti i boli koje su vezane uz slike života. Čovjek se s ovom pločom sjećanja suočava jednako objektivno kao što se suočava sa slikom. Kada je prikazana osoba koja je tužna, koja je u bolovima, gledamo je objektivno. Možemo osjetiti njenu tugu, ali ne i osjetiti izravnu bol koju osjeća. Tako je i sa ovim slikama neposredno nakon smrti: prikaz se širi i vidite sve detalje onoga što se dogodilo u životu u svim razdobljima u nevjerojatno kratkom vremenu.

Odvajanje fizičkog tijela od eterskog tijela tijekom života inače je prisutno samo kod posvećenika; ali postoje određeni trenuci kada se etersko tijelo odvajanja od fizičkog tijela kao u trzaju. To je slučaj kada osoba ima posebno zastrašujuća iskustva, naprimjer u slučaju pada ili kada postoji opasnost od utapanja. Zatim, kroz ovaj snažan šok, dolazi do svojevrsnog odvajanja eterskog tijela od fizičkog tijela. Posljedica toga je da u takvom trenutku cijeli dotadašnji život stoji pred dušom kao sjećanje. Tu je analogija za iskustvo nakon smrti.

Djelomično odvajanja eterskog tijela također se događa kada se ud 'umrtvi'. Naprimjer, kada se ruka 'umrtvi', vidovnjak može promatrati kako eterski dio koji odgovara ruci strši poput rukavice. Slično, dijelovi ljudskog mozga strše kad je čovjek u hipnotičkom stanju. Budući da je etersko tijelo utkano u fizičko tijelo u sićušnim, točkastim formacijama, javljaju se dobro poznati trnci kada se ud 'umrtvi'.

Nakon proteka vremena, tijekom kojeg se etersko tijelo, u vezi s astralnim tijelom, odvojilo od fizičkog tijela, dolazi trenutak kada se astralno tijelo, zajedno sa višim članovima, ponovno odvajaju od eterskog tijela. Ono se odvajaju, ploča sjećanja blijedi. Ali nešto od toga ostaje u ljudskom biću, nije potpuno izgubljeno. Istina je da se ono što bi se moglo nazvati eterskom ili životnom supstancom rasprši u kozmičkom eteru, ali od toga ostaje neka vrsta esencije koju čovjek više nikada ne može izgubiti na daljnjem putu svog života. Nosi je sa sobom u sve svoje buduće inkarnacije kao svojevrsni ekstrakt životnog prikaza, čak i ako ga se ne može sjetiti. Ono što se formira iz ovog ekstrakta sjećanja naziva se konkretno-stvarno kauzalno tijelo. Nakon svakog života dodaje se nova stranica u knjigu života. To uvećava bit života i, ako su prošli životi bili plodonosni, uzrokuje da se sljedeći odvijaju u skladu s tim. Tu leži razlog zašto je život bogat ili siromašan talentima, osobinama, i tako dalje.

Da bismo razumjeli život astralnog tijela nakon njegovog odvajanja od eterskog tijela, moramo pogledati fizičke odnose. U fizičkom životu astralno tijelo je ono koje se raduje, koje pati, koje zadovoljava svoje želje, nagone i prohtjeve kroz organe fizičkog tijela. Nakon smrti, ti fizički instrumenti mu nedostaju. Gurman više ne može zadovoljiti svoju žudnju za dobrim stvarima, jer mu nedostaje jezik; otišao je s fizičkim tijelom. Ali želja ostaje u čovjeku, budući da je povezana s astralnim tijelom, a iz toga proizlazi 'goruća žeđ' razdoblja kamaloke. 'Kama' znači žudnja, želja; 'loka' bi bilo mjesto, ali u stvarnosti to nije mjesto nego stanje.

Onaj tko tijekom života preraste fizičko tijelo, skraćuje svoje vrijeme kamaloke. Pravo je prerastanje kada uživamo u predmetima ljepote, sklada. To nas već ovdje vodi iz osjetilnog svijeta. Osjetilno-materijalistička umjetnost znači pogoršanje stanja kamaloke, dok duhovna umjetnost znači njegovo olakšanje. Svaki plemeniti, duhovni užitek, skraćuje vrijeme u kamaloki. Stoga se moramo osloboditi onih požuda i želja koje se mogu zadovoljiti samo kroz osjetilni instrument. Vrijeme kamaloke je vrijeme odustajanja od osjetilnih želja i nagona. To razdoblje traje otprilike trećinu vremena uobičajenog života. Ima nešto neobično u proživljavanju ovog razdoblja kamaloke. Odvija se tako da čovjek zapravo počne živjeti cijeli svoj život. Neposredno nakon smrti pojavila se ploča sjećanja bez žudnji i bez boli, a sada doista ponovno proživljava svu radost i svu patnju, i to obrnuto, tako da svu radost i patnju koju je drugima prouzročio osjeća u sebi. To nema nikakve veze sa zakonom karme.

Počinje s ponovnim proživljavanjem posljednjeg iskustva prije smrti, i nastavlja se trostrukom brzinom do rođenja. U trenutku kada čovjek u svom sjećanju dođe do rođenja, onaj dio astralnog tijela na kojem je radio i koje je 'Ja' transformiralo, pridružuje se kauzalnom tijelu, dok ono na čemu čovjek još nije radio otpada kao sjena i silueta. To su astralni leševi ljudi. Tako je

čovjek odbacio fizičko, etersko, a sada i astralno tijelo. Sada prolazi kroz nova stanja, ona devahana. Devahan je svuda oko nas, baš kao i astralni svijet.

Kada je čovjek proživio svoj život unatrag do djetinjstva, kad je odbacio tri leša, dosegnuto je stanje na koje biblijski dokument tajanstveno aludira riječima: 'Ako ne budete kao djeca, nećete ući u kraljevstvo nebesko'. - Devahan, duhovni svijet, je u kršćanskom smislu kraljevstvo nebesko.

Sada moram opisati sam svijet devahana. Raznolik je i diferenciran kao i naš fizički svijet. Baš kao što u našem svijetu razlikujemo čvrste strukture, kontinente, kao što oko čvrste tvari imamo vodene mase, zatim zrak i još finija stanja, također takve strukture imamo u devahanu, u duhovnom kraljevstvu. Po analogiji s uvjetima na Zemlji, stvari koje se nalaze u devahanu dobile su slična imena.

Prije svega imamo područje koje se može usporediti s čvrstim fizičkim područjima. To je u devahanu kontinentalno područje. Tamo ćete sve što je ovdje na Zemlji fizičko, pronaći kao duhovna bića. Naprimjer, zamislite fizičko ljudsko biće. Gledano vizijom devahana, izgleda ovako: ono što fizička osjetila opažaju nestaje, dok počinje sjati tamo gdje u fizičkom čovjeku nema ničega. Počinje sijati i svijetliti svuda oko ljudi. U sredini, gdje je fizičko tijelo, postoji prazan prostor, kao neka vrsta udubljenog negativa, kao lik u sjeni. Životinje i ljudi gledani na ovaj način pojavljuju se u negativnim slikama. Kontrastno, krv izgleda zelenkasto. Sve strukture koje su ovdje fizičke, na neki su način prisutne tamo gore u arhetipovima.

Druga oblast, ali ne razgraničena, poput drugog stupnja, je more, oceanska oblast devahana. To nije voda, to je osebujna tvar koja, u pravilnim strujama, prožima oblast devahana, boje koja se može usporediti s mladim cvijetom breskve u proljeće. Fluidni život je ono što prožima cijeli devahan. Ono što je ovdje dolje raspoređeno među pojedinačnim ljudima i životinjama, prisutno je gore kao neka vrsta vodenog elementa. O tome imamo sliku kada razmišljamo o distribuciji krvi kod ljudi.

Treća oblast najbolje se može okarakterizirati tako da se u njoj kao vanjština nalazi sve što ovdje živi u nutrini bića u obliku osjećaja, emocija, zadovoljstva i tuge, radosti i boli. Naprimjer, ovdje se vodi bitka. Topovi, puške i tako dalje, sve je to na fizičkom planu. Ali unutar bića na fizičkom planu postoje osjećaji osvete, boli, strasti. Dvije se vojske suočavaju jedna s drugom s obiljem suprotstavljenih strasti. Ako o cijeloj stvari razmislite kao prevedenoj u vanjsku manifestaciju, onda ćete dobiti sliku kako to izgleda na planu devahana. Ono što se ovdje događa na bojnom polju, vidi se kao da je ovdje izbila strašna oluja. To je atmosfera, okolni zrak devahana. Baš kao što je naša Zemlja okružena atmosferom, tako se i svi osjećaji koji ovdje izbijaju,

bilo da ovdje fizički dolaze do izražaja ili ne, šire devahanom poput atmosfere.

Četvrta oblast devahana sadrži arhetipove, arhetipove svega što je izravno postignuto ovdje na Zemlji. Pogledamo li oko sebe, ispitamo li što se događa u fizičkom svijetu, otkrit ćemo da je većina unutarnjih događaja uzrokovana izvana. Cvijet, životinja, donosi nam radost; bez cvijeta, bez životinje, ne bismo osjetili ovu radost. Ali postoje i procesi koji nisu izazvani izvana. Nova misao, umjetničko djelo, novi stroj, donose na svijet nešto čega prije nije bilo. U svim tim područjima nastaju originalne kreacije. Čovječanstvo ne bi napredovalo da na svijet ne donosi nešto novo. Originalne stvari koje su svijetu podarili veliki umjetnici i izumitelji, samo su stupanj više od bilo koje druge originalne aktivnosti, čak i one najbeznačajnije. Bitno je da se u unutarnjem biću stvara nešto originalno. Čak i za najbeznačajnije originalne aktivnosti već postoje modeli u devahanu. Sve je to gore već zacrtano. Ono što je čovjek izvorno postigao, tamo je već prisutno prije nego što je čovjek rođen.

Tako u devahanu nalazimo četiri oblasti, čiji su pandan na fizičkoj razini zemlja, voda, zrak i vatra: kontinentalnu oblast kao čvrstu koru u devahanu - u duhovnom smislu naravno; zatim oblast mora, koja odgovara našem vodenom carstvu, zračnu oblast, struje strasti i tako dalje - tu se mogu naći lijepe ali i burne stvari - i na kraju ono što se provlači kroz sve, svijet arhetipova. Sve ono što će kasnije u fizičkom svijetu postići bića koja se vraćaju u fizički svijet, u obliku impulsa volje i originalnih ideja, duša mora proživjeti u tom svijetu kako bi skupila novu snagu za novi život.

PREDAVANJE IV

Silazak u novo rođenje

München, 28. svibnja 1907.

Prekjučer smo opisali oblasti i svjetove kroz koje čovjek mora proći nakon smrti, kada je sve što ga veže za njegov fizički instrument ostavljeno po strani u kamaloki ili, kako se kaže u ružokrižarskoj teozofiji, u elementarnom svijetu. Također smo opisali ono što se naziva rupa-devahan, ili oblast, koja se naziva nebeskim ili svijetom inspiracije. Vidjeli smo da ta oblast, stvarna zemlja duha, ima četverostruku strukturu, poput oblasti našeg fizičkog svijeta. Imamo kontinentalnu oblast koja je ispresijecana svojevrsnom oceanskom ili riječnom oblasti, koju je prikladnije usporediti s optokom krvi u ljudskom organizmu. Vidjeli smo da također, u devahanu, kao analogija atmosferi naše Zemlje, u takozvanom zračnom krugu, postoji sve što prožima duše bića u fizičkom svijetu, u smislu radosti i patnje, boli i muke, ali u daleko širem smislu, jer tamo žive bića koja nisu inkarnirana u fizičkim tijelima. Konačno smo vidjeli da se u četvrtoj oblasti može naći sve što je uzor svega originalnog, od najmanje ideje do najvećeg postignuća izumitelja i umjetnika. Tu je prava pokretačka snaga koja pomiče našu Zemlju naprijed. Osim ovih komponenti stvarnog duhovnog svijeta, nalazimo ono što povezuje našu Zemlju s još višim svjetovima.

Do sada smo otkrili samo ono što je povezano samo s našom zemaljskom evolucijom; ono što ide dalje od toga još nismo otkrili. Onaj tko primi inicijaciju upoznaje ono što je naša Zemlja ikada bila i što će biti, i što je povezuje s drugim svjetovima izvan našeg sustava.

Iznad svega, jedna stvar koju susrećemo u devahanu je važna, u ovom takozvanom 'svijetu uma'. To je ono što smo navikli zvati Akaša zapis. Akaša kronika zapravo nije nastala u devahanu, već u još višem području; međutim, kada se vidovnjak uzdigne u svijet devahana, može početi opažati ono što se naziva Akaša zapis.

Što je Akaša zapis? Najbolju predodžbu o tome dobivamo kada shvatimo da bilo što da se događa na našoj Zemlji ili bilo gdje drugdje u svijetu, ostavlja trajan otisak na izvjesne delikatne esencije, otisak koji može pronaći vidovnjak koji je prošao inicijaciju. To nije obična kronika, već kronika koja bi se mogla opisati kao živa. Pretpostavimo da je čovjek živio u prvom stoljeću poslije Krista. Ono što je tada mislio, osjećao i želio, što je prešlo u njegova djela, nije izbrisano, nego je sačuvano u ovoj delikatnoj supstanci. Vidovnjak to može 'vidjeti'. Ne kao da je zapisano u povijesnoj knjizi, nego onako kako se dogodilo. Kako se netko kreće, što radi, kojim je, naprimjer, putem prošao, može se vidjeti u tim duhovnim slikama. Također se mogu

vidjeti impulsi volje, osjećaji, misli. Ali ne smijemo misliti da se te slike pojavljuju kao da su otisci fizičkih osobnosti ovdje; to nije slučaj. Da upotrijebimo jednostavnu metaforu, kada pomaknete ruku, ljudska volja je posvuda u najmanjim dijelovima ruke koja se kreće i možete vidjeti tu snagu volje. Ono što sada duhovno radi u nama i izlilo se u fizičko, može se vidjeti tamo u duhovnom.

Potražimo naprimjer, Cezara. Možemo pratiti sve što radi. Ali mora nam biti jasno da u Akaša zapisu možemo vidjeti više njegovih misli. Kad je odlučio nešto učiniti, vidi se cijeli slijed voljnih odluka do trenutka kada je djelo pretočeno u život. Nije lako ući u trag određenom događaju u Akaša zapisima; trebamo si pomoći povezujući se sa stvarima koje je iskusio izvana. Ako vidovnjak želi slijediti nešto od Cezara, i ako vizualizira jedan povijesni datum kao točku na koju se veže, onda drugo lako slijedi. Povijesni podaci često su nepouzdati, ali ponekad pomažu. Ako vidovnjak okrene svoj pogled natrag na Cezara, on doista vidi Cezarovu fantomsku osobu kao da stoji ispred njega i razgovara s njim. Ali ako čovjek, koji može imati bilo kakve vizije, ne zna točno što se događa u višim svjetovima, mogu mu se dogoditi razne stvari ako gleda u prošlost.

Iako se Akaša zapisi nalaze u devahanu, oni se protežu dolje u astralni svijet, tako da se u njemu često mogu pronaći slike Akaša zapisa poput fatamorgane. Međutim, one su često nekoherentne i nepouzdate, i to je važno imati na umu kada istražujete prošlost. Primjer će pokazati opasnosti ove zabune. Ako se vratimo u vrijeme kada je postojala Atlantida, prije nego je došla velika poplava i odnijela je, događaje u ovoj staroj Atlantidi možemo pratiti kroz informacije u Akaša zapisu. To se kasnije ponovilo u drugom obliku. Davno prije kršćanskih vremena, odvijali su se događaji u Sjevernoj Njemačkoj, u Srednjoj Europi, istočno od Atlantide, prije nego što je kršćanstvo došlo s juga, a ti događaji su ponavljanje atlantskih događaja. Tek kasnije utjecajima koji su dolazili s juga, stanovništvo se osamostaljuje. - Eto primjera kako je lako pogriješiti. Ako netko promatra astralne slike a ne slike devahana, tada može doći do zabune kod ovih ponavljanja drevnih atlantskih procesa. To je doista bio slučaj u Scott-Elliotovim izjavama o Atlantidi, koje su prilično točne kada se ispituju u odnosu na astralne slike, ali to više nisu kada se primijene na devahanske slike pravog Akaša zapisa. To je trebalo jednom reći. Onog trenutka kada se prepozna gdje je izvor pogrešaka, lako se dolazi do prave procjene podataka.

Još jedan izvor pogreške može proizaći iz oslanjanja na izvješća medija. Vidovnjaci, ako imaju određene sposobnosti, mogu vidjeti Akaša zapise, iako uglavnom samo njihove astralne odraze. Postoji nešto neobično u vezi s Akaša zapisima. Kad nekog tamo otkrijemo, on se ponaša kao živo biće. Kada otkrijemo Goethea, on ne samo da odgovara riječima koje je stvarno izgovorio, nego daje odgovor u goeteovskom smislu. Može se čak dogoditi da

u svom stilu izgovori stihove koje nikada nije napisao. Akaša slika je toliko živa da kao izvorna nastavlja djelovati u ljudskom umu. Stoga se slika može pobrkati sa samom individualnošću. Mediji vjeruju da imaju posla s umrlima koji žive u duhu, dok je to samo njihova astralna Akaša slika. Cezarov duh već se može ponovno utjeloviti na Zemlji, na seansama odgovara njegova Akaša slika. Ne radi se o Cezarovo individualnosti, već samo o trajnom otisku koji je Cezarova slika ostavila za sobom u Akaša kronici. To je temelj pogreške u brojnim seansama medija. Trebamo praviti razliku između onoga što od čovjeka ostaje u njegovoj Akaša slici i onoga što se razvija kao individualnost. To su jako, jako važne stvari.

Kad je čovjek napustio kamaloku, odviknuo se od svih aktivnosti za koje mu je potreban fizički instrument. Ulazi u gore opisanu oblast. Za njega sada počinje vrlo važno vrijeme. Trebamo razumjeti što se to događa.

Sve što je čovjek prije mislio, njegovi osjećaji i strasti, sve što je ovdje doživio, s time se tamo u devahanu susreće u obliku stvari oko njega. Prvo se vidi vlastito fizičko tijelo u njegovom arhetipu. Baš kao što ovdje na Zemlji hodamo preko stijenja, planina i kamenja, tako se i tamo hoda preko svih oblika koji su prisutni ovdje u fizičkom svijetu; dakle, tamo idete preko vlastitog fizičkog tijela. Karakteristika je čovjeka nakon smrti da vlastito fizičko tijelo ima kao stvar izvan sebe. Tako prepoznaje da je izašao iz kamaloke u devahan. Ovdje dolje svom tijelu govori: 'Ovo sam ja'. Tamo ga vidi i kaže: 'To si ti!' Filozofija vedante navodi svoje učenike da meditiraju na ovo 'To si ti!', tako da kroz takve vježbe shvate da kažu svom tijelu 'To si ti!' Osim toga, oko sebe možete vidjeti sve što ste doživjeli na Zemlji. Ako je gajio osvetoljubivost, ne ljubav, svakakve loše osjećaje prema svojim bližnjima, onda se ti loši osjećaji pojavljuju kao oblak izvan njega, i to je za njega pouka. Može naučiti kakvo značenje i učinak ima sve to ovdje u svijetu.

Razjasnimo što se čovjeku događa. Pogledajmo fizičkog čovjeka ovdje na Zemlji. Kako su nastali njegovi organi, poput očiju? Bilo je vrijeme kada oko još nije postojalo. Napravljeno je od svjetla. Svjetlo je formiralo oko iz fizičke organizacije. Svjetlo je uzrok oka. Tako stvari koje nas okružuju stvaraju organe fizičkog svijeta. Na Zemlji one stvaraju organe u materiji, fizičkim tijelima; u devahanu, stvari koje nas okružuju djeluju na naše duševno biće, tako da svi dobri i loši osjećaji koje je čovjek ovdje stekao u njegovoj okolini, rade na njegovoj duši i tako stvaraju duševne organe. Ako je netko ovdje bio dobra osoba, tada dobre osobine žive tamo u zraku devahana. One rade duhovno, stvaraju organe. Ti organi služe kao arhitekti, oblikuju strukture fizičkog tijela pri novom rođenju. Tako se ono što je čovjek imao u sebi, budući da je u devahanu preneseno u vanjski svijet, priprema za sljedeće rođenje. Pripremaju se snage koje obnavljaju ljudsko tijelo.

Ali nemojte misliti da čovjek nema što raditi osim brinuti se za sebe; također mora druge vrlo važne stvari raditi u devahanu. To možemo shvatiti

ako kratko vrijeme promatramo razvoj naše Zemlje. Vratimo se nekoliko tisućljeća unatrag! Ako pogledamo iste oblasti, koliko su onda drugačije izgledale! Bilo je drugih biljaka, drugih životinjskih oblika, čak i drugačija klima. Zemljina se površina neprestano mijenja s obzirom na proizvode prirode. U Grčkoj, naprimjer, nikada više nije moglo nastati ono što je izniklo iz tla u danima stare Grčke. Evolucija se odvija upravo kroz činjenicu da se lice Zemlje stalno mijenja.

Nakon što osoba umre, potrebno je mnogo vremena prije nego što se ponovno rodi. Kada se ponovno pojavi na Zemlji, ne nalazi iste uvjete. Treba doživjeti nešto novo, ne rađa se dva puta u istom obliku Zemlje. Ljudsko biće ostaje u duhovnom području sve dok mu Zemlja ne ponudi potpuno nove oblasti. To ima smisla. Nauči nešto sasvim novo, a samim tim se i razvija na potpuno drugačiji način. Naprimjer, razmislite o rimskom dječaku. Njegov život nije nimalo sličio životu današnjeg školarca. A kada se mi sami ponovno rodimo, opet ćemo naći potpuno drugačije uvjete. Tako se nastavlja od inkarnacije do inkarnacije. Dok čovjek boravi u upravo opisanim duhovnim područjima, lica Zemlje se neprestano mijenja.

Tko to radi, tko mijenja fizionomiju Zemlje? - pitamo se. Time ujedno dolazimo do odgovora na pitanje: što čovjek radi u međuvremenu? - Iz duhovnih svjetova sam čovjek radi, vod vodstvom viših bića, na preobrazbi Zemlje. Taj posao obavljaju sami ljudi između smrti i ponovnog rođenja. Zatim, kada se ponovno rode, susreću drugačije lice Zemlje, u obliku kojeg su sami pomogli stvoriti. Svi smo tako radili.

Ako pitamo: gdje je devahan, gdje je duhovni svijet? - ovako odgovaram: stalno je oko nas. - Stvarno je tako. Dakle, oko nas su i sve duše onih koji su bestjelesni. Rade oko nas. Dok mi gradimo gradove i strojeve, ljudska bića koja žive između smrti i ponovnog rođenja rade oko nas iz duhovne oblasti.

Ako ih tražimo kao vidovnjaci, umrle ljude možemo pronaći unutar svijetla, ako svijetlo ne percipiramo samo osjetilno. Svijetlo koje nas okružuje oblikuje tijela 'umrlih'; tijela su im satkana od svjetlosti. Svjetlost koja kupu Zemlju 'supstanca' je za bića u devahanu. Biljka hranjena sunčevom svjetlošću ne prima u sebe samo fizičku svjetlost, već zapravo aktivnost duhovnih bića, među kojima su i ove ljudske duše. Same te duše obasjavaju biljke kao svjetlost, lebde oko biljaka kao duhovna bića. Ako na biljke gledamo duhovnim okom kažemo: biljke uživaju utjecaj umrlih koji lebde oko njih i rade i tkaju u svijetlu. - A ako sada pratimo kako se mijenja biljni pokrov na Zemlji i pitamo: tko je to učinio? - pa kažemo: umrli rade u svijetlu koje našu Zemlju obasjava; ovdje je uistinu devahan. - U ovo carstvo svijetla ući ćemo nakon razdoblja kamaloke. To je konkretna istina, zna za devahan, u smislu teozofije ružokrižara, samo onaj tko može ukazati gdje se stvarno nalaze umrli ljudi.

Kada se vidovnjakovo oko razvije, on često ima zapanjujuću percepciju. Kada stoji na sunčevoj svjetlosti, njegovo tijelo blokira svjetlost. On baca sjenu. Ako sada pogleda u ovu sjenu, to je često prvi trenutak u kojem otkriva duh. Tijelo zadržava svjetlost, ali ne i duh, a u sjeni koju baca tijelo može se otkriti duh. Zato primitivni narodi koji su oduvijek posjedovali određenu mjeru vidovitosti, sjenu nazivaju i dušom. Kažu: bez sjene - bez duše. Novela Adalberta von Chamissa nesvjesno se temelji na ovoj ideji: čovjek koji je izgubio svoju sjenu izgubio je i svoju dušu, zbog čega je tako tužan.

Takav je, dakle, rad čovjeka u devahanu između smrti i novog rođenja. To doista nije besposlen odmor; oni kreativno rade na razvoju Zemlje iz devahana, i tako razumijemo kako se događa nastanak svijeta. Nije, kako se često govori, da ljudi žive u blaženom miru, u snovima; tamo je život jednako aktivan kao i ovdje na Zemlji.

Kada je ljudsko biće doseglo točku u kojoj je svoje aktivnosti u prošlom životu na Zemlji pretvorilo u duhovne moći, kada je proživjelo sva iskustva u vanjskom svijetu devahana tako da su ona na njega imala učinak, tada je on zreo za silazak iz devahana u novo fizičko rođenje. Tada ga Zemlja opet privlači.

Prva stvar s kojom se čovjek susreće kada silazi iz devahana je astralno područje, koje se u ružokrižarskoj teozofiji naziva elementarni svijet. Ovdje dobiva novo astralno tijelo. Ako netko pospe željezne strugotine na komad papira i ispod njega pomakne magnet, tada se prema silama magneta oblikuju oblici i linije; na potpuno isti način astralna supstanca, koja je nepravilno raspoređena, uvučena je i uređena prema silama koje su u duši i odgovaraju onome što je ova duša postigla u prethodnom životu. Tako sam čovjek okuplja svoje astralno tijelo. Vidovnjak vidi ova ljudska bića koja se pojavljuju, koja imaju samo astralno tijelo, kao bića koja izgledaju kao zvono koje se otvara prema dolje. Vrcaju kroz astralnu razinu ogromnom brzinom. Teško je zamisliti brzinu kojom zuje prostorom.

Sada ti ljudi u razvoju moraju dobiti etersko tijelo i fizičko tijelo. Što se do sada dogodilo, do izgradnje astralnog tijela, ovisilo je o njima, ovisno o moćima koje su sami razvili. Međutim, kako će se etersko tijelo razvijati, u sadašnjem tijelu ljudskog razvoja ne ovisi samo o ljudskom biću, već u pogledu njegovog formiranja ljudsko biće ovisi o vanjskim bićima. Zato čovjek uvijek ima odgovarajuće astralno tijelo; ali nije uvijek slučaj da se ovo astralno tijelo potpuno uklapa u etersko i fizičko tijelo. Često otuda nesklad i nezadovoljstvo u životu. Ova mlada bića zuje okolo u potrazi za odgovarajućim parom roditelja koji će im dati najbolju priliku za stjecanje eterskog i fizičkog tijela koje je usklađeno s astralnim bićem. To im može dati samo relativno najbolji i najprikladniji par roditelja. U toj potrazi na djelu su bića koja spajaju etersko tijelo s astralnim tijelom i koja su slična onome što

se često naziva 'duhovima naroda'. To nije neshvatljiva apstrakcija za koju se obično uzima da je duh naroda; za duhovnog promatrača to je nešto tako stvarno kao što je naša duša, koja je utjelovljena u našem tijelu. Cijeli narod, iako nema zajedničko fizičko tijelo, ima zajedničko astralno tijelo i rudimente zajedničkog eterskog tijela. Živi kao u astralnom oblaku, a to je za duh naroda tijelo. To su bića koja vode eterske formacije oko čovjeka, tako da čovjek više ne kontrolira sam sebe.

Sada dolazi iznimno važan trenutak, jednako važan kao i trenutak nakon smrti, kada čovjek cijeli svoj prošli život vidi kao sliku sjećanja. Kada čovjek sklizne u svoje etersko tijelo i još nema fizičko tijelo - to je samo kratak trenutak, ali od najveće važnosti - on ima predviziju svog sljedećeg života; ne u svim detaljima, to je samo pregled svega što ga čeka u budućem životu. Tada može sebi reći - ali opet to zaboravi kad se inkarnira - da je pred njim sretan ili nesretan život. Događa se kada osoba ima mnogo loših iskustava u prošlom životu da doživi šok i ne želi ući u fizičko tijelo. To može utjecati na to da doista ne uđe u potpunosti u njega, i tako veza između različitih tijela nije u potpunosti uspostavljena. To čini idiote u ovom životu. To nije uvijek razlog za idiotizam, ali često jest. Duša se, takoreći, opire fizičkom utjelovljenju. Takva osoba ne može ispravno koristiti svoj mozak jer nije pravilno usklađena s njim. Samo kada dopusti da se pravilno rodi u svom fizičkom instrumentu, može ga pravilno koristiti. Dok etersko tijelo obično samo malo strši, kod idiota se često mogu vidjeti dijelovi eterskog tijela poput eterske zrake svijetla koja strši daleko iznad glave. Imamo slučaj da nešto što sa fizičkog aspekta ostaje neobjašnjivo, objašnjava znanost duha.

PREDAVANJE V

Zajednički život između smrti i novog rođenja u fizičkom svijetu

München, 29. svibnja 1907.

Došli smo do točke gdje se ljudsko biće, silazeći iz duhovnih oblasti, osjeća obavijenim eterskim tijelom, i kako na trenutak ima neku vrstu pregleda života koji ga ovdje čeka. Vidjeli smo kakve abnormalnosti i stanja to može izazvati kod ljudi. Prije nego što nastavimo dalje, želimo odgovoriti na pitanje koje bi se nekim moglo učiniti važnim kada duhovno pogledaju u devahan, pitanje: što je sa suživotom ljudi između smrti i novog rođenja? – Mora nam biti jasno da ljudi žive zajedno ne samo ovdje na fizičkoj Zemlji, već i tamo u višim svjetovima. Baš kao što rad ljudi u duhovnoj oblasti seže dolje u fizički svijet, tako svi odnosi među ljudima, sve njihove veze, svi odnosi jednih prema drugima, koji se ispredaju ovdje dolje, sežu u oblast zemlje duha.

To ćemo ilustrirati konkretnim primjerom. Razmotrite odnos između majke i djeteta. Može se postaviti pitanje: postoji li između njih odnos koji traje? – Da, postoji. Puno intimniji, puno čvršći od bilo koje veze koja se može isplesti ovdje na ovoj Zemlji! Prije svega, majčinska ljubav ima animalni karakter, to je neka vrsta prirodnog instinkta. Kad dijete odraste, taj odnos se razvija u moralni, etički, duhovni. Kada majka i dijete nauče razmišljati zajedno i imati zajedničke osjećaje, tada se prirodni instinkt sve više povlači; on je samo pružio priliku da se stvori lijepa veza koja obuhvaća majčinsku ljubav i ljubav djeteta u najvišem smislu. Ono što se tamo razvija u smislu uzajamnog razumijevanja i duboke ljubavi, također se nastavlja u duhovnim oblastima. čak i ako jedno umre ranije od drugog, a onaj koji je ostao izgleda kao odvojen od pokojnika na neko vrijeme. Nakon tog razdoblja, veza koja se isplela jednako je živa i intimna; zajedno su, samo se prvo moraju ogoliti svi animalni, čisto prirodni instinkti. Osjećaji i misli koji se pletu između jedne i druge duše na Zemlji, na onom svijetu nisu ograničene barijerama koje ovdje postoje. Devahan zapravo poprma poseban izgled i strukturu kao rezultat odnosa koji su istkani ovdje na Zemlji.

Uzmimo drugi primjer. Formiraju se prijateljstva, zajedništvo koje se rađa iz srodnih duša; nastavljaju dalje u devahanu. A iz toga se razvijaju društvene veze za sljedeći život. Stoga, uspostavljanjem duševnih veza ovdje, radimo na obliku koji prima devahan. Svi, svi smo radili na ovaj način, tkajući veze ljubavi od osobe do osobe. Na ovaj način stvaramo nešto što nije važno samo za Zemlju, već također oblikuje veze u devahanu. Mogli bi reći: ono što se događa ovdje, kroz ljubav, kroz prijateljstvo, duboko uzajamno razumijevanje, to su građevni blokovi koji gore u duhovnoj oblasti grade hramove, i ljudi koje prožme ta izvjesnost, ne mogu a da ne budu nadahnuti

spoznajom da kada se, ovdje na Zemlji, kuju veze od duše do duše, da je to temelj vječnog postojanja.

Pretpostavimo da su na nekom drugom fizičkom planetu takva bića koja nisu međusobno suosjećajna, koja mogu uspostaviti malo veza ljubavi jedni s drugima. Imali bi jadan devahan. Bogato strukturiran devahan pun sadržaja ima samo planetarno područje gdje se takve veze ljubavi isprepliću od osobe do osobe. Netko tko je već gore u devahanu i u početku ga obični ljudi ne mogu opaziti, ima, ovisno o svom razvoju, više ili manje jasnu svijest o svojoj povezanosti s bićima koja su ostala. Postoje čak i načini za povećanje tih afiniteta. Kada svojim preminulima šaljemo misli ljubavi, ali ne sebične ljubavi, povećavamo osjećaj zajedništva s njima.

Pogrešno je pretpostaviti da je čovjekovo stanje svijesti u devahanu mračno, sjenovito. To nije slučaj. Moramo naglasiti da se stupanj svijesti koji je čovjek postigao ne može izgubiti, iako postoje slabljenja na određenim prijelazima, tako da u devahanu, čovjek kroz svoje duhovne organe zapravo ima jasnu svijest o tome što se događa ovdje na kugli zemaljskoj. Okultizam pokazuje da ljudsko biće koje živi u duhu, također doživljava ono što se događa ovdje na Zemlji.

Tako vidimo da život u devahanu, ako se promatra u svojoj stvarnosti, gubi sve što nije zadovoljavajuće, da ga čovjek, čak i ako na to gleda sa svoje egoistične zemaljske točke gledišta, još uvijek osjeća kao nešto beskrajno blaženo, osim toga, ta sloboda od fizičkog tijela, od nižih članova, u koje je čovjek zatvoren, pruža strahovito blažen osjećaj. Sama činjenica da su te barijere pale, da čovjek više nije sputan tim lancima, nosi u sebi osjećaj blaženstva. Dakle, devahan je vrijeme slobodnog izražavanja u svim smjerovima, na način tako bogat, tako širok, tako nesputan, kakav čovjek ovdje nikada nije poznao.

Sada smo vidjeli da su čovjeka, na njegovom silasku u novo rođenje, obukli u novo etersko tijelo duhovna bića sličnog ranga kao i duhovi naroda. To etersko tijelo nije potpuno prilagođeno ljudskom biću; ono što prima kao fizičku ljušturu još mu je manje prilagođeno. Sada želimo u širem smislu objasniti uključivanje čovjeka u fizički svijet. U određenom smislu, nešto od toga je izmaklo javnom opisu.

Znamo da se čovjek oblači u astralno tijelo, u skladu s osobinama koje posjeduje. Kroz ono što je u ovom astralnom tijelu, on ima privlačnost prema određenim bićima na Zemlji. Preko eterskog tijela biva privučen ljudima i obitelji u širem smislu, u kojoj se ponovno rađa. Zbog načina na koji je razvio svoje astralno tijelo, privlači ga majčinski dio roditelja. Suština, supstanca, organizacija astralnog tijela privlači ga majci. 'Ja' ga vuče k ocu. 'Ja' je bilo tamo u davna vremena, kada je duša prvi put sišla iz njedara božanstva u zemaljsko tijelo. Ovo 'Ja' je evoluiralo kroz mnoge inkarnacije.

'Ja' jednog čovjeka razlikuje se od 'Ja' drugog, i ovakav kakav je sada, stvara posebnu privlačnost prema ocu. Etersko tijelo vuče prema ljudima, prema obitelji, astralno tijelo posebno prema majci, 'Ja' prema ocu. Na tome se temelji cijela struktura silaska u novo utjelovljenje.

Može se dogoditi da astralno tijelo bude privučeno majčinskom dijelu, ali 'Ja' ne želi ići do odgovarajućeg oca. U tom slučaju nastavlja selidbu dok ne pronade odgovarajući par roditelja.

U sadašnjem ciklusu razvoja, 'Ja' predstavlja element volje, osjetilni impuls; u astralnom tijelu je mašta, imaginacija, kvaliteta mišljenja. Za ove potonje osobine se kaže da ih prenosi majka, a za ono prvo otac. I tako vidimo da individualnost koja se želi inkarnirati koristi svoje nesvjesne snage, odabire roditelje koji će joj dati fizičko tijelo.

Ono što je ovdje opisano, događa se i gotovo je, do trećeg tjedna nakon začeća. Istina je da je ovo ljudsko biće, koje se sastoji od 'Ja', astralnog tijela i eterskog tijela, od trenutka začeća vrlo blizu majke, koja u sebi nosi oplođenu zametnu stanicu; ali na zametnu stanicu djeluje izvana. Otprilike oko trećeg tjedna, astralno i etersko tijelo zauzimaju, takoreći, zametnu stanicu i sada počinju sudjelovati u radu na embriju. Do tada se razvoj ljudskog embrija odvija bez utjecaja astralnog i eterskog tijela; od tada nadalje, sudjeluju u razvoju djeteta i utječu na daljnji razvoj ljudskog zametka. Dakle, vidimo da u pogledu fizičkog tijela, ono što je rečeno o eterskom tijelu, vrijedi u još većoj mjeri, da je ovdje još manje lako postići sklad. Ova važna činjenica baca svjetlo na mnogo toga što se događa u svijetu.

Do sada smo opisivali obično ljudsko biće u njegovom normalnom razvoju. To nije potpuno točno za osobu koja je započela okultni razvoj u prethodnoj inkarnaciji. Što je on viši, to će prije on sam početi raditi na svom fizičkom tijelu kako bi ga učinio prikladnijim za misiju koju mora ispuniti ovdje na Zemlji. Što kasnije uspije presresti fizički zametak, manje će gospodariti fizičkim tijelom. Kod najrazvijenijih ljudskih individualnost, koje su vođe i vodiči duhovnog života svijeta, takvo se presretanje događa već pri začeću. Ništa se ne događa bez njihovog angažmana. Usmjeravaju svoje fizičko tijelo točno na trenutak smrti, i počinju raditi na novom čim dobiju prvi poticaj.

Tvari koje sačinjavaju fizičko tijelo neprestano se mijenjaju. Nakon otprilike sedam godina, svaka se čestica obnovila. Supstanca se mijenja, forma ostaje. Između rođenja i smrti, materija se stalno iznova mora rađati, ona je ono što se mijenja. Ono što se razvija između rođenja i smrti ostaje netaknuto i tvori novi organizam.

Ono što čovjek čini nesvjesno između rođenja i smrti, inicijal čini svjesno od smrti do ponovnog rođenja: on svjesno oblikuje svoje novo fizičko tijelo.

Porodaj je za njega stoga samo radikalni događaj. Tvari mijenja samo jednom, ali temeljito. Otuda velika sličnost oblika iz jedne inkarnacije u drugu kod takvih pojedinaca, dok kod manje razvijenih nipošto nema nikakve sličnosti između oblika njihovih različitih inkarnacija. Što se čovjek više razvija, to su dvije uzastopne inkarnacije sličnije. To se sigurno može vidovito promatrati. Postoji vrlo specifičan izraz za ovaj odnos u koji čovjek dolazi na višem stupnju razvoja. Ne kaže se da se rađa u drugom tijelu, kao što se za prosječnog čovjeka ne kaže da dobiva novo tijelo svakih sedam godina. Za učitelja se kaže: on je rođen u istom tijelu. – Koristi ga stotinama godina, čak i tisućljećima. To je slučaj s velikom većinom vodećih pojedinaca. Iznimku čine pojedini majstori koji imaju svoje sasvim posebno poslanje. Kod njih fizičko tijelo ostaje netaknuto, tako da smrt za njih uopće ne nastupa. To su učitelji koji su odgovorni za prijelaz iz jedne rase u drugu.

Sada se suočavamo s dva druga pitanja, pitanjem koliko dugo traje boravak u drugim svjetovima, i pitanje spola u uzastopnim inkarnacijama.

Okultno istraživanje pokazuje da će se čovjek vratiti u prosjeku za 1000 do 1300 godina. Značenje ovoga je da kada se čovjek vrati, nalazi da je lice Zemlje promijenjeno i kao rezultat toga mora iskusiti nove stvari. Ono što se mijenja na našoj Zemlji, usko je povezano s određenim zvjezdanim konstelacijama; to je vrlo važna činjenica. U rano proljeće Sunce izlazi u određenom znaku Zodiaka. 800 godina prije Krista, Sunce je izlazilo u zviježđu Oвна, Jaganjca, još ranije u zviježđu Bika do njega. Za prolazak kroz zviježđe potrebno je oko 2160 godina. Prolazak kroz svih dvanaest znakova Zodiaka naziva se u okultizmu kozmička godina.

Stari su narodi uvijek duboko osjećali što je povezano s tim prolaskom kroz Zodiak. To je prožimalo sve njihove duše, pobožno su osjećali: Sunce izlazi u proljeće, vraća se priroda koja je zimi počivala. Iz dubokog sna je bude proljetne božanstvene zrake Sunca. – Ova mlada proljetna moć sjedinila se sa zviježdem iz kojeg je sjalo Sunce. Rekli su: ovo zviježđe je darovatelj Sunca koje je došlo do svoje moći, nove kreativne božje moći. – I tako, ljudima iz vremena prije dvije tisuće godina, Jaganjac je izgledao kao dobročinitelj čovječanstva. Sve sage o Jaganjcu potječu iz tog vremena. Sve predodžbe o božanstvu bile su povezane s ovim simbolom. Sam Iskupitelj, Krist, u prvim stoljećima je prikazan simbolom križa a ispod njega Jaganjcem. Tek u šestom stoljeću Iskupitelj se prikazuje kako visi na križu. Odatle potječe i dobro poznata legenda o Jasonu i potrazi za zlatnim runom.

Prije 800 godina prije nove ere Sunce je prošlo kroz zviježđe Bika, a zatim imamo štovanje bika Apisa u Egiptu i bika Mitre u Perziji. Još raniji je prolazak Sunca kroz zviježđe Blizanaca. U indijskim i germanskim mitovima nalazimo spominjanje para blizanaca. Jarci blizanci s kojima jaše bog Donar, posljednji su ostatak toga. Zatim se konačno vraćamo u vrijeme Raka, što nas približava drevnoj atlantskoj poplavi. Jedna stara kultura je nestala,

nova je nastala. To je označeno određenim okultnim znakom, vrtlogom, što je također simbol Raka i nalazi se u svakom kalendaru.

Tako su ljudi uvijek imali jasnu svijest što se događa na nebu, paralelno s promjenama na Zemlji ispod. Kada Sunce prođe kroz neko zvijezde, lice Zemlje se promijenilo na takav način da je čovjeku dragocjeno ponovno živjeti. Stoga vrijeme reinkarnacije ovisi o napredovanju proljetnog ekvinocija. Otprilike vrijeme koje je potrebno Suncu da prođe kroz takav znak Zodijskog, vrijeme je kada se čovjek inkarnira dva puta, jednom kao muško i kao žensko. Jer iskustva koja čovjek može proći u muškom ili ženskom organizmu, toliko su bitno različita za duhovni život, da se jednom inkarnira kao žena a jednom kao muškarac, na istom licu Zemlje. A to otprilike daje vrijeme između dvije inkarnacije od oko 1000 do 1300, u prosjeku.

Ovdje također imamo odgovor na pitanje o spolu: obično je naizmjeničan. To se pravilo često krši, pa ponekad jedna za drugom slijede tri do pet, ali nikad više od sedam istospolnih inkarnacija. Reći da je sedam uzastopnih istospolnih inkarnacija pravilo, proturječi svim okultnim iskustvima.

Sada, prije nego počnemo proučavati karmu pojedinca, moramo razmotriti jednu osnovnu činjenicu. Postoji kolektivna karma, ona koju ne određuje pojedinac, iako se to uravnotežuje tijekom njegovih inkarnacija. Slijedi konkretan primjer.

Kada su u Srednjem vijeku Huni iz Azije provalili u europske zemlje, uzrokujući uznemirujuće ratove, to je imalo i duhovno značenje. Huni su posljednji ostaci drevnih atlantskih naroda. Oni su u dubokoj dekadenciji, koje je izražena određenim procesom propadanja u njihovim astralnim i eterskim tijelima. Ovo raspadanje našlo je dobro tlo za umnažanje, u strahu i teror koji su izazvali među svim narodima. Kao rezultat toga, takvi proizvodi raspadanja ucijepili su u astralna tijela ljudi, a to je zatim u kasnijoj generaciji prenijeto na fizičko tijelo. Koža je usisavala apsorbirano astralno, a rezultat je bila bolest Srednjeg vijeka: guba. Liječnik bi, naravno, naveo fizičke uzroke ove gube. Ne želim se svađati s onim što kažu liječnici, ali njihov logički zaključak je sljedeći: netko u tučnjavi drugoga poreže nožem, imao je stari osjećaj osвете prema njemu. Sada jedan kaže da je ozljeda nastala iz osjećaja osвете, drugi kaže da je uzrok bio nož. – Oboje su u pravu. Nož je bio krajnji fizički uzrok, ali iznad toga leži duhovni. Oni koji traže duhovne uzroke, uvijek će priznati fizičke. Ovdje vidimo kako povijesni događaji imaju značajan učinak na cijele generacije i učimo kako možemo intervenirati kako bismo poboljšali zdravstvene uvjete tijekom dugih vremenskih razdoblja.

U posljednjih nekoliko stoljeća, kao rezultat tehničkog napretka, među našim europskim stanovništvom razvio se industrijski proletarijat, a s njim

se razvila ogromna količina klasne i statusne mržnje. Oni sjede u ljudskom astralnom tijelu i imaju fizički učinak kao tuberkuloza pluća. Ova spoznaja rezultat je okultnog istraživanja. Često ne možemo pomoći pojedincima koji su pod takvom općom karmom. Često moramo teška srca gledati kako pojedinac pati, ne možemo ga učiniti zdravim ni sretnim jer je to povezano s kolektivnom karmom. Pojedincu se može pomoći samo poboljšanjem opće karme. Naš cilj ne bi trebao biti promicanje dobrobiti pojedinačnog, egoističnog jastva, već raditi na takav način da služimo dobrobiti čovječanstva kao cjeline.

Drugi primjer, koji ima izravnu vezu s uvjetima tog vremena, je sljedeći: okultna promatranja su pokazala da je među astralnim bićima koja su sudjelovala u pojedinačnim bitkama japansko-ruskog rata, bilo preminulih Rusa koji su radili protiv vlastitog naroda. To je bilo zato jer su u zadnjim danima ruskog nacionalnog razvoja mnogi plemeniti idealisti stradali u zatvoru. Bili su to ljudi visokih ideala, ali nedovoljno razvijeni da opraštaju. Otišli su u smrt sa snažnim osjećajem osvete prema onima koji su uzrokovali njihovu smrt. To se moralo proživjeti u razdoblju kamaloke, jer se samo tamo proživljavaju takvi osjećaji osvete. Nakon svoje smrti, s astralnog plana, ispunili su duše borbenih Japanaca mržnjom i osjećajima osvete prema narodu kojem su i sami pripadali. Da su već bili u devahanu, rekli bi: opraštam svojim neprijateljima! – Jer u devahanu, s oblacima mržnje i osvete s kojima se suočavaju izvana, shvatili bi koliko su strašni i koliko nedostojni takvi osjećaji. – Tako okultno istraživanje otkriva da cijeli narodi stoje pod utjecajem svojih predaka.

Idealistička stremljenja modernog doba ne mogu postići svoje ciljeve jer su voljna djelovati samo fizičkim sredstvima na fizičkom planu. Naprimjer, Društvo za promicanje mira, koje se zalaže za postizanje mira samo fizičkim sredstvima. Tek kada naučimo utjecati na astralnu razinu, možemo prepoznati koja su sredstva prava. Tek tada možemo djelovati tako da čovjek, kada se iznova rodi u svijetu, nađe svijet takav da u njemu može produktivno raditi.

PREDAVANJE VI

Zakon sudbine

München, 30. svibnja 1907.

Danas dolazimo do iskustava ljudi unutar našeg fizičkog svijeta u mjeri u kojoj su određena ljudskim ranijim životom. Prije svega, mora se naglasiti da život nije određen samo prethodnim inkarnacijama, već i, makar u manjoj mjeri, sadašnjim životom. Taj zakon, s kojim se ovdje susrećemo, način na koji se povezuju prošlost, sadašnjost i budućnost, naziva se zakon karme. To je pravi zakon sudbine. Kod djelovanja zakona karme u svakom pojedinačnom životu, imamo poseban slučaj velikog zakona kozmosa, i njegova primjena na ljudski život je samo poseban slučaj. Kad god nam je jasna veza između bilo kojeg od prethodnih stanja i naknadnih učinaka, mi već razmišljamo u smislu ovog zakona. Stoga bih želio u prikladnom obliku razjasniti valjanost ovog zakona u kozmosu, za ljudski život.

Ako pred sobom imamo dvije posude s vodom, i u jednu posudu ubacimo željeznu kuglu zagrijanu do užarenosti, voda zašišti i postane topla. Ako sada kuglu izvadimo i bacimo je u drugu posudu, voda više ne šišti i ne grije se. Da smo bacili loptu samo u drugu posudu, voda bi i tamo šištalala i kugla bi se ohladila; ali to više ne radi, kugla ne svijetli već se ohladila u prvoj posudi. Učinak ponašanja kugle u prvoj posudi određuje njezino ponašanje u drugoj. U fizičkom životu uzrok i posljedica su uvijek povezani. Kako će se stvar ponašati kasnije, ovisi o tome što se dogodilo ranije.

Drugi primjer mogu dati neke životinje kod kojih je organ vida atrofirao kao rezultat njihove migracije u mračne špilje. Tvari koje su prije hranile oči, odvođene se u druge dijelove tijela jer ih oko više ne treba, više ne treba gledati. Njihove su oči time atrofirane, i sada će u svim sljedećim generacijama biti životinje s atrofiranim očima. Svojim ranijim lutanjem, odredile su ovakvo ponašanje samih organa, i njihovu sudbinu za sljedeće generacije odredilo je ono što su bića radila u prošlosti. Time su pripremala svoju sudbinu za budućnost.

Tako je stalno i u ljudskom životu. Čovjek kroz svoju prošlost određuje svoju budućnost, a budući da njegovo najdublje biće nije ograničeno na jednu inkarnaciju već prolazi kroz mnoge, uzroci u prethodnom životu relevantni su za stvari koje mu se događaju u određenom životu.

Krenimo sada na niz događaja, koji se može razumjeti ako malo razmotrimo slijed ljudskih postupaka, misli i osjećaja općenito. U svakodnevnom životu se često kaže: misli su oslobođene carine! - odnosno, možete misliti što hoćete, nikoga u vanjskom svijetu to ne smeta. Ovdje

imate važnu točku, gdje se onaj tko je stvarno zahvaćen duhovnim impulsima razlikuje od osobe koja razmišlja materijalistički.

Materijalist vjeruje da ako baci kamen na čovjeka, da će ga povrijediti; s druge strane, misli da mržnja koju gaji prema nekome neće nikoga povrijediti. Ali svatko tko stvarno poznaje svijet zna da misli pune mržnje imaju puno, puno jače učinke nego što ih se ikada može pobuditi bacanjem kamena. Sve što čovjek misli, osjeća i percipira, ima svoje djelovanje u astralnom svijetu, a vidovnjak može vrlo precizno pratiti kako npr. djeluje misao ljubavi prema drugoj osobi, a kako potpuno drugačije djeluje misao mržnje. Kada odašiljete misao punu ljubavi, vidovnjak vidi formu svjetlosti koja se formira poput čaške cvijeta, koja igra oko eterskog i astralnog tijela, i tako nešto doprinosi njegovoj vitalnosti, njegovom blaženstvu. Misao mržnje, s druge strane, probada etersko i astralno tijelo poput strijele koja ranjava.

Na ovom polju, mogu se dati vrlo različita zapažanja. Postoji ogromna razlika u astralnom svijetu, izražava li se misao koja je istinita ili ona koja je lažna. Misao se odnosi na neku stvar i istinita je utoliko što se slaže s tom stvari. Naprimjer, neka se činjenica dogodi negdje i to ima učinak na više svjetove. Netko tu činjenicu kaže istinito: tada iz pripovjedača zrači astralni entitet, koji se sjedinjuje s entitetom koji proizlazi iz same činjenice, i međusobno se pojačavaju. Ovi ojačani oblici služe da bi naš duhovni svijet bio više artikuliran i bogatiji sadržajem, što nam je potrebno, ako čovječanstvo želi napredovati. Ali ako je činjenica ispričana tako da se ne slaže s događajem, da je laž, tada se misaoni oblik pripovjedača susreće s onim što proizlazi iz činjenice, to dvoje se sudara i dolazi do međusobnog uništenja. Ovakva eksplozivna destrukcija lažima djeluje kao čir na tijelu koji uništava organizam. Tako laži ubijaju astralne tvorevine koje su nastale i koje moraju nastati, i time koče ili ubijaju dio razvoja. Naime, svatko tko govori istinu pospješuje razvoj čovječanstva, a onaj tko laže ga koči. Stoga postoji okultni zakon: duhovno govoreći, laganje je ubojstvo. Ne samo da ubija astralni entitet, već je i samoubojstvo. Svatko tko laže postavlja prepreke na svom putu. Tako se učinci mogu primijetiti posvuda u duhovnom svijetu. Vidovnjak također vidi da sve što netko misli, osjeća i percipira, ima učinak na astralnu razinu.

Sve što ljudsko biće ima u smislu sklonosti, temperamenta, trajnih karakternih osobina, misli koje nisu samo prolazne, to neprekidno zrači ne samo u astralni svijet, već i u svijet devahana. Osoba vedrog temperamenta je izvor, središte određenih procesa u devahanu. Osoba s licemjernom prirodom radi na povećanju esencija i supstanci povezanih s licemjernom prirodom ljudi. Tako nam duhovna znanost pokazuje da ne stojimo samo izolirani, već da naše misli neprestano proizvode oblike koji zasjenjuju svijet devahana i prožimaju ga svim vrstama supstanci i esencija. Sva četiri područja svijeta devahana, kontinentalno, oceansko, atmosfersko i područje

izvornih ideja, neprestano su pod utjecajem misli, osjećaja i percepcije ljudskih bića. – Na viša područja devahana, u kojima se pojavljuju Akaša zapisi, utječu djela. Ono što se događa izvana, utječe na najviše oblasti devahana, koje nazivamo 'svijet razuma'.

Tako ćemo razumjeti kako čovjek prilikom silaska u novu inkarnaciju ponovno sastavlja i pripaja svoje astralno tijelo. Sve što je mislio, osjećao i percipirao, postalo je trajno integrirano u astralni svijet. Ostavio je tu dosta tragova. Ako je ono što je mislio bilo puno istine, onda ti tragovi za njega čine dobro astralno tijelo. Ono što je integrirao u niži svijet devahana, kao svoj temperament i tako dalje, to čini novo etersko tijelo, a ono što je postigao djelima, što ima učinak iz najviših dijelova devahana, gdje se već mogu pronaći Akaša zapisi, raspoređuje i uspostavlja lokalizaciju njegovog fizičkog tijela. Tu su sile koje čovjeka dovode na određeno mjesto. Ako je netko nekome učinio zlo, to je vanjska činjenica koja seže do najviših dijelova devahana. Tijekom nove integracije u fizičko tijelo, ona djeluje kao sila koju je čovjek ostavio za sobom i gura ga, iako pod vodstvom viših bića, do mjesta gdje sada može iskusiti učinak svojih djela u fizičkom svijetu.

Sve što doživljavamo izvana, a da iznutra ne utječe posebno na nas, utječe na naše astralno tijelo u sljedećoj inkarnaciji i privlači odgovarajuće osjećaje, percepcije i osobitosti mišljenja. Ako netko dobro koristi svoj život, puno je vidio, stekao dovoljno znanja, rezultat je, da se astralno tijelo u sljedećem životu ponovno rađa s posebnim talentima u tim smjerovima. Doživljaji i iskustva oblikuju se u astralnom tijelu u sljedećoj inkarnaciji. Ali ono što se percipira, osjeća, zadovoljstvo i patnja, ono što je unutarnje iskustvo duše, to u sljedećoj inkarnaciji utječe na etersko tijelo i u njemu uzrokuje trajnu sklonost. Oni koji dožive mnogo radosti, u svom eterskom tijelu imat će temperament sklon radosti. Oni koji se trude činiti mnoga dobra djela u sljedećem životu će razviti talent za dobra djela, kroz osjećaje koji se pritom razvijaju. Također će imati pažljivu savjest i bit će moralna osoba.

Ono čega je etersko tijelo nositelj u ovom životu, postojani karakter, sklonosti i tako dalje, u sljedećem životu se pojavljuje u fizičkom tijelu na takav način da, naprimjer, osoba koja ima loše sklonosti i strasti u ovom životu, u sljedećem će se roditi s nezdravim fizičkim tijelom. S druge strane, osoba koja je dobrog zdravlja, koja može mnogo izdržati, u prošlom životu je razvila dobre osobine. Onaj tko je stalno sklon bolesti, ima u sebi loše sklonosti. Dakle, u našim je rukama stvaranje dobrog zdravlja ili bolesti, ukoliko leže u organizaciji fizičkog tijela. Treba samo iskorijeniti sve loše sklonosti, i zatim pripremiti dobro, snažno tijelo za sljedeći život.

Može se vrlo detaljno promatrati kako tendencije koje su postojale u jednom životu, u sljedećem životu djeluju u fizičkom tijelu. Život koji teži voljeti sve oko sebe, koji je pun ljubavi prema svakom biću, život koji izljuje ljubav, imat će u sljedećoj inkarnaciji tijelo koje će dugo izgledati mlado i

napredno. Ljubav prema svim bićima, razvoj simpatije dovodi do mladolikog fizičkog tijela. Život ispunjen mržnjom, koji je pun antipatije prema drugim bićima, koji kritizira i zanovijeta oko svega i želi se povući od svega, takve sklonosti proizvode fizičko tijelo koje prerano stari i razvija bore. Tako se tendencije i strasti jednog života, prenose na fizički tjelesni život sljedeće inkarnacije.

Može se pogledati u detalje i može se pronaći kako razvijeni osjećaj stjecanja, koji je instinktivan, koji je uvijek spreman ispočetka, u sljedećem životu stvara sklonost zaraznim bolestima u fizičkom tijelu, jer je to postala tendencija. Svakako se mogu navesti takvi slučajevi gdje izražena sklonost zaraznim bolestima vodi do prethodno snažnog osjećaja stjecanja, koji kao svoje sredstvo ima etersko tijelo. S druge strane, objektivna težnja koja ne želi ništa ubrati za sebe, koja radi za čovječanstvo s naglašenim osjećajem rada za cjelinu, takva tendencija u eterskom tijelu uzrokuje izraženu snagu protiv zaraznih bolesti u sljedećem životu.

Čovjek može u visokom stupnju u svom unutarnjem razvoju prozreti svijet kada poznaje vezu između fizičkog i astralnog svijeta, a stvari su ponekad povezane na potpuno drugačiji način nego što to ljudi vole zamišljati. Naprimjer, mnogi ljudi kukaju zbog boli i patnje. Ali s višeg gledišta nije nimalo opravdano žaliti u tome, jer kada je to jednom prevladano i spremni su za novo utjelovljenje, tada su patnja i bol izvor mudrosti i razboritosti i širokih pogleda. Čak i u nedavnim napisima, rođenim iz materijalističkog gledišta današnjice, vidimo da se kaže da u fizionomiji svakog mislioca postoji nešto poput kristalizirane boli. Ono što govori materijalistički mislilac odavno je poznato okultistima, jer se najveća mudrost na svijetu stječe mirnim podnošenjem boli i patnje. To u sljedećoj inkarnaciji stvara mudrost.

Nitko tko bježi od patnje, tko je ne može podnijeti, ne može postaviti temelje mudrosti. Da, ako pogledamo dublje, ne možemo niti kukati zbog bolesti. Ako ih gledate s višeg stajališta, sa stajališta vječnosti, onda izgledaju sasvim drugačije. Pretrpljene bolesti često se u sljedećem životu pokazuju kao posebna tjelesna ljepota, tako da je velik dio fizičke ljepote koja se nalazi u čovjeku stečena bolešću u prethodnom životu. To je veza između ozljede tijela bolešću, osobito vanjskim okolnostima, i ljepote. Na ovu vrlo posebnu vezu mogu se primijeniti riječi francuskog pisca Fahre d'Olivet-a: ako pogledate ljudski život, često izgleda kao stvaranje bisera u bisernoj školjci. Biser nastaje tek kada se dagnja razboli. – To je doista slučaj u ljudskom životu: ljepota je karmički povezana s bolešću i njezin je rezultat. Ali kad sam rekao da onaj tko razvija loše strasti, stvara sklonost prema bolestima, mora se striktno reći da je ovdje riječ o unutarnjoj sklonosti prema bolestima. Ako se netko razboli jer radi na zagađenom zraku, naprimjer, to je nešto drugo; kao rezultat toga se također može razboljeti, ali to nema nikakve veze s dispozicijom fizičkog tijela.

Sada, sve što je činjenica na fizičkom planu, sve što je učinjeno, što ima utjecaja na fizički svijet, od koraka i pokreta ruke do najsloženijih procesa, naprimjer izgradnje kuće, dolazi do čovjeka izvana kao pravi fizički učinak u kasnijoj inkarnaciji. Vidite, mi živimo iznutra prema van: ono što živi u astralnom tijelu kao radost, bol, zadovoljstvo i patnja, ponovno se pojavljuje u eterskom tijelu; ono što je ukorijenjeno u eterskom tijelu u obliku trajnih instinkta i strasti pojavljuje se u fizičkom tijelu kao dispozicija; ali ono što se ovdje radi, tako da se za to koristi fizičko tijelo, to se pojavljuje u sljedećoj inkarnaciji kao vanjska sudbina. Dakle, ono što čini astralno tijelo postaje sudbina eterskog tijela, etersko tijelo postaje sudbina fizičkog tijela, a ono što radi fizičko tijelo vraća se kao fizička stvarnost u sljedećoj inkarnaciji kao učinak izvana.

Imate točno identificiranu točku u kojoj vanjska sudbina intervenira u ljudski život. Učinak te sudbine je nešto što ponekad može biti odsutno dugo vremena, ali svakako mora doći čovjeku. Ako se čovjek život prati kroz različite inkarnacije, uvijek se može vidjeti, da je njegov život u sljedećoj inkarnaciji pripremljen od strane bića koja rade na njegovom fizičkom utjelovljenju tako da ga vode na određeno mjesto, kako bi ga snašla sudbina.

Evo opet primjera iz života: na srednjovjekovnom Vehmičkom sudu [tzv. 'proto-vigilante' pravni sustav u Westfalia-i u Njemačkoj, nap. pr.] bilo je više sudaca koji su izricali presudu i sami je provodili. Ubili su jednu osobu. Istražene su ranije inkarnacije sudaca i mrtvog čovjeka i otkriveno je da su svi bili suvremenici; naime, onaj koji je pogubljen kao poglavica plemena, i dao je pogubiti one koji su sada bili suci. Taj čin iz prethodnog fizičkog života stvorio je vezu među ljudima; a sile su se probile do Akaša zapisa. Sada, kada čovjek ponovno dođe u utjelovljenje, te sile uzrokuju da se rodi u isto vrijeme i na istom mjestu kao i ljudska bića s kojima je povezan, te određuju njegovu sudbinu. Akaša kronika zapravo je izvor moći u kojoj je upisano sve što jedna osoba treba platiti drugoj. Mnogi ljudi mogu osjetiti te procese; ali vrlo malo ih je stvarno svjesno.

Naprimjer, osoba radi posao koji je čini sretnom i zadovoljnom. Iz nekog razloga mora napustiti posao, i na istom mjestu ne može naći drugi posao, otjeran je daleko u drugu zemlju, gdje mora pronaći novu karijeru. Tamo pronalazi osobu s kojom mora stupiti u neku vrstu veze. Što se tu dogodilo? Jednom je živio s osobom s kojom se sada susreo. Nekoć mu je nešto dugovao. To je upisano u Akaša zapisu, a sile su ga dovele do ovog mjesta kako bi se susreo s tom osobom i otplatio svoj dug.

Između rođenja i smrti, čovjek je stalno u takvoj mreži sila koje obavijaju njegovu dušu sa svih strana, a to su usmjeravajuće snage njegova života. Stalno u sebi nosite učinke ranijih života, uvijek doživljavate učinke ranijih inkarnacija.

Stoga morate biti svjesni da ste u životu vođeni snagama koje vi sami ne poznajete. Ono što djeluje na etersko tijelo su oblici koje ste sami proizveli ranije na astralnoj razini; bića i sile u višim oblastima devahana, koje ste samo upisali u Akaša kroniku, rade na vašoj sudbini. Ove sile ili bića nisu nepoznata okultistu; imaju svoje mjesto u hijerarhiji sličnih bića. Morate shvatiti da u astralnom tijelu i u eterskom tijelu, kao i u fizičkom tijelu, osjećate djelovanje drugih bića; sve što činite nehotice, sve što ste potaknuti učiniti, događa se djelovanjem drugih bića. To ne dolazi niotkuda. Različiti članovi ljudske prirode stalno su prožeti i ispunjeni drugim bićima, a mnoge vježbe koje daje inicirani učitelj imaju za cilj da ih istjera, kako bi čovjek postao sve slobodniji.

Demonima se nazivaju bića koja prožimaju astralno tijelo i čine ga neslobodnim. U vašem astralnom tijelu stalno ste prožeti takvim demonima, a bića koja sami stvarate svojim istinitim ili lažnim mislima su ona koja postupno prerastaju u demone. Postoje dobri demoni koji dolaze od dobrih misli. Loše pak misli, posebno one neistinite, lažljive, proizvode demonske oblike najstrašnije vrste, koji, ako se tako može reći, prožimaju astralno tijelo. Na isti način, etersko tijelo napadaju bića koji se čovjek mora osloboditi, to su spektri ili duhovi, i na kraju postoje oni koji prožimaju fizičko tijelo, to su fantomi. Osim ovo troje, postoje druga bića koja tjeraju 'Ja' amo tamo, to su duhovi, kao što je i samo 'Ja' duh. Čovjek zapravo stvara takva bića koja, kad siđe na Zemlju, određuju njegovu unutarnju i vanjsku sudbinu. Ona tako djeluju na tok života da možete osjetiti sve što je proizvelo vaše astralno tijelo u smislu demona, vaše etersko tijelo u smislu duhova i vaše fizičko tijelo u smislu fantoma. Sva su ta bića povezana s vama i prilaze vam kada dođe vrijeme za reinkarnaciju.

Vidite kako vjerski dokumenti izražavaju te istine. Kada Biblija govori o istjerivanju demona, to nije apstrakcija, već to treba shvatiti doslovno i bukvalno. Što je Isus Krist učinio? Liječio je opsjednute demonima, vadio demone iz astralnog tijela. To su stvarni događaji i treba ih shvatiti sasvim doslovno. I Sokrat, onaj prosvjetljeni duh, govori o svom demonu koji djeluje u astralnom tijelu. To je bio dobar demon; ne smije se o demonima razmišljati samo kao o zlim bićima.

Ali postoje i strašni, pogubni demoni. Svi demoni laži imaju učinak vraćanja ljudi unatrag u njihovom razvoju, a budući da su u svjetskoj povijesti takvi demoni laži uvijek stvoreni lažima velikih ličnosti, koji izrastaju u vrlo moćna bića, govori se o duhovima zapreka ili prepreka. U tom smislu Faust kaže Mefistu: 'Ti si otac svih prepreka!'

Pojedinačno ljudsko biće, baš kao što je utkano u ostatak čovječanstva, govoreći istinu ili lažući, ima utjecaj na cijeli svijet, jer s obzirom na to stvara li demone istine ili laži, to ima vrlo različite učinke. Zamislite narod sastavljen isključivo od lažljivaca. Oni bi astralnu razinu naselili samo s

demonima laži, a ovi se pak mogu izraziti u fizičkoj sklonosti epidemijama. Dakle, postoji određeni oblik klica kao prijenosnika zaraznih bolesti koji potječu iz laži čovječanstva. One nisu ništa drugo nego fizički utjelovljeni demoni laži. Tu vidite da se laži iz prošlosti pojavljuju u svjetskoj karmi u određenoj legiji bića. Na jednom mjestu u Faustu se vidi koliko istine ima u mitovima i legendama. Tu nalazite vezu između gamadi i laži, također u ulozi štakora i miševa, u vezi s lažljivim duhom, Mefistom. U sagama često postoje divne veze između duhovnog i fizičkog svijeta.

Postoje druge stvari o kojima moramo razgovarati kako bismo razumjeli zakon karme. Duhovno-znanstveni pokret nastao je iz određenog intimnog poznavanja zakona karme. Upravo ste vidjeli kako stvari u eterskom tijelu utječu na fizičko tijelo u sljedećem životu. Stoga stav, sklonost mišljenju, mišljenju na vrlo specifičan način, utječe na fizičko tijelo, pa za kasniju inkarnaciju nije nebitno jeste li duhovni ili materijalistički u svom stavu. Osoba koja zna nešto o višim svjetovima - treba samo vjerovati u više svjetove - ima u svom sljedećem životu usredotočeno fizičko tijelo, čiji živčani sustav radi mirno, tijelo koje ima u svojim rukama, sve do živaca. S druge strane, osoba koja želi prihvatiti samo ono što je u svijetu osjetila, taj stav prenosi na svoje fizičko tijelo u sljedećoj inkarnaciji, ima ono koje je sklono živčanim bolestima, fizički vrpaljivo koje nema fiksno središte volje. Materijalist se raspršuje u detaljima; duh povezuje, duh je jedinstvo.

Dispozicija se kod pojedinca otkriva sudbinom u sljedećoj inkarnaciji, ali se nastavlja kroz generacije, tako da sinovi i unuci očeva koji su bili materijalistički nastrojani moraju to platiti lošim stanjem živčanog sustava i živčanim bolestima. Nervozno doba poput našeg rezultat je materijalističkog načina razmišljanja prošlog stoljeća, a kao suprotnost, veliki učitelji čovječanstva prepoznali su potrebu za uvođenjem duhovnog načina razmišljanja.

Materijalizam je također imao utjecaja na religiju. Zar oni koji vjeruju u duhovne svjetove, ali nisu ih spremni prepoznati, nisu materijalisti? To je materijalizam u religiji, koji tjera ljude da žele da misterij šestog dana stvaranja - kako Biblija opisuje evoluciju svjetova - bude prikazan pred njihovim očima; to je materijalizam koji govori o Kristu Isusu kao o 'povijesnoj ličnosti' i prolazi mimo otajstva Golgote. Materijalizam u prirodnoj znanosti samo je posljedica materijalizma u religiji; ne bi ga bilo da vjerski život nije prožet materijalizmom. Oni koji su danas previše lijeni zadubiti se u religiju isti su oni koji su stvorili materijalizam u znanosti. A živčani slom koji proizvodi ovaj materijalizam ima učinak na cijela plemena, cijele narode, kao i na pojedinačne živote ljudi.

Ako duhovna struja nema toliku snagu da može zahvatiti i lijene i lakomislene, onda ono što je karmička posljedica, nervoza, ima sve veći utjecaj na čovječanstvo, i kao što su u Srednjem vijeku bile epidemije gube,

tada će se, zbog materijalističkog stava, u budućnosti pojaviti teške živčane bolesti, čitave epidemije ludila, cijeli narodi će od njih biti napadnuti.

Dakle, gledajući ovo područje zakona karme, znanost duha ne bi trebala biti nešto o čemu se raspravlja, već lijek za čovječanstvo. Kako čovječanstvo postaje duhovnije, sve što je povezano s poremećajima živčanog sustava i duše bit će iskorijenjeno.

PREDAVANJE VII

Tehnika karme

München, 31. svibnja 1907.

Kako bismo bolje razumjeli zakon karme u mjeri u kojoj se pojavljuje u ljudskom životu, želim govoriti o tome što se događa neposredno nakon smrti ljudskog bića. Razmislite o tablici sjećanja koja se pojavljuje kada se čovjek oslobodi fizičkog tijela i kratko vrijeme živi u ovojnici eterskog i astralnog tijela prije nego što nastavi dalje kroz elementarni svijet. Kako bih pomogao intimnije razumjeti unutarnje djelovanje karme, dopustite mi da opišem neobičan osjećaj koji se javlja čak i tijekom ovog prikaza. To je osjećaj širenja, izrastanja iz sebe. Ovaj osjećaj postaje sve jači i jači sve dok čovjek živi u svom eterskom tijelu. Nalazi se u neobičnom položaju u odnosu na ove slike. Prvo su tu slike prošlog života, koje gleda kao u panorami. Zatim dolazi trenutak - ne dugo nakon smrti i traje satima, čak i danima, ovisi o individualnosti - kada osoba ima osjećaj: ja sam sam, sve te slike. – Osjeća kako njegovo etersko tijelo raste, kao da obuhvaća cijeli opseg Zemlje do Sunca.

Zatim, kada čovjek napusti svoje etersko tijelo, javlja se još jedan, krajnje čudan osjećaj, koji je sasvim teško opisati riječima iz fizičkog svijeta. To je osjećaj širenja u kozmički prostor, ali kao da se više ne popunjavaju sva mjesta u kozmosu. To se može samo okvirno opisati. Čovjek osjeća, naprimjer, da je jedan dio njegovog bića u Münchenu, drugi u Mainzu, treći dio u Baselu, a jedan dio daleko izvan svijeta, možda na Mjesecu. Osjećate se raskomadano, da tako kažem, a prostor između vam ne pripada. To je osebujan način doživljavanja sebe kao astralnog bića, raširenog u prostoru, prebačen na različita mjesta, ali ne ispunjavajući prostor između. I taj osjećaj traje kroz cijelo razdoblje kamaloke, tijekom kojeg živi unatrag do rođenja. Proživljava sve što pripada njegovom životu, ta su iskustva dio ostatka njegovog života u kamaloki. To je važno znati kako bismo imali predodžbu o tome kako zapravo funkcionira zakon karme. Čovjek se najprije osjeća u osobi s kojom je bio posljednji put povezan, a zatim opet u svim ljudima i drugim bićima s kojima je imao veze tijekom života.

Recimo, ako ste jednom pretukli osobu u Mainzu, nakon svoje smrti, u odgovarajućem trenutku i sami ćete doživjeti batine, bol koju ste joj nanijeli. Ako je osoba tada još uvijek u Mainzu, dio vašeg astralnog tijela nakon smrti osjeća se u Mainzu, i tamo doživljava događaj. S druge strane, ako je žrtva u međuvremenu umrla, osjetit ćete gdje je sada u kamaloki. Naravno, ne radi se samo o jednoj osobi, već i o mnogim drugima koji su rasuti po Zemlji i u kamaloki. Svuda ste; to omogućuje onaj osjećaj raskomadnosti tjelesne

prirode. Omogućuje da unutar svih drugih iskusite ono što ste s njima imali posla, i uspostavite trajnu vezu sa svima s kojima ste došli u kontakt. Sada ste povezani s tom osobom koju ste pretukli, jer ste s njom živjeli u kamaloki. Kasnije odlaze u devahan, a zatim natrag u kamaloku. Sada vaše astralno tijelo pronalazi ono što ga spaja s osobom s kojom ste se sjedinili. A budući da takvih veza ima mnogo, vidite da je sve što ima veze s vama, povezano s nekom vrstom veze.

Ovdje stvari može pojasniti događaj promatran okultnim pogledom, o kojem sam govorio na prošlom predavanju, gdje je pet sudaca osudilo čovjeka na smrti i također ga pogubilo. Ova druga osoba bila je neka vrsta poglavice u njezinom prethodnom životu i pogubila je njih pet; zatim je umrla i došla u kamaloku. Tijekom tog vremena prebačen je na mjesto gdje su ostali i morala je iskusiti osjećaje koje su drugi imali kad su ubijeni. To je početna točka sile privlačnosti koja će, nakon ponovnog pojavljivanja na Zemlji, spojiti osobe kako bi se ispunio zakon karme.

Dakle, imamo tehniku kako karma funkcionira. Iz ovoga možete vidjeti da postoje načini egzistencije, srodne veze, koje počinju već na astralnom planu. Na fizičkoj razini postoji kontinuitet stvari; na astralnoj razini, međutim, osjećaju se zasebni ali ipak povezani dijelovi tjelesnosti. Kao da osjećate svoju glavu, između glave i srca ništa, pa srce i stopala, a između ništa. Dio vas može biti u Americi i sasvim jasno pripadati vašoj astralnoj fizikalnosti, drugi dio na Mjesecu, a treći na još jednom planetu, i ne mora postojati nikakva astralno vidljiva veza između tih dijelova.

Kada na ovaj način promatramo zakon karme, shvaćamo da je ono što se događa u ljudskom životu u jednom životnom ciklusu, rezultat mnogih uzroka koji leže u prošlim životima. Kako sada pomiriti zakon karme s vanjskim nasljeđem? Rečeno je da postoje mnoge proturječnosti između nasljeđa i ovog zakona. Mnogi kažu da moralno zdrav čovjek mora biti izdanak takve obitelji, da je to naslijedio od svojih očeva. Ako promatramo fizičke procese s okultnog gledišta, znamo da to nije tako. Doduše, možemo ih u određenom pogledu nazvati procesom nasljeđa. Razjasnimo to primjerom.

Naprimjer, ako pogledamo obitelj Bach, vidimo da je u njoj rođeno dvadeset i devet glazbenika unutar dvjesto i pedeset godina, među njima i veliki Bach. Dobrom glazbeniku nije potrebna samo doba unutarnja sposobnost, već i fizički dobro uho, specifični oblik istog. Laici ovdje ne mogu uočiti razlike, mora se duboko gledati s okultnim snagama. Iako su razlike male i beznačajne, da bi netko postao glazbenik, potreban je određeni oblik unutarnjih slušnih organa, a ti su oblici naslijeđeni. Kod čovjeka su slični onima njegovog oca, djeda i tako dalje, kao što se nasljeđuje oblik nosa.

Pretpostavimo da gore na astralnoj razini postoji individualnost koja se sprema inkarnirati, i traži se fizičko tijelo. Posebne glazbene vještine stekla je prije više stoljeća ili tisućljeća. Ako ne nađe tijelo s pravim ušima, ne može postati glazbenik. Stoga teži takvoj obitelji koja joj daje glazbeni sluh. Bez njega, njegov glazbeni talent ne bi mogao doći do izražaja, jer najveći virtuoz ne može ništa postići ako mu se ne da instrument.

Matematički talent također treba nešto vrlo specifično. Za matematičara nije potrebna posebna struktura mozga, kao što mnogi vjeruju. Mišljenje i logika kod njega su isti kao i kod drugih. Bitna su tri takozvana polukružna kanala u uhu, koji su tako povezani da leže u tri smjera prostora. Posebna razvijenost istih određuje matematički talent - u tome leži dar za matematiku. To je fizički organ i njegov se oblik mora naslijediti. Tako vidimo da je osam važnih matematičara bilo utjelovljeno u obitelji Bernoulli.

Da bi aktivirao svoju moralnu dispoziciju, moralni čovjek također treba par roditelja od kojih će naslijediti njemu odgovarajuće fizičko tijelo. I on nema druge nego baš te roditelje, jer je takva individualnost. Individualnost sama bira svoje roditelje, iako pod vodstvom viših bića. Neki ljudi prigovaraju ovoj činjenici sa stajališta majčinske ljubavi. Boje se da nešto izgube ako dijete nije ovo ili ono naslijedilo od majke. Ali pravo znanje čak produbljuje osjećaj majčinske ljubavi. To pokazuje da je prenatalni osjećaj ljubavi koji je postojao prije začeca doveo dijete do majke. Dijete voli majku i prije nego se rodi; majčinska ljubav je uzvraćena ljubav. Tako nalazimo majčinsku ljubav, promatranu duhovno, pruženu puno prije rođenja. Temelji se na obostranim osjećajima.

Često se vjeruje da je čovjek podložan nepromjenjivom zakonu karme i da se tu ništa ne može učiniti. Pogledajmo usporedbu iz običnog života o djelovanju ovog zakona karme. Trgovac ima unose zaduženja i potraživanja u svojoj knjizi. Kada ih zbroji i uspoređi, one izražavaju stanje njegovog poslovanja. Poslovanje trgovca podliježe neumoljivim računovodstvenim zakonima prihoda i rashoda. Međutim, kada napravi novi posao, može unijeti nove stavke, a da nakon što napravi bilancu ne želi napraviti novi posao bio bi budala. Što se tiče karme, sve što je osoba učinila dobro, pametno, istinito, ispravno, na strani je prihoda, a sve što je učinila loše i glupo, na strani je rashoda. On je slobodan u svakom trenutku unijeti nove zapise u knjigu života. Stoga nikada ne treba vjerovati da u životu vlada nepromjenjivi zakon sudbine. Zakon karme ne utječe na slobodu. I tako, prema zakonu karme morate misliti na budućnost onoliko koliko mislite na prošlost. U sebi nosimo posljedice prošlih djela, i mi smo robovi prošlosti, ali gospodari budućnosti. Ako je želimo dobro oblikovati, moramo u knjigu života unijet povoljne stavke.

Velika je i moćna misao znati da što god činili, ništa nije uzalud, da sve ima utjecaja na budućnost. Dakle, zakon nema učinak tlačenja, već nas

ispunjava nadom. To je najljepši dar znanosti duha. Donosi sreći utoliko što otvara pogled u budućnost. Daje nam zadatak da se ponašamo u skladu s takvim zakonom, nema ničega što bi nekog rastužilo, ništa što bi svijetu dalo pesimističan ton. Nadahnjuje našu aktivnost za sudjelovanje u zemaljskim stvarima. Poznavanje zakona karme mora se pretočiti u takve osjećaje.

Kada osoba pati, često se kaže: zaslužuje svoju patnju, mora se nositi sa svojom karmom; ako pomažem, miješam se u njegovu karmu. – Ovo je ludost. Njegovo siromaštvo, njegova bijeda uzrokovana je njegovim prošlim životom, ali ako mu ja pomognem, moja će pomoć napraviti novi zapis u njegovoj knjizi. Ovako ga tjeram naprijed. Glupo je i reći gospodarstveniku kojeg bi se s 1000 ili 10000 maraka moglo spasiti od propadanja: ne, to bi promijenilo tvoju bilancu. – To mora biti ono što nas tjera da pomažemo ljudima. Pomažem mu jer znam da u karmičkom kontekstu ništa nije bez učinka. To bi nas trebalo potaknuti na stvarnu akciju.

Mnogi ljudi osporavaju zakon karme sa stajališta kršćanstva. Teolozi kažu: kršćanstvo ne može priznati zakon karme, jer da je to točno, nikada se ne bi moglo priznati načelo zamjenske smrti. – Ali ima i teozofa koji kažu da je zakon karme u suprotnosti sa zakonom spasenja. Da ne mogu priznati pomoć koju pojedinac pruža mnogima. Oboje su u krivu, jer ne razumiju zakon karme.

Uzmimo jedno ljudsko biće. Vi ste sami u sretnijoj poziciji, i možete mu pomoći. Uz tu pomoć upisujete novu stavku u njegov život. Još moćnija osoba može pomoći dvoje ljudi i utjecati na karmu dvoje ljudi. Još moćniji može pomoći desecima ili stotinama, a najmoćniji može pomoći nebrojenima. To ni na koji način nije u suprotnosti s načelom karmičkih veza. Zbog pouzdanosti zakona karme, znamo da ova pomoć stvarno intervenira u sudbinu ljudi.

Poznato je da kada je Kristova individualnost bila svedena na fizički plan, čovječanstvo je doista trebalo tu pomoć. Smrt na križu Otkupitelja, jednog središnjeg Bića, bila je pomoć koja je intervenirala u karmu bezbrojnih ljudi. Ne postoji dihotomija između ispravno shvaćene kršćanske ezoterije i ispravno shvaćene znanosti duha. Nalazimo duboku harmoniju između zakona oboje, i nipošto nismo prisiljeni napustiti načelo spasenja.

Odvedeni smo još dublje u zakon karme kada prijeđemo na evoluciju čovječanstva kao i na evoluciju Zemlje. Naveli smo neke činjenice koje će nam pomoći da razumijemo zakon karme. Neke ćemo druge stvari još bolje razumjeti kada prijeđemo na samu ljudsku evoluciju, ne samo tijekom perioda Zemlje, nego i tijekom drugih planetarnih inkarnacija naše Zemlje. Moći ćemo pronaći neke dodatke zakonu karme, tako što se vratimo u praiskon, a istovremeno smo upućeni na daleku budućnost.

Za početak želimo se upoznati s jednom važnom činjenicom. Danas nam je postalo jasno da ono što možemo vidjeti kod ljudskog bića fizičkim očima, njegovo vanjsko fizičko tijelo, razvijaju viši članovi ljudske prirode, da njegovo 'Ja', i astralno i etersko tijelo i tako dalje, do najvišeg člana, Atme, radi na njegovom tijelu. Njegovi dijeli kakvi su danas, nisu jednake vrijednosti, već imaju različitu vrijednost u ljudskoj prirodi. Dovoljno je napraviti prilično trivijalno opažanje da bismo vidjeli da je naše fizičko tijelo u osnovi najsavršeniji dio naše prirode. Uzmimo, naprimjer, dio bedrene kosti. To nije samo kompaktna, čvrsta kost, već umjetnički konstruiran dio, koji kao da je izgrađen od greda koje se presijecaju. Svatko tko to pogleda, ne samo s razumom, nego i s osjećajem, zadivit će se mudrošću koja je tu na djelu, koja nije upotrijebila više materijala nego što je potrebno za nošenje gornjeg dijela tijela, prema načelu najmanje snage. Nijedna inženjerska vještina koja gradi most nije tako napredna kao mudrost koja je ovako nešto donijela u prirodu.

Ako netko ispituje ljudsko srce ne samo pogledom anatoma i fiziologa, naći će u njemu izraz velike mudrosti. Nemojte vjerovati da je čovjekovo astralno tijelo već toliko napredno kao fizičko čovjekovo srce. Srce je vješto i mudro građeno; astralno tijelo svojom željom uzrokuje da čovjek desetljećima u sebe ulijeva srčani otrov, a srce to desetljećima izdržava. Tek će u budućem stupnju razvoja astralno tijelo biti napredno kao što je fizičko danas, i tada će stajati mnogo, mnogo više od fizičkog tijela. Danas je ono najsavršenije, manje savršeno je etersko, a još manje astralno tijelo, a beba među njima je 'Ja'.

Fizičko tijelo kakvo danas stoji pred nama je najstariji član ljudske prirode. Na njemu se najduže radilo. Tek kada je dosegnulo određeni stupanj u evoluciji, bilo je prožeto eterskim tijelom. Nakon što su to dvoje neko vrijeme radili zajedno, ušlo je astralno tijelo, a tek na kraju 'Ja', koje će, međutim, u budućnosti doživjeti neslućene visine u razvoju.

Baš kao što se čovjek uvijek iznova inkarnira, tako je i naša Zemlja prošla kroz inkarnacije i proći će kroz još. Proces reinkarnacije odvija se u cijelom kozmosu. Naša Zemlja u svom sadašnjem obliku je reinkarnacija bivših planeta, i možemo vidjeti tri od njih.

Naša je Zemlja, prije nego što je postala Zemlja, bila ono što se u okultizmu naziva Mjesecom, ali ne i u astronomiji. Današnji Mjesec je poput troske izbačene kao beskorisne. Kada bismo mogli promiješati Zemlju i Mjesec sa svim njihovim supstancama i bićima, tada bismo imali ono što nazivamo prethodnikom Zemlje, okultnim Mjesecom, a ono što je danas ostalo kao Zemlja je ostatak Mjeseca nakon što je troska izbačena.

Baš kao što je sadašnji Mjesec odbačeni ostatak inkarnacije starog Mjeseca, tako je i Sunce koje je na nebu nešto što je proizašlo iz još ranijeg

stanja Zemlje. Prije nego što je Zemlja postala Mjesec, kako kažemo u okultizmu, ona je sama bila Sunce, a to se Sunce sastojalo od svih supstanci i bića koja sada čine Sunce, Mjesec i Zemlju. Ovo se Sunce riješilo udova koje nije moglo zadržati kao više tijelo, tvari i bića koja danas čine Zemlju i Mjesec, i time je postalo fiksna zvijezda. Za okultiste to nije nešto što je oduvijek bila fiksna zvijezda,. Sunce je postalo fiksna zvijezda tek nakon što je postalo planet.

Sunce koje se danas vidi, koje je nekoć bilo sjedinjeno sa Zemljom, apsorbiralo je mnoga bića viša od zemaljskih bića, kao što je i Mjesec koji se vidi stekao najgore dijelove, i stoga je izbačena troska. Mjesec je planet koji se spustio, a Sunce planet koji je uzašao.

Egzistenciji Sunca prethodila je egzistencija Saturna. Tako imamo četiri uzastopne inkarnacije Zemlje: Saturn, Sunce, Mjesec, i četvrtu, Zemlju. Kada se ljudski predak razvio na Saturnu, u njemu je bio samo princip fizičkog tijela. Ovome se pridružilo etersko tijelo na Suncu, astralno tijelo na Mjesecu, i 'Ja' ovdje na Zemlji.

Iz predavanja *'Krv je vrlo poseban sok'* saznat ćete kako je 'Ja' intimno povezano s krvlju. Ova krv nije bila u tijelu prije utjelovljenja 'Ja', tako da je ova crvena ljudska krv povezana s evolucijom same Zemlje. Uopće ne bi mogla nastati da Zemlja u svom razvoju nije naišla na još jedan planet: Mars. Prije ovog kontakta Zemlje s Marsom, Zemlja nije imala željeza, nije bilo željeza u krvi; nije bilo te krvi o kojoj čovjek danas ovisi. U prvoj polovici zemaljskog postojanja za zemaljsku evoluciju odlučujući je utjecaj Marsa, baš kao za drugu polovicu planeta Merkur. Mars je Zemlji dao željezo, a utjecaj Merkura se na Zemlji očituje tako što ljudsku dušu čini sve slobodnijom, postaje sve samostalnija. U okultizmu se dakle, Zemljina evolucija shvaća na način da se govori o dvije njezine polovice, Marsa i Merkura. Dok druga imena označavaju cijeli planet, Zemljina evolucija se izgovara kao 'Mars-Merkur'. Ovi Mars i Merkur ne koriste se za označavanje današnjih zvijezda, nego radije za ono što vrši te značajne utjecaje u prvoj i drugoj polovici.

U budućnosti će se Zemlja utjeloviti u novi planet nazvan Jupiter. Tada će astralno tijelo biti toliko napredno da se više neće suprotstavljati fizičkom tijelu poput neprijatelja, kao što je to danas slučaj, ali još neće biti dostignuta najviša razina. Tada će etersko tijelo dosegnuti stupanj na kojem je fizičko tijelo sada. Tada će iza sebe imati tri planetarne evolucije, poput današnjeg fizičkog tijela.

U inkarnaciji koja slijedi, astralno tijelo će biti jednako napredno kao fizičko tijelo danas; tada će iza sebe imati evoluciju Mjeseca, Zemlje i Jupitera, i doći će do evolucije Venere. Na posljednjem utjelovljenju,

Vulkanu, 'Ja' će dosegnuti svoj najviši razvoj. Takve će biti buduće inkarnacije Zemlje: Jupiter, Venera, Vulkan.

Ove se oznake mogu naći u danima tjedna. Postojalo je vrijeme kada su imenovanja činjenica koje nas okružuju dolazila od iniciranih. Danas čovjek više nema unutarnji osjećaj za vezu imena i stvari. Imena dana u tjednu trebaju biti podsjetnik ljudima na njihov razvoj kroz stanja Zemlje.

Počnimo sa subotom: dan Saturna, engleski Saturday. Zatim nedjelja: dan Sunca, Sonntag. Ponedjeljak: dan Mjeseca, Montag. Zatim Mars i Merkur, dva stanja naše Zemlje: dan Marsa - utorak, na starogermanskom Ziu- ili Dienstag, i francuskom Mardi, talijanskom Martedi. Srijeda: dan Merkura, talijanski Mercoledì, francuski Mercredi. Merkur je isto što i Wotan. Tacit govori o danu Wotana; na engleskom danas Wednesday. Zatim dan Jupitera: Jupiter je njemački Donar, odatle njemački četvrtak, francuski Jeudi, talijanski Giovedì. Zatim dan Venere; Venus, njemački Freia: Freitag, francuski Vendredi, talijanski Venerdi.

Tako u slijedu dana u tjednu imamo podsjetnik na razvoj Zemlje kroz njene različite inkarnacije.

PREDAVANJE VIII

Sedam planetarnih stanja ljudske svijesti

München, 1. lipnja 1907.

Razmotrimo sada redom različite inkarnacije našeg planeta. Moramo shvatiti da su to bile inkarnacije našeg planeta Zemlje, tj. uvjeti na Zemlji kada je nekada bila Saturn, Sunce, Mjesec, i moramo shvatiti da su te inkarnacije neophodne za formiranje bića, posebno ljudskih bića, neophodne da bi čovjekov vlastiti razvoj bio tijesno povezan s razvojem Zemlje. Međutim, ispravnu predodžbu o tome što se dogodilo dobiti ćemo samo ako formirano misao o tome kako su se određene karakteristike, onoga što danas gledamo kao ljudska bića, promijenile tijekom razvoja, i prvo razmotrimo promjene koje su se dogodile u čovjeku u odnosu na njegova stanja svijesti. Sve, sve se na svijetu razvija, razvija se i naša svijest. Čovjek nije oduvijek imao svijest kakvu ima danas; tek je postupno postala ono što je sada.

Našu današnju svijest nazivamo objektnom sviješću ili budnom dnevnom sviješću. To svi znate kao ono što vam je svojstveno od jutra kada se probudite do večeri kada zaspate. Razjasnimo od čega se sastoji. Sastoji se u tome da čovjek svoja osjetila usmjerava u vanjski svijet i opaža predmete; stoga to nazivamo objektnom sviješću. Čovjek gleda u okolinu i svojim očima vidi određene predmete u prostoru koji su okruženi bojama. Osluškuje uhom i čuje da u prostoru ima predmeta koji stvaraju zvuk, koji šire zvuk. Osjetilom dodiruje predmete, nalazi ih toplima ili hladnima, miriše, kuša predmete. Razmišlja o onome što opaža svojim osjetilima. Koristi svoj razum kako bi shvatio te različite objekte, a budna dnevna svijest kakvu danas ima čovjek sastoji se od ovih činjenica osjetilnih percepcija i njihovog shvaćanja intelektom. Čovjek nije oduvijek imao tu svijest, ona se razvila, i neće uvijek tako biti, već će se uzdizati do viših stanja svijesti.

Pomoću sredstava koja nam daje okultizam, možemo ispitati sedam stanja svijesti, od kojih je naša današnja svijest ono srednje. Možemo ispitati tri prethodna stanja i tri sljedeća. Neki će se iznenaditi što smo tako lijepo u sredini. To je zato jer prvom stanju prethode druga koji su izvan našeg pogleda; nakon sedmog slijede druga koji nam također izmiču. Vidimo natrag onoliko koliko vidimo ispred. Kada bismo se vratili jedan korak unatrag, natrag bi vidjeli jednog više, a naprijed jednog manje, baš kao što možete izaći vani na polje i vidjeti lijevo koliko i desno.

Ovih sedam stanja svijesti su sljedeći. Prvo vrlo tupo, duboko stanje svijesti koje ljudi danas jedva poznaju. Samo ljudi koji su posebni mediji mogu još uvijek imati stanje svijesti koje su svi ljudi nekoć imali na Saturnu. Takvi ljudi mogu doći u stanje kakvo je poznato modernim psiholozima.

Budna svijest dana, i također druga stanja svijesti spavaju u njima; oni su kao mrtvi, ali onda, kada crtaju ili opisuju ono što su tamo doživjeli u svom sjećanju ili dok su još tamo, iznose na vidjelo sasvim osebudna iskustva koja se oko nas ovdje ne događaju. Crtaju svakojačice crteže koji, čak i ako su groteskni i iskrivljeni, ipak odgovaraju onome što mi u znanosti duha nazivamo kozmičkim uvjetima. Često uopće nisu ispravni, ali postoji nešto u njima što pokazuje da takva bića imaju tupu, ali univerzalnu svijest tijekom tog stanja sumraka. Oni vide nebeska tijela i zato ih crtaju.

Takvu svijest koja je tupa, ali predstavlja univerzalno znanje o našem kozmosu, čovjek je imao nekoć u prvoj inkarnaciji naše Zemlje. To se zove duboka svijest transa. Oko nas postoje bića koja još uvijek imaju takvu svijest; to su minerali. Kad biste mogli razgovarati s njima, ti bi vam minerali rekli kako stvari stoje na Saturnu. Ali ta je svijest potpuno tupa.

Drugo stanje svijesti koje poznajemo, odnosno ne poznajemo, jer tada spavamo, je ono od običnog spavanja. Ovo stanje svijesti nije toliko sveobuhvatno, ali iako je još uvijek vrlo tupo, u odnosu na ono prvo je jasnije. Svi su ljudi nekada imali ovu svijest spavanja sve vrijeme dok je Zemlja bila Sunce. U to je vrijeme ljudski predak neprekidno spavao. Ovo stanje svijesti postoji i danas: imaju ga biljke. One su bića koja neprestano spavaju, i kada bi mogle govoriti mogle bi nam reći kako je na Suncu, jer imaju svijest Sunca.

Treće stanje, koje je još uvijek sumračno i tupo u odnosu na našu dnevnu svijest, je stanje slikovne svijesti, a mi već o tome imamo jasnu predodžbu jer doživljavamo odjek toga u spavanju ispunjenom snovima, iako je to samo reminiscencija onoga što je na Mjesecu bila svijest ljudi. Kako bismo dobili sliku svijesti Mjeseca, bilo bi dobro krenuti od sna.

U životu snova nalazimo nešto zbunjujuće i kaotično, ali pomnijim promatranjem ta zbrka nudi unutarnju pravilnost. San je čudna simbolika. U svojim predavanjima često sam navodio sljedeće primjere, sve iz stvarnog života: sanjate, trčite za žabom da je uhvatite, osjećate meko glatko tijelo; probudite se i u ruci imate rub plahte. Da ste koristili svoju budnu svijest, vidjeli biste kako vaša ruka hvata posteljinu. Svijest snova daje vam simbol vanjskog čina, ona oblikuje simbol iz onoga što naša dnevna svijest vidi kao činjenicu.

Još jedan primjer. Student sanja da stoji na vratima predavaonice. Onda se počnu laktati, kako to kažu studenti. Dolazi do izazova. Sada proživljava sve detalje dok u pratnji svog sekundanta i liječnika ne ode na dvoboj i ispali prvi hitac. U tom trenutku se budi i vidi da je srušio stolicu ispred svog kreveta. U budnom stanju jednostavno bi čuo pad; san mu kroz dramu dvoboja simbolizira ovu prozaičnu radnju. A vidi se i da je tajming potpuno drugačiji, jer u trenutku kada je stolica pala, kroz glavu mu je proletjela

čitava drama. Sve što je bila priprema dogodilo se u trenutku. San je vrijeme pomaknuo unatrag, ne pokorava se uvjetima svijeta, on je krojač vremena.

Na ovaj način ne samo da se mogu simbolizirati vanjski događaji, već i unutarnji procesi u tijelu. Čovjek sanja da je u podrumskoj rupi, prema njemu puze gadni pauci. Probudi se i osjeti glavobolju. Lubanja je simbolizirana podrumskom rupom, bol ružnim paucima.

San današnjeg čovjeka simbolizira događaje koji su i vanjski i unutarnji. Ali nije bilo tako kada je bilo ovo treće stanje svijesti čovjeka na Mjesecu. Čovjek je u to vrijeme u potpunosti živio u slikama kakve ima u modernom snu, ali one su izražavale stvarnost. One su označavale stvarnost kao što plava boja danas označava stvarnost. Samo što je tada boja slobodno lebdjela u prostoru, nije je bilo na predmetima. U tadašnjoj svijesti ljudi nisu mogli izaći na ulicu kao danas, vidjeti ljude ih daleka, pogledati ih, prići im, jer čovjek u to vrijeme nije mogao opaziti oblike bića s obojanom površinom, bez obzira na činjenicu da ljudi tada nisu mogli hodati na način na koji hodaju danas. Ali pretpostavimo da je čovjek u to vrijeme sreo nekog drugog na Mjesecu: pred njim bi se pojavila slobodno lebdjeća slika oblika i boja; recimo ružna, pa bi se čovjek maknuo u stranu da je ne sretne, ili lijepa, pa bi joj prišao. Ružna slika u boji ukazivala bi mu na to da je ta druga osoba prema njemu imala osjećaje nesimpatije, a lijepa da ga je ta osoba voljela.

Pretpostavimo da je na Mjesecu bilo soli. Ako je danas sol na stolu, vidite je onakvu kakva je u prostoru, kao predmet, zrnastu, određene boje. Tada to ne bi bilo tako. Ne biste mogli vidjeti sol na Mjesecu, ali bi s mjesta na kojem je bila sol, lebdjela slika oblika i boja, a ta bi vam slika pokazala da je sol nešto korisno. Tako je cijela svijest bila ispunjena slikama, lebdećim bojama i oblicima. Čovjek je živio u takvom moru oblika i boja, ali te slike boja i oblika označavale su ono što se oko čovjeka događa, prije svega ono što je duševno i što je vezano za dušu, što mu je bilo na korist ili na štetu. Tako se čovjek pravilno orijentirao u odnosu na stvari oko sebe.

Kad se Mjesec utjelovio na Zemlji, ta se svijest preobrazila u našu današnju svijest, a u snovima kakve ima suvremeni čovjek ostao je samo rudiment, kao što su ostali rudimenti i drugih stvari. Zna da u blizini uha, naprimjer, postoje određeni mišići koji se danas čine beskorisni. Nekada su imali smisla. Služili su za svojevoljno pomicanje ušiju. Danas postoji samo nekolicina koji to mogu.

Tako kod ljudi postoje i stanja koja su ostala kao posljednji ostaci nečega što je nekad bilo smisleno. Iako te slike danas više ništa ne znače, tada su značile vanjski svijet. Čak i danas još uvijek imate tu svijest među onim životinjama - primijetite to pažljivo! - koje ne mogu razviti zvuk iz sebe. Jer u okultizmu postoji mnogo ispravnija podjela životinja nego u vanjskoj prirodnoj znanosti, naime na one koje mogu proizvoditi zvukove iznutra i one

koje su nijeme. Naravno, naći ćete kod nekih nižih životinja da razvijaju zvuk, ali to se događa mehanički, trljanjem i tako dalje, ne iznutra. Čak ni žabe ne proizvode zvuk iznutra. Tek su više životinje, koje su nastale kad je čovjek mogao izražavati svoju patnju i radost u zvuku, dobile priliku da izraze svoju bol i zadovoljstvo kroz zvukove i krike. Sve životinje koje ne ispuštaju zvukove iznutra još uvijek imaju takvu slikovitu svijest. Niže životinje ne vide slike na tako ograničen način kao mi. Ako neka niža životinja, naprimjer rak, vidi sliku koja ostavlja određeni ružan dojam, ona je izbjegava. On ne vidi predmete, ali vidi štetnost u odbojnoj slici.

Četvrto stanje svijesti je ono što svi ljudi sada imaju. Slike, koje su ljudi prije doživljavali kao slike u boji koje slobodno lebde u prostoru, sada okružuju objekte, da tako kažem. Moglo bi se reći da su im nametnute. One tvore granice stvari. Pojavljuju se na stvarima, dok su prije izgledale kao da slobodno lebde. Kao rezultat toga, postale su izraz forme. Ono što je čovjek imao u sebi, istupilo je i pričvrstilo se za predmete. Tako smo danas došli do svoje budne svijesti.

Pogledajmo sada nešto drugo. Već smo rekli da je čovjekovo fizičko tijelo pripremljeno na Saturnu. Etersko ili životno tijelo došlo je na Suncu, koje je prodrlo u fizičko tijelo i djelovalo na njega. Uzelo je ono što je fizičko tijelo već postalo i dalje ga razradilo. Tome je na Mjesecu dodano astralno tijelo; ono je ponovno promijenilo oblik tijela. Na Saturnu je ovo fizičko tijelo bilo vrlo jednostavno. Na Suncu je već bilo mnogo složenije, jer je na njemu radilo etersko tijelo i činilo ga savršenijim. Iz Mjeseca je dodano astralno tijelo a iz Zemlje 'Ja' i učinilo ga još savršenijim. U to vrijeme, kada je fizičko tijelo bilo na Saturnu, kada još nijedno etersko tijelo nije prodrlo, organi koji su danas u njemu tada još nisu bili, jer je nedostajalo krvi i živaca, a nije bilo ni žlijezda. U to je vrijeme ljudsko biće imalo samo one organe, iako samo u rudimentarnom obliku, koji su danas najsavršeniji i imali su vremena napredovati do svoje sadašnje savršenosti: to su čudesno građeni osjetilni organi.

Ova divna struktura ljudskog oka, ovaj divni aparat ljudskog uha, sve je to tek danas dostiglo svoje savršenstvo, jer je nastalo od supstance Saturna i na njoj su djelovali etersko tijelo, astralno tijelo i 'Ja'. Isto tako i grkljan. Već je bio predisponiran tamo na Saturnu, ali čovjek nije mogao govoriti. Na Mjesecu je počeo odašiljati neartikulirane zvukove i krikove, ali tek kroz opisani dugi rad grkljan je postao savršen aparat kakav je danas na Zemlji. Na Suncu, gdje je umetnuto etersko tijelo, ovi osjetilni organi su se dalje razvijali, i dodavali su se svi oni organi koji su prvenstveno organi lučenja i života, koji služe za ishranu i rast. Prvi put su položeni tijekom egzistencije Sunca. Zatim je tijekom egzistencije Mjeseca astralno tijelo nastavilo s radom, a 'Ja' tijekom egzistencije Zemlje; tako su žlijezde, organi rasta i tako dalje, sazreli do svoje sadašnje savršenosti. Zatim je prvi put na Mjesecu

formiran živčani sustav ugradnjom astralnog tijela- To je bilo onda kada je čovjek imao slikovitu svijest. Ali ono što je čovjeka učinilo sposobnim da razvije svijest o objektima, što ga je u sto vrijeme učinilo sposobnim da svoju radost i svoju tugu izrazi iznutra, 'Ja', formiralo je ljudsku krv.

Dakle, cijeli univerzum je graditelj osjetilnih organa. Tako sve što su žlijezde, reproduktivni i organi za hranjenje, formira živototvorno tijelo. Tako je astralno tijelo graditelj živčanog sustava, a 'Ja' integrator krvi. Postoji stanje koje se zove anemija ili blijedilo. Tada krv doseže stanje u kojem nije u stanju zadržati budnu svijest. Takve osobe često dolaze u sumračnu svijest poput one na Mjesecu.

Razmotrimo sada tri stanja svijesti koja će slijediti. Netko se može zapitati: kako je danas moguće znati nešto o tome? – Moguće je kroz inicijaciju. Inicijati već može imati ova stanja svijesti koja će slijediti. Sljedeće stanje svijesti koje inicijati poznaje je takozvano je takozvano 'psihičko', stanje svijesti u kojem imamo oboje zajedno, slikovnu svijest i budnu svijest. U ovoj 'psihičkoj' svijesti vidite ljudsko biće u njegovim granicama i oblicima kao u budnoj svijesti, ali u isto vrijeme vidite ono što živi u njegovoj duši kako struji kao oblaci boja i slika u onome što nazivamo aura. Tada ne prolazite svijetom u stanju poput čovjeka Mjeseca, nego s potpunom samokontrolom, poput modernog čovjeka s budnom svijesti. Cijelo čovječanstvo će imati ovu 'psihičku' ili duševnu svijest, svijest Jupitera, na planetu koji će naslijediti našu Zemlju.

Zatim postoji šesto stanje svijesti koje će čovjek također jednog dana posjedovati. Ono će ujediniti današnju svijest, 'psihičku' svijest koju poznaju inicijati i uz to sve što ljudi danas prespavaju. Čovjek će duboko, duboko gledati u prirodu bića kada živi u ovoj svijesti, svijesti inspiracije. Čovjek neće samo opažati slike i oblike u boji, čuti će tonove i zvukove drugih bića. Svaka ljudska individualnost imati će određeni ton, a sve će zajedno zvučati u simfoniji. To će biti svijest čovjeka kada naš planet prijeđe u stanje Venere. Tamo će doživjeti 'harmoniju sfera' koju Goethe opisuje u svom prologu Fausta:

Sferama bratskim, davno stanje,
Ori se Sunčev takmen pjev,
A zadano mu putovanje,
Dovršava uz gromovit sjev. [*Noviji prijevod Stamač.*]

Kad je Zemlja bila Sunce, čovjek je slabo čuo taj zvuk i zvonjavu, a na Veneri će čuti kako opet zvuči na davni način ('auf alter Weise'). Goethe je zadržao sliku upravo na ovoj frazi.

Sedmo stanje svijesti je duhovna svijest, zapravo najviša svijest, gdje čovjek ima univerzalnu svijest, gdje će vidjeti što se događa ne samo na

Rudolf Steiner - Teozofija ružokrižara

njegovom planetu, nego u cijelom kozmičkom susjedstvu; to je svijest koju je ljudsko biće imalo na Saturnu, koja je bila tupa, ali ipak neka vrsta univerzalne svijesti. To će imati uz sva ostala stanja svijesti kada stigne do Vulkana.

To je sedam stanja svijesti kroz koja čovjek mora proći u svom hodu kozmosom, a svako utjelovljenje na Zemlji stvara uvjete kroz koje su takva stanja svijesti moguća. Današnja budna svijest bila je moguća samo zato što je živčani sustav formiran na Mjesecu i razvio se dalje u današnji mozak. Moraju se stvoriti takvi organi kroz koje se viša stanja svijesti mogu također fizički izraziti, kao ono što inicirani danas duhovno doživljavaju.

Smisao evolucije je da čovjek može proći kroz ovih sedam planetarnih stanja. Svaka planetarna inkarnacija povezana je s razvojem jednog od sedam stanja svijesti čovjeka, a kroz ono što se događa na svakom planetu razvijaju se fizički organi za takvo stanje svijesti. Na Jupiteru ćete imati više razvijen organ, 'psihički' organ. Na Veneri će postojati organ preko kojeg će čovjek moći fizički razviti svijest koju inicijalno danas ima na planu devahana. I na Vulkanu će postojati ona duhovna svijest koju inicijalno ima danas kada je na višem dijelu devahana, kada je u svijetu razuma.

Sutra ćemo zajedno ispitati ove planete, jer kao što je naša Zemlja u prošlosti izgledala drugačije, na primjer u doba Atlantide i Lemurije, i kao što će kasnije opet izgledati drugačije, tako će i Mjesec, Sunce i Saturn proći kroz različita stanja, a tako će i Jupiter, Venera, prolaziti kroz različita stanja.

Danas smo naučili o velikim, sveobuhvatnim ciklusima planeta, a sutra ćemo se baviti promjenama koje su ovi planeti prošli dok su bili scena ljudskog razvoja.

PREDAVANJE IX

Planetarni razvoj I

München, 2. lipnja 1907.

Najlakši način da shvatimo napredovanje čovječanstva kroz tri inkarnacije koje su se dogodile prije Zemlje, Saturna, Sunca i Mjeseca, je da ponovno razmotrimo čovjeka u njegovom spavanju, u snu. Kada čovjek spava, vidovnjak vidi astralno tijelo i u njemu zatvoreno 'Ja', kao da lebde iznad fizičkog tijela. Ovo astralno tijelo tada je izvan fizičkog i eterskog tijela, ali s njima ostaje povezano. Ono šalje niti, bolje reći struje, u opće tijelo kozmosa i izgleda kao da je uronjeno u njega. Tako da kada spavamo imamo fizičko, etersko i astralno tijelo, ali ovo posljednje proteže se prema velikom astralnom tijelu.

Ako mislimo o tom stanju, ako ovdje na fizičkoj razini postoje samo ljudi koji su svoje fizičko tijelo proželi s eterskim tijelom, s astralnim tijelom i 'Ja' koje lebdi ovdje iznad njega, tada bismo imali stanje u kojem je čovječanstvo postojalo na Mjesecu. Samo što na Mjesecu to astralno tijelo nije bilo tako jako odvojeno od fizičkog tijela, nego je jednako snažno, kao što se pružalo u kozmos, utonulo u fizičko tijelo. Ali ako zamislite stanje spavanja u kojem san nikad ne dolazi, tako da sanjati nije moguće, onda imate stanje u kojem je čovječanstvo bilo na Suncu. I ako sada zamislite da je ljudsko biće umrlo, da je njegovo etersko tijelo, povezano s astralnim tijelom i 'Ja', također vani, ali na takav način da veza nije potpuno prekinuta, da ono što je vani, što je ugrađeno u okolnu kozmičku masu, i da šalje svoje zrake i da djeluje na fizičko tijelo, onda imate stanje koje je čovječanstvo imalo na Saturnu. Dolje na Saturnovom globusu bilo je sadržano samo ono što je u našoj čisto fizičkoj tjelesnosti; bila je okružena etersko-astralnom atmosferom, u kojoj su bila ugrađena 'Ja'.

Ljudska bića su zapravo već bila prisutna na Saturnu, ali u tupoj, tupoj, svijesti. Te su duše imale zadatak održavati živim i aktivnim nešto što im dolje pripada. Radile su na svom fizičkom tijelu odozgo. Kao puž koji radi na svojoj ljušturi, djeluju izvana, poput instrumenta, na tjelesne organe. Opisat ćemo izgled onoga na čemu su duše radile; moramo dati mali opis ovog fizičkog Saturna, Saturna općenito.

Već sam rekao da su ono što se tamo razvilo u fizičkom tijelu bili rudimenti osjetilnih organa. Na onome što je živjelo u čovjeku kao osjetilna sposobnost, duše su radile izvana. One su stvarno bile u kozmičkom prostoru koji okružuje Saturn; njihova je radionica bila dolje. Zatim su razradile tipove za oči i uši i za druge osjetilne organe.

Koje je osnovno svojstvo te Saturnove mase? Teško ga je opisati, jer u našem jeziku jedva da imamo riječi koje odgovaraju, jer su i naše riječi materijalizirane, odgovaraju samo za fizički plan. Ali postoji jedna riječ koja može izraziti delikatan posao koji je tamo obavljan. To se može opisati izrazom: zrcaljenje. Saturnova masa imala je svojstvo da u svim svojim dijelovima odražava ono što dolazi izvana u obliku svijetla, zvuka, mirisa i okusa. Sve se to opet vratilo natrag, opažalo se u kozmičkom prostoru, takoreći, kao odraz u Saturnovom zrcalu. Možete to usporediti samo s gledanjem u oči bližnjega, i vlastitom malom slikom koja nam uzvraća. Sve ljudske duše tako su sebe doživljavale, ali ne samo kao sliku u bojama, nego su same sebe kušale, sebe mirisale, doživljavale sebe u određenom osjećaju topline. Stoga je Saturn bio reflektirajući planet. Ljudi koji su živjeli u atmosferi bacali su svoju esenciju i biće u njega, i iz slika koje su tada nastale, počeli su se oblikovati rudimenti osjetilnih organa, jer to su bile slike koje su kreativno djelovale. Zamislite sebe kako stojite pred zrcalom u kojem se suočavate s vlastitim likom, i ta se slika počinje stvarati, nije mrtva forma kao u našem modernom beživotnom zrcalu. Tu imate kreativnu aktivnost Saturna, tu imate način na koji su ljudska bića živjela na Saturnu i radila svoj posao.

To se događalo dolje na globusu Saturna; gore, duše su bile u dubokoj svijesti transa o kojoj sam jučer govorio. Nisu znale ništa o ovom zrcaljenju, jednostavno su ga izazvale. U ovoj tupoj svijesti transa imale su cijeli kozmos u sebi, i tako se iz njihovog bića reflektirao cijeli kozmos. Ali one su same bile ugrađene u temeljnu supstancu duhovne prirode. Nisu bile neovisne, već pripadale duhovnosti koja okružuje Saturn. Stoga nisu mogle duhovno opažati. Uz njihovu pomoć percipirali su viši duhovi. One su bile organi duhova koji su tada opažali.

Cijeli niz viših duhova bili su u okruženju Saturna. Sve ono što su kršćanski ezoterici nazivali glasnicima božanstva, anđelima, arhanđelima, prapočecima, sve je to sadržavala ova Saturnova atmosfera. Kao što ruka pripada organizmu, tako i duše pripadaju ovim bićima, i koliko i ruka ima samostalnu svijest, toliko su i one u to vrijeme imale vlastitu svijest. Djelovale su iz svijesti viših duhova, iz više svijesti svijeta, i tako formirale slike svojih osjetilnih organa, koje su potom postale kreativne, a također su oblikovale i Saturnovu masu. Ne smijete zamisliti ovu masu Saturna gustom kao masu današnjeg ljudskog mesa. Saturnovo najgušće stanje koje je ikada mogao postići nije čak bilo gusto kao naš današnji fizički zrak. Saturn je također postao fizički, ali je došao samo do razine gustoće koja se zove gustoća vatre, topline, u kojoj današnja fizika ne vidi nikakvu tvar. Za okultiste je, međutim, toplina finija tvar od plinova; ima svojstvo da se uvijek širi. A budući da je Saturn napravljen od te tvari, imao je sposobnost širenja iznutra, zračenja, reflektiranja. Takvo tijelo svime zrači; ne osjeća potrebu zadržati sve u sebi.

Saturn nije bio jednolika masa, nego takav da se u njemu mogla uočiti diferencijacija, konfiguracija. Poslije su se organi zaokružili u stanične sfere, jedino što su stanice male; a one su bile velike kugle, kao kad uzmete dud ili kupinu. Na Saturnu ne biste mogli vidjeti, jer je odraz svu svjetlost koja je dolazila izvana vraćao natrag. Unutar ove Saturnove mase sve je bilo mračno, tek pred kraj njegove evolucije bilo je donekle osvijetljeno. U atmosferi koja okružuje Saturn bila su prisutna mnoga bića; niste samo vi pripremali svoje osjetilne organe, jer ljudska duša još nije bila dovoljno razvijena da bi mogla sama raditi. Radila je zajedno s drugim duhovnim bićima, trivijalno rečeno, pod njihovim vodstvom.

Određena bića koja su tada bila na ljudskoj razini radila su na Saturnu jednako neovisno kao što radi moderni čovjek. Nisu se mogla oblikovati poput modernog čovjeka, jer je toplina bila jedina tvar Saturna. Ali u odnosu na svoju inteligenciju, svoju samosvijest, bili su na razini modernog čovjeka; ali nisu mogla formirati nikakvo fizičko tijelo, nikakav mozak. Pogledajmo поблише. Današnje ljudsko biće sastoji se od četiri elementa: fizičkog tijela, eterskog tijela, astralnog tijela i 'Ja', i u 'Ja' predočenog duhovnog jastva, životnog duha i duhovnog čovjeka - Manas, Buddhi, Atma. Najniži, iako na svoj način najsavršeniji član na planetu Zemlji je fizičko tijelo, sljedeći viši je etersko tijelo, zatim astralno tijelo i 'Ja'. Postoje i bića koja nemaju fizičko tijelo, čiji je najniži član etersko tijelo. Ona ne trebaju fizičko tijelo da bi bila aktivna u našem osjetilnom svijetu; za to imaju član viši od našeg sedmog. Druga bića imaju astralno tijelo kao svoj najniži član i kao kompenzaciju deveti. I opet druga koja imaju 'Ja' kao najniži član kao kompenzaciju imaju deseti član. Ako promatramo bića koja imaju 'Ja' kao najniži član, moramo reći da se ona sastoje od 'Ja', duhovnog jastva, životnog duha i duhovnog čovjeka. Zatim dolazi osmi, deveti i deseti član, ono što kršćanska ezoterija naziva božanskim trojstvom: Duh Sveti, Sin ili Riječ, Otac. U teozofskoj literaturi uobičajeno ih je nazivati tri Logosa.

Upravo ta bića, čiji je najniži član 'Ja', bila su od posebnog interesa za evoluciju Saturna. Bila su na razini na kojoj su ljudi danas. Mogla su svoje 'Ja' učiniti aktivnim pod potpuno drugačijim okolnostima koje sam opisao. To su bili preci današnjeg čovječanstva, ljudi Saturna. Obasjali su površinu Saturna svojim jastvom, svojom vanjskim bićem. Ona su ugradila jastvo u fizičko tijelo koje se formiralo na površini Saturna. Na taj način su se pobrinula da se fizičko tijelo pripremi na takav način da kasnije može postati nositelj 'Ja'. Samo takvo fizičko tijelo kakvo imate danas, sa stopalima, rukama, glavom i u njoj ugrađenim osjetilnim organima, moglo je biti nositelj 'Ja' na četvrtoj razini, na Zemlji. U tu svrhu, klica je morala biti posađena na Saturnu. Ova Saturnova 'Ja' bića također se nazivaju duhovnima egoizma [Steiner kasnije govori o *duhovnima osobnostima*].

Egoizam je nešto što ima dvije strane, jednu dobru i jednu lošu. Da se bit egoizma nije stalno iznova u to vrijeme usađivala na Saturnu i sljedećim planetima, čovjek nikada ne bi postao neovisno biće koje bi sebi moglo reći 'Ja'. Saturn je već usadio brojne sile u vaše tijelo koje vas pečatiraju kao neovisno biće koje vas odvaja od svih drugih bića. Za to su morali biti aktivni duhovi egoizma, asure. Među njima postoje dvije vrste, osim nekih nijansi. Jedna vrsta je ona koja je razvila egoizam na plemenit, neovisan način, koja se uzdigla više u savršenstvu osjećaja slobode: to je prava neovisnost egoizma. Ovi su duhovi vodili čovječanstvo kroz sve uzastopne planete; postali su odgajatelji ljudi prema neovisnosti.

Na svakom planetu postoje duhovi koji su zaostali u svom razvoju. Ostali su na mjestu, nisu htjeli ići dalje. Iz toga ćete prepoznati zakonitost: kada najbolji padne, kada počini 'veliki grijeh' ne držeći korak s evolucijom, tada postaje najgori. Plemeniti osjećaj slobode pretvoren je u svoju suprotnost u prijekornost. To su duhovi teških iskušenja; vode ka prijekornom egoizmu. I danas su još uvijek oko nas, ti zli duhovi Saturna. Sve što je loše crpi snagu od tih duhova.

Svaki planet, kada završi svoj razvoj, ponovno postaje duhovan; više nije tu, da tako kažemo, i prelazi u stanje sna da bi iz njega ponovno izašao. Kao i Saturn. Njegova sljedeća inkarnacija je Sunce, ono Sunce koje biste dobili kada biste u kotlu pomiješali sve što je na Suncu, Mjesecu i Zemlji, zajedno sa svim zemaljskim i duhovnim bićima. Evolucija Sunca okarakterizirana je činjenicom da je etersko tijelo prešlo u fizičko ljudsko tijelo, koje je dolje pripremljeno. Sunce ima gušću supstancijalnost od Saturna; može se usporediti s gustoćom današnjeg zraka. Ljudsku fizičku tjelesnost, vlastito tijelo koje ste formirali, na Suncu vidite prožeto eterskim tijelom. Vi sami ste pripadali tijelu od zraka, kao što ste na Saturnu tijelu od topline. Vaše etersko tijelo je već bilo dolje, ali u sunčevoj atmosferi, vaše astralno tijelo s vašim 'Ja' bilo je integrirano u opće astralno tijelo Sunca, i tamo ste radili dolje na fizičkom i eterskom tijelu, slično kao što je danas kada spavate vaše astralno tijelo vani i radi na fizičkom i eterskom tijelu. U to su vrijeme razvijani prvi rudimenti onoga što su danas organi rasta, probave i reprodukcije. Prepravili ste rudimente osjetilnih organa sa Saturna; neki su zadržali svoj karakter, drugi su se preobrazili u žlijezde i organe rasta. Svi organi za rast i reprodukciju su transformirani osjetilni organi koje je preuzelo etersko tijelo.

Ako usporedite Sunčevo tijelo sa Saturnovim, pronaći ćete određenu razliku. Saturn je još uvijek bio poput reflektirajuće površine; zrcalio je natrag sve što je primio u smislu okusa, mirisa, svih osjetilnih percepcija. Sa Suncem nije bilo tako. Dok je Saturn sve reflektirao natrag izravno, bez preuzimanja, Sunce se prožimalo s tim i tek onda reflektiralo natrag. To je bilo zato jer je imalo etersko tijelo. Njegovo tijelo, koje je bilo prožeto eterskim

tijelom, činilo je što i danas biljka sa sunčevom svjetlošću: upija sunčevu svjetlost, prožima se njome i zatim je vraća. Ako je stavite na neko mračno mjesto, izgubit će boju i uvenuti. Bez svijetla ne bi bilo zelene boje. Tako je bilo i s vašim tijelom na Suncu: ono se proželo svjetlošću, ali i drugim sastojcima, i kao što biljka vraća svjetlost nakon što se njome ojačala, tako je i Sunce vratilo svjetlost nakon što je preradilo. Ali nije se samo prožimalo svjetlošću, nego i okusom, mirisom, toplinom, svime, što je proradilo i ponovno je to zračilo.

Stoga je i vaše vlastito tijelo bilo na stupnju biljke na Suncu. Nije izgledalo kao biljka u današnjem smislu, jer je ona nastala tek na Zemlji. Ono što danas imate unutra, žlijezde, organe za rast i reprodukciju, bili su na Suncu, kao što su danas planine i stijene na Zemlji. Radili ste na njima kao što se danas obrađuje i njeguje mali vrt. Sunce je zračilo natrag sastojke kozmičkog prostora, sjalo je u najljepšim bojama, zvučalo je divnim tonom, iz njega je strujao istančan miris. Drevno Sunce bilo je divno biće u kozmičkom prostoru. Tako su u to vrijeme na Suncu ljudi radili na vlastitoj tjelesnosti, kao što određena bića, naprimjer koralji, rade izvana na svojoj strukturi. To je učinjeno pod vodstvom viših bića, jer su u sunčevoj atmosferi bila viša bića.

Moramo se baviti jednom kategorijom bića, koja je tada bila na istoj razini na kojoj su danas ljudi. Na Saturnu imamo duhove egoizma, koji su usadili osjećaj slobode i neovisnosti, i stajali na ljudskoj razini. Na Suncu su postojala druga bića koja nisu imala 'Ja' nego astralno tijelo kao najniži član. Sastojali su se od astralnog tijela, 'Ja', duhovnog jastva, životnog duha i duhovnog čovjeka, i osmog člana, onoga što kršćanska ezoterija naziva Svetim Duhom, i konačno devetog člana, Sina, 'Riječi' u smislu Evanđelja po Ivanu. Desetog člana još nisu imali; umjesto njega dolje su imali astralno tijelo. To su bili duhovi koji su radili na Suncu; oni su upravljali svim astralnim aktivnostima. Razlikuju se od modernog čovjeka po tome što čovjek udiše zrak jer oko Zemlje ima zraka; ti su duhovi, međutim, disali toplinu ili vatru.

Sunce je samo po sebi bilo vrsta zračne mase. Ono što ga je okruživalo bila je materijalnost koja je ranije formirala sam Saturn: vatra, toplina. Dio koji se kondenzirao formirao je plinovito Sunce, a ono što se nije moglo kondenzirati bilo je nadiruće more vatre. Ta su bića mogla živjeti na Suncu na način da su udisala i izdisala toplinu i vatru. Zbog toga su nazvani Duhovi vatre. Na Suncu su stajali na razini čovječanstva i radili su u službi čovječanstva. U to vrijeme čovjek je bio na razini svijesti spavanja. Duhovi vatre Sunca već su imali 'Ja' svijest. Od tada su također evoluirali i popeli se na više razine svijesti. Oni se u kršćanskoj ezoteriji nazivaju arhanđelima. I najrazvijeniji duh koji je bio na Suncu kao Duh vatre, koji je i danas aktivan na Zemlji s visoko razvijenom sviješću, ovaj Duh vatre ili Sunca, to je Krist,

kao što je najrazvijeniji duh Saturna Bog Otac. Kršćanski ezoterizam, dakle, zna da je takav duh sunčeve vatre, bio inkarniran u tijelu Krista-Isusa, kao doista najviši, Namjesnik duhova Sunca. Da bi došao na Zemlju, morao je koristiti fizičko tijelo. Morao je biti pod istim zemaljskim uvjetima kao i čovjek, da bi mogao biti aktivan ovdje.

Stoga se na Suncu bavimo sunčevim tijelom, takoreći s tijelom sunčeva Planeta, i s duhovima koji su Duhovi vatre, i s Namjesnikom ovog Sunca, najrazvijenijim sunčevim duhom, s Kristom. Dok je Zemlja bila Sunce, ovaj Duh je bio središnji Duh Sunca. Kad je Zemlja bila Mjesec, On je bio više razvijen, ali ostao je s Mjesecom. Kada je Zemlja bila Zemlja, on je bio vrlo visoko razvijen i ostao je sa Zemljom nakon što je s njom sjedinjen otajstvom Golgote. On tako tvori najviši planetarni Duh Zemlje. Zemlja je danas Njegovo tijelo kao što je Sunce tada bilo Njegovo tijelo. Stoga morate doslovno shvatiti Ivanove riječi: 'Tko jede moj kruh, mene gazi'. Jer Zemlja je tijelo Kristovo, i kad ljudi jedu kruh uzet iz tijela Zemlje, hodaju po Zemlji, oni gaze tijelo Kristovo. Shvatite ove riječi sasvim doslovno, kao što se svi vjerski dokumenti moraju shvatiti doslovno. Samo treba prvo znati značenje slova, a zatim tražiti duh.

Sada još nešto: unutar ove mase Sunca nisu sva bića došla do stupnja razvoja o kojem sam govorio. Neka su ostala na razini egzistencije Saturna. Nisu mogla apsorbirati ono što je zračilo u kozmosu i poslati to natrag nakon što su apsorbirala. Morali su odmah poslati natrag, nisu se mogla prožeti time. Ta su se bića stoga pojavila na Suncu kao nekakve tamne inkluzije, kao nešto što nije moglo samo od sebe emitirati svjetlost. A budući da su bila zatvorena u sunčevoj masi, okružena masom koja je sama emitirala svjetlost, izgledala su poput tamnih mrlja. Stoga moramo razlikovati ona mjesta na Suncu koja su zračila ono što su primila u kozmički prostor i ona koja nisu mogla ništa zračiti van. Stoga su djelovala poput tamnih udubljenja unutar mase Sunca; ništa nisu naučila na Saturnu. Baš kao što ne nalazite žlijezde i organe za rast posvuda u ljudskom tijelu, već je ono prošarano mrtvim, integriranim stvarima, tako je i Sunce bilo prošarano ovim mračnim međuprostorima.

Naše današnje Sunce je potomak drevne zemljine sunčeve mase. Izbacilo je Mjesec i Zemlju i zadržalo najbolje. Ono što je tada bilo prisutno na Suncu kao ostaci Saturna ima svoje rudimente na današnjem Suncu u tzv. sunčevim pjegama. To su posljednji ostaci Saturna, preostali kao tamna udubljenja u svijetlećoj masi Sunca. Naša okultna mudrost otkriva skrivene duhovne izvore fizičkih činjenica. Fizička znanost utvrđuje fizičke uzroke sunčevih pjega kroz svoju astronomiju i astrofiziku; ali duhovni uzroci leže u tim preostalim ostacima Saturna.

Sada se pitamo: koja su carstva postojala na Saturnu? - Samo jedno carstvo, čiji su posljednji rudimenti sačuvani u današnjem mineralu. Kada

govorimo o prolasku čovjeka kroz carstvo minerala, ne smijemo misliti na sadašnji mineral. Umjesto toga, u svojim očima, ušima i drugim osjetilima, trebate vidjeti posljednje potomke minerala Saturna. To je najviše tjelesni, najviše mineralni dio vas. Aparat oka je poput fizičkog instrumenta i ostaje nepromijenjen neko vrijeme nakon smrti.

Jedno carstvo Saturna napredovalo je do neke vrste egzistencije biljke na Suncu. Vlastito tijelo čovjeka raste poput biljke. Ono što je ostalo kao carstvo Saturna bila je neka vrsta mineralnog carstva Sunca. Poprimilo je oblik zakržljalih osjetilnih organa koji nisu mogli postići svoju svrhu. Ali sva ta bića na Suncu, koja su razvijala ljudska tijela, još nisu imala živčani sustav u sebi; to je prvi put ugrađeno na Mjesecu astralnim tijelom. Biljke također nemaju živčani sustav pa stoga ni osjet. Nerazumijevanje je pripisivati im osjećaje.

Ali ta astralna tijela, naime ona koja su proizašla iz Duhova vatre, slala su neku vrstu struje u tjelesnost koja je bila dolje kao fizička i eterska tijela. Te se struje svjetlosti šire poput drveća. Njihovi posljednji tragovi ovih struja na Suncu, koje su se kasnije zadebljale i dobile vanjski oblik, jesu organ koji se zove solarni plexus. To je posljednji zgusnuti odjek starih zračenja na Suncu, zgusnut do supstancijalnosti. Odatle naziv *plexus solaris*, solarni plexus. Tijela koja ste imali na Suncu morate zamisliti kao da zrake prodiru u njih odozgo i isprepliću se poput drveća. Tako je u brojnim spletovima koji se nalaze u vašem solarnom plexusu predstavljeno Sunce. U germanskoj mitologiji ova razgranatost je predstavljena drvom jasena, što naravno znači i mnoge druge stvari.

Zatim je Sunce zaspalo i preobrazilo se u ono što u tajnoj znanosti nazivamo Mjesec. Imamo posla s trećim utjelovljenjem Zemlje, koje će opet predstaviti vladajući svjetski duh. Kao što nam se vrhovni namjesnik Saturna, 'Ja' duh, pojavljuje kao Bog Otac, vrhovni namjesnik, vrhovni bog Sunca, kao Krist, tako će se i namjesnik mjesečevog oblika Zemlje, nama pojaviti kao Duh Sveti sa svojom skupinom, koju u kršćanskoj ezoteriji nazivamo glasnicima božanstva, anđelima.

Tako smo završili dva dana stvaranja, koja se na ezoteričnom jeziku nazivaju *Dies Saturni* i *Dies Solis*. Onda dolazi: *Dies Lunae*, dan Mjeseca. Čovjek je uvijek bio svjestan da ima posla s vodećim božanstvima Saturna, Sunca i Mjeseca.

Riječ 'dies' = dan, i 'deus' = bog, imaju isto porijeklo, tako da se 'dies' može prevesti s 'dan' jednako kao i 'božanstvo'. Stoga se za 'Dies Solis' može jednako dobro reći dan Sunca, kao i bog Sunca, a u isto vrijeme misliti na Duh-Krista.

PREDAVANJE X

Planetarni razvoj II

München, 3. lipnja 1907.

Jučer smo govorili o različitim inkarnacijama našeg planeta, inkarnacijama Saturna i Sunca, i samo se želimo kratko podsjetiti da je na ovom planetu Suncu, prethodniku našeg planeta Zemlje, čovjek bio razvijen do te mjere da je imao fizičko i etersko tijelo, tako da se uzdigao do neke vrste egzistencije biljke. Također sam napomenuo koliko je ta egzistencija biljke bila različita od onoga što danas poznajete u biljnom svijetu oko vas. Vidjet ćemo da su biljke koje vas danas okružuju nastale tek na našoj planeti Zemlji. Također smo na neki način opisali kako su, budući da su ti preci Sunca imali etersko tijelo, oni u fizičkom tijelu izrazili one organe koje sada poznajemo kao organe žlijezda, organe rasta, reprodukcije i prehrane. Sve se to moglo vidjeti na Suncu, kao što se na našoj Zemlji mogu vidjeti stijene, kamenje i biljke. Postojalo je i kraljevstvo koje možemo nazvati zaostalim kraljevstvom Saturna, koje je sadržavalo rudimente kasnijeg minerala. Dakle, ne mineralno, kakvo danas poznajemo, o tome ne možemo govoriti na ovom tijelu Sunca, već tijela koja nisu stekla sposobnost, da tako kažem, apsorbiranja eterskog tijela, i koja su kao rezultat toga zaostala na mineralnoj razini koju je čovjek prije imao, prošao na Saturnu. Dakle, moramo govoriti o dva carstva formirana na Suncu. U teozofskoj literaturi se naviklo govoriti da je čovjek prošao kroz mineralna, bilja i životinjska carstva. Vidite, to je neprecizan način govora. Ovo mineralno carstvo na Saturnu je bilo vrlo različito. U njegovim su oblicima ocrtane prve klice, vjesnici naših osjetilnih organa. Isto tako na Suncu nije bilo biljnog carstva kao što je današnje, nego je sve što danas živi u čovjeku kao organi rasta, svi organi žlijezda, bili su biljne prirode. Bili su biljni jer su bili prožeti eterskim tijelom.

Sada moramo zamisliti da je ovo stanje Sunca prošlo kroz neku vrstu stanja spavanja, kroz zamračenje, kroz latenciju. Ali ne smijete zamišljati da je prolazak planeta kroz takvo stanje spavanja bio poput prolaska kroz neaktivnost, stanje ništavila. Jednako je malo neaktivno kao i stanje devahana. Ljudsko stanje devahana nije neaktivno. Naprotiv, vidjeli smo kako je čovjek tamo u stalnoj aktivnosti i na važan način surađuje u razvoju Zemlje. To stanje je vrsta spavanja samo za današnju svijest čovjeka. Za drugačiju svijest, pak, predstavlja se kao mnogo aktivnije, stvarno stanje. Sva ova prijelazna razdoblja su hod kroz rajska, viša stanja, u kojima se događa nešto važno za planete. U teozofskom smislu nazivaju se 'pralaya'.

Sada ćemo zamisliti da je Sunce prošlo kroz takvo stanje i da se iz Sunca razvilo ono što se u okultizmu naziva trećim stanjem naše Zemlje, Mjesecom. Da smo mogli promatrati ovaj proces, pokazalo bi nam se sljedeće. Vidjeli bismo kako se solarna egzistencija mijenja i nestaje tijekom milijuna godina, a zatim ponovno bukne nakon stanja sumraka nakon još milijuna godina. To je početak mjesečevog ciklusa.

U prvim danima, kad je Sunce ponovno izašlo, nije bilo govora o razdvajanju Sunca i Mjeseca; još uvijek su bili zajedno kao u vrijeme Sunca. I onda se prije svega dogodilo ono što se zove ponavljanje ranijih stanja. Na određenoj višoj razini ponovilo se ono što se dogodilo na Saturnu i Suncu. Zatim se dogodila značajna promjena u stanju ovog Sunca koje se ponovno pojavilo: Mjesec se izvukao iz Sunca. Dva planeta, točnije zvijezda stajačica i planet, nastali su iz starog sunčevog sustava. Nastala je veća i manja masa: Sunce i Mjesec. Mjesec o kojem sada govorimo nije sadržavao samo ono što sadrži sadašnji Mjesec, već i sve što današnja Zemlja i Mjesec sadrže od raznih tvari i bića. Kad biste sve to zbrojili, dobili biste taj Mjesec o kojem govorimo, koji se tada odvojio od Sunca.

Sunce je postalo zvijezda stajačica izvlačeći najbolje tvari zajedno s duhovnim bićima. To ga je učinilo zvijezdom stajačicom. Dok je još bilo planetarno Sunce, još je sve imalo u sebi. Ali budući da se sada odreklo svega što bi bića spriječilo u njihovom višem razvoju, postalo je zvijezda stajačica. I sada pred sobom imamo kozmički spektakl da imamo više tijelo kao zvijezdu stajačicu, a oko njega planet koji se kreće u svemiru koji je manje vrijedan, Mjesec, odnosno današnji Mjesec i današnja Zemlja u jednom.

Ovo kretanje Mjeseca oko Sunca bilo je sasvim drugačije od današnjeg kretanja Zemlje. Ako to slijedite, možete razlikovati dva kretanja. Prvo, Zemlja se okreće oko Sunca, a drugo, oko sebe. Ovo posljednje kretanje, koje se događa oko 365 puta godišnje, daje, kao što znate, dan i noć; a ono prvo, dovodi do četiri godišnja doba. Ali nije bilo tako na starom Mjesecu. Ovaj Mjesec je u izvjesnom pogledu bio pristojnije tijelo prema Suncu nego naša Zemlja, jer se kretao oko Sunca uvijek na takav način da mu pokazuje istu stranu, nikada mu nije okrenuo leđa. Dok je jednom prošao oko Sunca, samo se jednom okrenuo oko sebe. Takva drugačija vrsta kretanja, međutim, imala je veliki učinak na bića koja su se razvijala na planetu.

Sada vam želim opisati sam planet Mjesec. Iznad svega, moram reći da je sam čovjek došao nešto dalje nego na Suncu i Saturnu. Sada je toliko napredovao da se nije sastojao samo od fizičkog i eterskog tijela, već je dodano i astralno tijelo. Sada imamo ljudsko biće sastavljeno od fizičkog, eterskog i astralnog tijela, ali koje još nije imalo 'Ja'. Posljedica toga bila je da je upravo taj čovjek Mjeseca napredovao do onog trećeg stanja svijesti koje smo opisali, do slikovite svijesti, čije posljednje rudimente imamo u

slikovitoj svijesti sna modernog čovjeka. Budući da se ovo astralno tijelo integriralo u druga tijela, u njima su se dogodile promjene, posebno u fizičkom tijelu. Vidjeli smo kako su organi žlijezda bili najrazvijeniji na fizičkom tijelu na Suncu, kako su na određena mjesta prodrli zračenja koja su kasnije očvrsnula u današnji solarni plexus. Radom astralnog tijela na fizičkom tijelu na Mjesecu, nastali su prvi začeci živčanog sustava. Tu su ušli živci, koje i danas imate na sličan način u živcima leđne moždine.

Sada razmislite o jednoj stvari: čovjek još nije imao neovisno 'Ja', postojala su samo tri spomenuta tijela. Ovo ljudsko 'Ja' nalazilo se u atmosferi oko Mjeseca baš kao što je nekada bilo etersko tijelo na Saturnu i astralno tijelo na Suncu, a odatle je ovo 'Ja', ugrađeno u svoju božansku supstancu, djelovalo na fizičko tijelo. Ako sada uzmemo u obzir da je 'Ja' još uvijek radilo kao pratilac božanskih bića, da još nije izdvojilo, da tako kažemo, da još nije 'ispalo' iz svoje božansko-duhovne supstance, tada vidimo da je to 'Ja' na svom putu do zemaljske egzistencije u izvjesnoj mjeri prošlo pogoršanja i na neki način poboljšanja. Poboljšanje jer je 'Ja' postalo neovisno, ali pogoršanje jer je sada izloženo svim sumnjama, greškama, kvarenjima i zlu.

'Ja' radi iz božansko-duhovne supstance. Ako 'Ja' danas djeluje s astralne razine na fizičko tijelo, to je grupna duša životinja. Kao što te grupne duše danas djeluju na životinje, tako je i ljudsko 'Ja' izvana djelovalo na tri tijela. Moglo je, međutim, stvoriti viša tijela od onih u današnjem životinjskom carstvu jer ih je stvorilo iz božanske supstance. Na Mjesecu su bila bića koja su izgledom, cjelokupnom prirodom, bila viša od današnjih najviših majmuna, ali ne toliko visoka kao današnji čovjek. Postojalo je srednje carstvo, između modernog čovjeka i životinjskog carstva. Zatim su postojala još dva carstva, koja su oba ostala iza: jedno koje u izvjesnom smislu nije moglo primiti astralno tijelo nakon egzistencije Sunca, stoga je ostalo na razini na kojoj su bili organi žlijezda na Suncu. Ovo drugo carstvo na Mjesecu stajalo je između današnjih životinja i današnjih biljaka, bilo je to vrsta biljke-životinje. Danas na Zemlji nema sličnih bića, prepoznajemo samo rudimente. Postojalo je još treće carstvo, koje je očuvalo stanje Saturna, čak i na Suncu; stajalo je u sredini između minerala i biljke. Dakle, na Mjesecu imamo tri carstva: biljno-mineralno, biljno-životinjsko i ljudsko-životinjsko.

Minerali po kojima hodate nisu postojali na Mjesecu. Ono što nazivamo stijenama, površinskim slojem tla i humusom, u to vrijeme nije postojalo. Najniže carstvo stajalo je između biljke i minerala. Cjelokupna tvar Mjeseca sastojala se od tog carstva. Površina Mjeseca nalikovala je današnjem tresetnom tlu, gdje su biljke formirale neku vrstu biljne kaše. Mjesečeva bića hodala su uokolo po biljno-mineralnoj masi kašaste konzistencije. Takvo je bilo stanje Mjeseca u određenim razdobljima njegovog razvoja. Može se usporediti s kuhanom zelenom salatou. Nije bilo stijena u modernom

smislu. Najbliže su bile određene formacije, koje se mogu usporediti s masom formiranom od drveta ili kore određenog drveća. Mjesečeve planine sastojale su se od takvih drvenastih masa, drvenastih masa biljne pulpe. Bile su poput ostarjele biljke koja se osušila. U tome se pripremilo mineralno carstvo. Na njemu su rasle te biljke-životinje. Nisu se mogle samostalno kretati, bile su vezane za dno kao danas koralji.

Podsjetnik na to sačuvan je u našim mitovima i legendama, u kojima leži duboka mudrost koju su dali posvećenici, a to je mit o smrti Baldura. Germanski bog Sunca ili svjetla, jednom je sanjao san u kojem je najavljena njegova skoro smrt. To je jako rastužilo bogove, Aesire, koji su ga voljeli, pa su smišljali načine kako ga spasiti. Majka bogova, Frigg, uzela je teške zavjete od svih bića na Zemlji da nitko nikada neće ubiti Baldura. Svi su dali zavjet, pa se činilo nemogućim da bi Baldur ikada mogao podleći smrti. Jednom su se bogovi igrali i bacali svakakve stvari na Baldura tijekom igre, a da ga nisu ozlijedili; znali su da je neranjiv. Ali Loki, protivnik Aesira, bog tame, smišljao je kako ubiti Baldura. Zatim je čuo od Frigg da su se sva stvorenja zavjetovala da neće ubiti Baldura. Vani je bila biljka, imela, nije se zavjetovala i to mu je rekla. Lukavi Loki uzeo je imelu i donio je slijepom bogu Hodru, koji je, ne znajući što radi, imelom ubio Baldura. Tako se ružan san ispunio kroz imelu. U narodnim običajima uvijek je imala određenu ulogu. Kroz nju se izražavalo nešto zlokobno, sablasno. Ono što su o imeli učili u starim misterijima Drotta i Druida preneseno je ljudima kao legenda i običaj.

Istina u temelju toga je: na Mjesecu je postojala ova mineralna pulpa. Na njoj su rasle mjesečeve biljke-životinje. Bilo je nekih koji su se dalje razvijali i dosegli viša stanja na Zemlji, a drugi su ostali na razini Mjeseca, a kada je nastala ova Zemlja, mogli su poprimiti samo zakržljali oblik. Morali su nastaviti s navikom koju su imali na Mjesecu. Na Zemlji su mogli živjeti samo na biljnoj osnovi, kao paraziti. Tako imela živi na drugom drveću jer je ostatak drevne biljke-životinje Mjeseca.

Baldur je bio izraz onoga što se razvija, što donosi svjetlo na Zemlju; Loki, s druge strane, predstavnik mračnih sila, onoga što je zaostalo, on mrzi ono što je napredno, što se dalje razvilo. Stoga je Loki protivnik Baldura. Sva bića na Zemlji nisu bila u stanju ništa učiniti protiv Baldura, boga koji je dao svjetlost Zemlji, jer su kao i on sudjelovali u razvoju. Samo ono što je ostalo na mjesečevoj razini, ono što se osjećalo povezanim sa starim bogom tame, bilo je sposobno ubiti boga svjetla. Imela je također siguran lijek, kao što su općenito otrovi lijekovi. Tako kozmičku mudrost nalazimo duboko u starim narodnim pričama i običajima.

Sjetite se sada bića koja su imala 'Ja' kao svoje najviše vanjsko tijelo na Saturnu i da je na Suncu bilo onih kojima je najviše vanjsko tijelo bilo astralno. Na Mjesecu su postojala bića čiji je vanjski omotač bilo etersko

tijelo. Sastojali su se od eterskog tijela, astralnog tijela, 'Ja', duhovnog jastva, životnog duha, duhovnog čovjeka, i člana iznad njih, osmog, o kojem danas još ne možemo govoriti u slučaju čovjeka, Duhu Svetom. Mogli smo ih vidjeti samo kao fantomska bića u njihovom eterskom tijelu. U to vrijeme imali su istu evolucijsku vrijednost kakvu danas ima čovjek. Kršćanska ezoterija ih naziva anđelima. Oni su bića koja danas stoje neposredno iznad čovjeka jer su se razvili do razine Duha Svetoga. Zovu se i duhovi sumraka ili lunarni Pitri.

Duhovi jastva su za svog vođu na Saturnu imali biće zvano Bog Otac. Duhovi vatre imali su Krista kao vođu na Suncu, u smislu Evanđelja po Ivanu, Logos. Na Mjesecu je vođa duhova sumraka bio ono što je u kršćanstvu Sveti duh. Ona bića koja su prošla kroz svoju ljudskost na Mjesecu nisu se trebala spustiti u oblik fizičkog tijela ovdje na Zemlji.

Planetarne formacije postale su sve gušće i gušće. U svom najgušćem stanju, drevni Saturn je bio samo u toplinskom stanju. Najgušće stanje Sunca bilo je isto kao ono što danas vidimo u plinovima, u zraku. Međutim, morate zamisliti da su te stvari nešto gušće od današnje topline i plinova. A na razini Mjeseca plinovite supstance Sunca su se toliko kondenzirale da su rezultirale ovom kašastom, gustom, nabujalom tekućom masom od koje su se sastojala sva ta bića, uključujući i najviša, ljudi-životinje na Mjesecu. Ako malo bolje razmislite o bjelanjku kokošnjeg jajeta, imate otprilike ovu tvar, a ljudski živčani sustav je integriran u tu tvar.

Ovaj Mjesec je bio okružen nekom vrstom atmosfere koja se dosta razlikovala od zemljine atmosfere. Karakter ove tvari prepoznamo kada mislimo o odlomku Goetheova Fausta: tamo se Mefisto želi uzdići s Faustom na plaštu. Želi napraviti vatru-zrak; to bi bio zrak u kojem su vodene tvari otopljene u magli. Bića na Mjesecu udisala su ovaj zrak prožet vodenim tvarima - zove se vatreni zrak, također vatrena magla. Nisu imala pluća, čak ni najviša bića, disala su kroz nekakve škrge kao danas ribe.

Ovaj vatreni zrak, nazvan 'ruach' u hebrejskoj tradiciji, zapravo se na određeni način može prikazati. Današnji ljudi su izgubili ovaj 'ruach', ali su stari alkemičari uspjeli stvoriti uvjete za to; time su mogli elementale učiniti svojim slugama. Dakle, ova vatrena magla bila je nešto dobro poznato u vremenima alkemije, i što dalje idemo, to su ljudi imali više moći da je proizvedu. Naši preci na Mjesecu udisali su ovu vatrenu maglu. Razvila se dalje, diferencirala u današnji zrak i u ono što je još nastalo na Zemlji pod utjecajem vatre.

Zadimljena, nalik pari, mjesečeva atmosfera, koja je imala određeni stupanj topline, bila je prožeta, čas više čas manje, strujama koje su poput niti visjele iz zraka, tonući u ljudska tijela i prodirući u njih. Slično tome, ljudsko tijelo na Mjesecu visjelo je na nekoj vrsti užeta koje se protezalo u

atmosferu, baš kao što danas dijete u majčinoj utrobi visi na pupkovini. Bilo je poput kozmičke pupčane vrpce; a iz tog vatrenog zraka u tijela su dolazile tvari koje se mogu usporediti s onim što čovjek danas sam proizvodi, s krvlju. Ali 'Ja' je bilo izvan čovjeka i slalo je u tijelo kroz te niti nešto poput krvi, a ta je tvar tekla u njih i iz njih. Bića nikada nisu dotakla površinu Mjeseca; lebdjela su okolo, okruživala su ga kao da plove rijekom. Baš kao što se današnje životinje kreću u vodi, tako su se kretale i ove čovjekolike životinje. To je bilo djelo anđela, duhova sumraka, koji su pustili ove krvne sokove da poteku u ljude.

Ti potpuno različiti uvjeti imali su svoju posljedicu. Na Mjesecu je započela neka vrsta sustava krvi. Tvar slična krvi ulazila je i izlazila iz kozmosa, baš kao i zrak u današnje tijelo, a također se pojavila u tim mjesečevima ljudima-životinjama sposobnost koja se pojavljuje samo s krvlju. Bilo je to prvo zvučanje unutarnjih tonova za izražavanje iskustva duše. Osjećaj se javlja samo kad je u bićima astralno tijelo, a ona mogu izraziti taj osjećaj u zvukovima i to na neobičan način. Zvukovi nisu bili stvarno proizvedeni, oni nisu mogli vrištati svoju bol, nije to bio samostalan čin vrištanja, glasovnog govorenja, već se poklapao s određenim iskustvima. U određeno doba godine na Mjesecu se dogodilo ono što bi se moglo nazvati razvojem reproduktivnog instinkta, a unutarnja iskustva koja su ta bića imala u sebi mogla su izraziti zvukom; inače su bila tiha. U određenom položaju Mjeseca u odnosu na Sunce, u određeno godišnje doba, stari je Mjesec zvučao u kozmos. Bića na njemu urlala su svoj nagon u svijet. Imamo ostatke toga sačuvane u kriku nekih životinja, naprimjer jelena. Krikovi su bili više izraz opće pojave, a ne pojedinačnih doživljaja koji su proizvoljno izraženi. U njima su svoj izražaj našli kozmički događaji.

Sve ovo moramo shvatiti samo kao približne opise, jer smo vezani za riječi koje su skovane za stvari koje su ostvarene tek u našem vremenu na Zemlji. Najprije bismo morali izmisliti jezik ako bi željeli izraziti ono što vidi oko vidovnjaka. Ipak, ovi opisi su važni jer su početak dolaženja do istine. Samo kroz slike, kroz imaginaciju, možemo doći do vizije. Ne bismo trebali stvarati nikakve apstraktne koncepte, nikakve sheme, nikakve vibracije, već dopustiti da se slike same razvijaju u nama; to je izravan put, prvi stupanj znanja. Jer koliko god je istina da je čovjek već bio tamo sa svojim moćima u to vrijeme, jednako je istina da ga predodžbe o tim stvarima danas, usmjeravaju natrag na stanje u kojem je bio tada.

Nakon što su sva bića na Mjesecu prošla svoj razvoj i mogla napredovati na više stupnjeve, došlo je vrijeme kada su se Mjesec i Sunce ponovno ujedinili, pali natrag u jedno tijelo i tako ušli u pralayu. Zatim, nakon što su zajedno prošli kroz ovo stanje latencije, zasjala je nova egzistencija: prva objava naše zemaljske egzistencije. Sada su se prva tri stanja nakratko ponovila na višoj razini, prvo egzistencija Saturna, zatim egzistencija Sunca,

a onda se Mjesec ponovno odvojio i kružio oko ostatka tijela. Ali ovaj je Mjesec još uvijek imao Zemlju u sebi.

Sada dolazi još jedna vrlo važna promjena. Sve što je Zemlja, iz sebe je izbacilo današnji Mjesec. To znači najgore tvari i bića, neupotrebljiva, ona su sadržana u današnjem Mjesecu. Sve što je na starom Mjesecu bilo u obliku nabujale, vodene tvari, na današnjem se Mjesecu smrznulo - to se može fizički dokazati - a ono što je bilo sposobno za daljnji razvoj ostalo je kao Zemlja. Viši razvoj na Zemlji se događa razdvajanjem starog Sunca na tri dijela: Sunce, Mjesec i Zemlju. Ovo odvajanje dogodilo se prije mnogo tisuća godina, u drevno doba Lemurije. A onda je od tih drevnih bića Mjeseca, koja su opisivana kao bijka-mineral, biljka-životinja i životinja-čovjek, nastao današnji mineral, današnja biljka, današnja životinja i čovjek, koji je postao sposoban primiti 'Ja' koje je prije lebdjelo oko njega i bilo sjedinjeno s božanstvom. Sjedinjenje 'Ja' s čovjekom dogodilo se nakon odvajanja Sunca, Mjeseca i Zemlje, i od te točke u vremenu čovjek je postao sposoban razviti crvenu krv u sebi i uzdići se na svoju sadašnju razinu.

PREDAVANJE XI

Evolucija čovječanstva na Zemlji I

München, 4. lipnja 1907.

U našem razmatranju došli smo do točke u kojoj je Zemlja prošla kroz svoje takozvano stanje Mjeseca. Također smo vidjeli da je nakon ovog mjesečevog stanja Zemlje uslijedila neka vrsta spavanja cijelog sustava. Naravno, moramo zamisliti da sva bića koja nastanjuju takav planet sudjeluju u tim prijelaznim i međustanjima, tako da prolaze kroz iskustva različita nego što prolaze tijekom vanjske evolucije. Želimo razjasniti kako su različita bića prošla kroz ovo srednje stanje između mjesečeve evolucije Zemlje i stvarne zemljine evolucije.

Vidjeli smo da su tri vrste bića živjele na Mjesecu kao vrsti fizičkog pretka naših sadašnjih carstava prirode. Tu su živjele vrste biljaka-minerala, biljaka-životinja i ljudi-životinja. Na ovom starom Mjesecu sam čovjek je bio u stanju nerazvijene 'Ja' svijesti. Čovjek još nije došao do 'Ja' koje živi u tijelu. Tijekom međustanja dogodilo se ne nešto vrlo važno s, ako mogu tako reći, duhovnim dijelom čovjeka.

Ako ispravno vizualiziramo drevnu lunarnu sferu, možemo je na neki način nazvati bićem koje je i samo imalo neku vrstu života, poput drveta na kojem žive razna bića. Mjesec je sam po sebi bio neka vrsta jednoličnog biljnog minerala. Njegove stijene bile su samo otvrdnuće neke vrste biljno-mineralne mase, a njegove biljke-životinje su rasle iz te mase, a ono što možemo nazvati ljudima-životinjama kružilo je oko Mjeseca. U isto vrijeme moramo shvatiti da je sve što je bilo 'Ja' svijest još uvijek živjelo više manje u atmosferi Mjeseca u toj vatrenoj magli, da je još uvijek bilo dio, član višeg bića u kojem su se nalazili svi ti 'Ja', koji se danas nalaze u tijelu, odvojeni jedan od drugog kožom. Dakle, nije bilo takvih ljudi kao danas, koji su hodali sa 'Ja' sviješću. S druge strane, nešto drugo je bilo mnogo razvijenije nego na Zemlji.

Znate da je ono što se naziva dušom naroda, dušom rase, danas na Zemlji postalo prilično apstraktan pojam. Danas mnogi misle da je zapravo stvarna individualna duša čovjeka ona koja obitava u njegovom tijelu, a kada se govori o njemačkim, francuskim, ruskim dušama naroda, ljudi to doživljavaju kao nešto više manje apstraktno, kao sveobuhvatan pojam, kao osobine koje pripadaju pojedinačnim pripadnicima tih naroda. Za okultista to uopće nije slučaj. Ono što se naziva dušom naroda, dakle njemačkom, francuskom i ruskom dušom naroda, za njega je nešto što postoji potpuno i apsolutno samostalno. Međutim, ova duša naroda koja je duhovno prisutna u našoj današnjoj zemaljskoj egzistenciji, vidljiva je samo onima koji se

mogu uzdići na astralnu razinu. Tu je ne biste zaniijekali, jer je tamo kao pravo živo biće. Tamo biste dušu naroda upoznali kao što susrećete svoje prijatelje na fizičkom planu. Na Mjesecu bi vam još manje palo na pamet zaniijekati ovu grupnu dušu, jer je tada imala mnogo stvarniju egzistenciju. Ono što je usmjeravalo krvotok dolje u tijela onih bića koja su kružila oko Mjeseca bila je duša naroda, duša rase. Sudbina je našeg doba da negiramo ona bića koja imaju pravi život na astralnom planu i koja se ovdje na fizičkom planu ne mogu percipirati. A mi smo upravo na vrhuncu tog materijalističkog razvoja, koji bi htio zaniijekati bića kao što su duše naroda i duše rase.

Između ostalog, nedavno se pojavila i široko reklamirana vrlo karakteristična knjiga, knjiga koja se, s pravom, smatra i hvali kao pravi izraz našeg apstraktnog i objektivnog mišljenja, jer kao da je ispisana iz duše sadašnjeg čovjeka. Takva se knjiga jednom morala napisati. Nijeće sve što se očima ne može vidjeti i rukama opipati. Ova knjiga je sa stajališta okultista skandalozna, ali izvrsna sa stajališta moderne misli. To je Mauthner-ova knjiga 'Kritika jezika'. U ovoj knjizi temeljito je očišćeno sve ono što se ne može uhvatiti rukama. Takva je knjiga morala izaći iz našeg vremena kao svojevrsna potreba. Ovo nije zamišljeno kao kritika. Ovo je samo opis kontrasta između okultne misli i modernog vremena. U ovoj knjizi možete naučiti ono to je upravo suprotno od svih okultnih mišljenja; to je čudesni proizvod umiruće suvremene kulture, i s te točke gledišta je izvrsna.

Razumjet ćete da je na tom starom Mjesecu stvarno postojala neka vrsta zajedničke svijesti drugačija nego što je ovdje na Zemlji. Na Zemlji se čovjek osjeća kao individua za sebe. To nije bilo slučaj na Mjesecu. Ova grupna duša je bila aktivna na Mjesecu, koja se zatim pojavila na Zemlji kao duša naroda u tako razrijeđenom obliku, stoga je cijela sfera Mjeseca imala visok stupanj zajedničke svijesti. Ova zajednička svijest na Mjesecu se osjećala ženskom. I sada znate da je ovaj Mjesec bio obasjan Suncem. Sunce se doživljavalo kao muško. To je sadržano u staroegipatskom mitu, naprimjer Mjesec kao Izida, žensko, Sunce kao Oziris, muško. Ali 'Ja' svijest zatvorena u ljudskom tijelu bila je potpuno odsutna. Bila je sadržana u atmosferi Mjeseca.

Tijekom tog međustanja od Mjeseca do Zemlje, razna bića iz mjesečeve atmosfere djelovala su na takav način da su ljudska eterska i astralna tijela postala prikladna za apsorpiranje 'Ja' svijesti. Što se dogodilo kad je Sunce ponovno zasjalo, u kojemu su još bili Mjesec i Zemlja? Upravo u blizini ove novoprobudene sunčeve sfere bića su koja oblikovala vaše današnje duše. Bila su u takvom položaju da su tijekom međustanja ugradili 'Ja' svijest u astralno i etersko tijelo. Fizičko tijelo to još nije imalo, ono je u početku izašlo kao ljudska životinja, baš kao što je bilo na Mjesecu. Tako ova dva dijela više nisu bila u skladu. Na Mjesecu su još bili usklađeni. Ono što je

potonulo u astralno i etersko tijelo više nije točno odgovaralo onom što je fizički bilo ispod, a rezultat toga je da su se ranija stanja, Saturna, Sunca i Mjeseca, morala ponoviti prije nego što se to moglo uskladiti. Dakle, imamo tri ponavljanja prije nego što se naša Zemlja stvarno pojavila.

Najprije se egzistencija Saturna pojavila s fizičkim tijelima ljudi-životinja, ali u određenom pogledu ne tako jednostavnim kao što su bila na Saturnu. U to su vrijeme osjetilni organi bili u stadiju klice; sada su dodane žlijezde i nervni organi, ali nisu mogli primiti ono što je bilo iznad. Moralo je doći do kratkog ponavljanja stanja Saturna. Duhovi jastva i neovisnosti morali su ponovno raditi na fizičkim tijelima kako bi im usadili sposobnost upijanja 'Ja'. Isto tako, moralo se proći stanje Sunca kako bi ova fizička tijela bila sposobna primiti 'Ja' u odnosu na organe koji su se razvili na Suncu, a isto tako stanje Mjeseca kako bi nervni sustav bio pogodan za to.

Dakle, prvo neka vrsta ponavljanja stanja Saturna. U tome su bića koja su prije bila ljudi-životinje sada hodala Zemljom poput automata, poput neke vrste stroja. Zatim je došlo vrijeme kada je ovo ponovljeno stanje Saturna prešlo u stanje Sunca. Tamo su ta ljudska tijela bila poput usnulih biljaka. Zatim je došlo do ponavljanja stanja Mjeseca, gdje se Sunce već odvojilo. Ostalo je sve što se ranije već odvojilo kao Mjesec. Tako se cijeli ciklus Mjeseca ponovio još jednom, osim što je sada u bića usađena sposobnost upijanja 'Ja'.

Ovo ponavljanje mjesečevog ciklusa bilo je, da tako kažemo, loše vrijeme u razvoju Zemlje, jer s duhovne točke gledišta, ljudsko tijelo, koje se sastojalo samo do fizičkog, eterskog i astralnog tijela, bilo je implantirano s 'Ja' bez pročišćavajuće moći mišljenja. U vrijeme kad je Sunce nestalo, a Zemlja još nije izbacila Mjesec, čovjek je bio u stanju u kojem je njegovo astralno tijelo bilo nositelj najluđih pobuda, jer su sve zle sile bile usađene u njega i nije bila dostupna protuteža. Ako to danas želite izraziti, nakon odvajanja Sunca postojala je masa u kojoj su ljudi još uvijek bili grupne duše, ali najpohotnije vrste s najgorim instinktima.

I tako kroz ovaj prolaz kroz pravi pakao, pod utjecajem pročišćavajućih sila Sunca koje se gase - ne samo fizičkog Sunca, već i sunčevih bića koja su se povukla sa Suncem - ovaj mjesečev planet postupno je sazrijevao, ponavljajući se, do te mjere da je bio u stanju izbaciti strašne instinkte i moći, i zadržati ono što je bilo sposobno za razvoj na Zemlji. Odlaskom današnjeg Mjeseca, nestale su sve te sile požude. Zato u današnjem Mjesecu imate ostatak, također i u svom duhovnom značenju, svih loših utjecaja koji su tada bili prisutni u svijetu ljudi, pa je zato i ova egzistencija Mjeseca štetan utjecaj. Dakle, ono što je ostalo na Zemlji nakon odvajanja od Sunca i Mjeseca bilo je sposobno za razvoj.

Razmotrimo najprije same ljude-životinje. Postupno su sazreli do točke u kojoj se u njih moglo ugraditi 'Ja'. Dakle, sada imamo ljudsko biće, koje se sastoji od četiri člana, fizičkog tijela, eterskog tijela, astralnog tijela i 'Ja', koje hoda Zemljom. Sada se prvi put mijenja plivajući, lebdeći položaj i čovjek postupno počinje dolaziti u okomiti položaj. Njegova kralježnica, njegovi nervi u leđima, postali su uspravni, za razliku od prilično vodoravnog položaja koji je imao tijekom perioda Mjeseca. I to uspravljanje je išlo paralelno sa širenjem mase leđne moždine prema mozgu, a još jedan razvoj je išao paralelno s tim. Za lebdeće, plivajuće kretanje koje je čovjek imao i u razdoblju Mjeseca i tijekom ponavljanja razdoblja Mjeseca, kada su sile vatrene magle još bile prisutne u okolišu, trebala mu je neka vrsta plivaćeg mjehura, i to je zapravo bilo prisutno u ljudskoj prirodi, kao što je i danas slučaj kod riba. Sada su se vatrene magle - ruach smo ih nazvali - smirile. To su događalo vrlo postupno i polako. Naravno, zrak je još bio ispunjen gustom vodenom parom, ali najgore je palo, i time je počelo vrijeme gdje je čovjek od disanja na škrge počeo disati na pluća. Plivači mjehur se pretvorio u pluća. Time je postao sposoban apsorbirati viša duhovna bića, točnije prve rudimente onoga što je iznad 'Ja', duhovnog jastva ili Manasa.

Biblija ovu transformaciju ovog plivaćeg mjehura u pluća izražava prekrasnim monumentalnim riječima: 'I udahne Bog u čovjeka dah, i on postane živa duša'. Izražava ono što se dogodilo čovjeku tijekom tisuća godina. I sva bića koja smo upoznali, i biljke-životinje i ljude-životinje s Mjeseca, i njihovi potomci tijekom razdoblja Mjeseca na Zemlji, nitko od njih još nije imao crvenu krv. Ono što su imali bilo je slično krvi sadašnjih nižih životinja koja nije crvena. Tvar slična krvi ulazila je i izlazila, od izvana. Da bi u sebi mogli imati crvenu krv, bilo je potrebno nešto drugo. Razumjet ćemo to kada znamo da željezo nije igralo nikakvu ulogu u evoluciji našeg planeta sve dok Mjesec nije izbačen. Do tada na našem planetu nije bilo željeza. Dobio ga je tako što je planet Mars prošao kroz našu Zemlju, ostavljajući željezo iza sebe, da tako kažem. Stoga utjecaj željeza u crvenoj krvi potječe s Marsa.

To je sačuvano u legendi pripisujući Marsu osobine koje je krvi donijelo željezo, veliku moć, ratničke osobine. Dakle, utjecaj koji se odvijao na dijelu procesa disanja bio je potpomognut unošenjem željeza u naš organizam. To je bilo iznimno važno za našu zemaljsku evoluciju. Pod tim utjecajima ljudski se organizam do te mjere popravio da se može reći: čovjek je iz 'Ja' počeo čistiti i pročišćavati članove svoga bića koje je prethodno primio na Saturnu, Suncu i Mjesecu. Naravno, ovaj rad je prvo započeo na onom članu koji je posljednji primio, na astralnom tijelu. I ovo pročišćavanje našeg astralnog tijela je naša kultura.

Kad biste mogli pogledati ovo ljudsko biće, koje je još uvijek bilo u procesu transformacije u pluća, koje je stvaralo prve znakove crvene krvi, tada biste

ustanovili da je ono vrlo različito od našeg današnjeg ljudskog oblika. Bilo je toliko drugačije da čovjek zaista dvoji da li opisati tog tadašnjeg čovjeka, jer bi to današnjem materijalističkom misliocu djelovalo groteskno. Bio je otprilike na razini vodozemca, gmaza koji je tek počeo disati plućima, a od ranijeg lebdenja, plivanja, počeo je učiti polako se oslanjati na tlo. Ako netko kaže da je čovjek u tom razdoblju bio u takvom kretanju da je naizmjenično skakutao, jedva koračao, a zatim se opet kratko dizao u zrak, onda u najboljem slučaju imamo nešto što nas može podsjetiti na ovo kod drevnih dinosaura. Nije sačuvano ništa što bi geolog mogao pronaći kao otvrdnuto, fosilizirano, jer je ljudsko tijelo bilo vrlo mekano, nijedna kost još u njega nije bila uklopljena.

A sada, kako se Zemlja pojavila nakon što se oslobodila Mjeseca? Ranije je bila okružena maglom vatre, kao u kipućem kotlu, a zatim su se guste vodene pare postupno povukle. Sada se pokazalo da je Zemlja samo vrlo tanak stvrdnuti pokrov, ispod kojeg je bilo ovo uzburkano more vatre, koje je bilo ostatak vatrene magle stare atmosfere. Zatim su se postupno pojavili mali otočići, prvi počeci današnjeg mineralnog carstva. Dok je na Mjesecu još postojalo biljno-mineralno carstvo, prvi začeci današnjih stijena i kamenja razvijeni su otvrdnjavanjem, mineralizacijom ove mase. Biljno-životinjsko carstvo već se ranije razvilo u današnje biljno carstvo. A bića na Mjesecu koja su bila ljudi-životinje podijelila su se u dva tabora. Neka su slijedila evoluciju i postala ljudska bića, ali bilo je i onih koji nisu sudjelovali u ovoj evoluciji. To su sadašnje više životinje. Stali su na ranijoj razini, a budući da nisu mogli pratiti, stalno su nazadovali. Svi naši sadašnji sisavci relikti su mjesečevih ljudi-životinja koji su zaostali. Stoga ne smijete misliti da je ljudsko biće ikada bilo takva životinja poput ovih koje danas postoje na Zemlji. U to vrijeme tijela ovih životinja nisu bila sposobna apsorbirati 'Ja'; zaustavili su se na grupnoj duši prirode Mjeseca. Posljednji, koji su gotovo postigli zemaljski princip, da tako kažemo, ali koji su se kasnije pokazali preslabim da bi ih nastanila individualna duša, jesu majmuni, sadašnja rasa majmuna. Ali ni oni nikada nisu bili preci čovječanstva, već su degradirana bića.

U drevnim Lemurijskim vremenima, Zemlja je bila vrsta vatrene mase u kojoj je većina današnjeg mineralnog carstva bila otopljena i tekuća, poput željeza u današnjoj ljevaonici. Iz toga se razvila prva mineralna otočna masa. Ljudski preci hodali su okolo na ovome, napola skačući, napola lebdeći. Duhovno jastvo je pokušalo postupno zavladatai ovim ljudskim bićem.

Stoga moramo zamisliti vatreno razdoblje Zemlje kao vrijeme u kojem je u određenom pogledu još postojao posljednji odjek sila samog Mjeseca, koji je zatim postupno nestao. One su se izrazile kroz vlast koju je ljudska volja imala nad tvarima i silama prirode. Na Mjesecu je čovjek još bio potpuno povezan s prirodom; tamo je grupna duša oblikovala uvjete egzistencije. Više

nije bilo tako, ali je i dalje postojala magijska veza između ljudske volje i vatrene moći. Ako je čovjek imao nježan karakter, onda je kroz volju radio da smiri element vatre; to je omogućilo naseljavanje više Zemlje. Strastvena je pak osoba svojom voljom magijski djelovala tako da su se vatrene mase uzburkale i bjesnile, i razderale zemljinu koru. Sada je svo divlje, strastveno nasilje koje je bilo svojstveno čovjeku na Mjesecu kao i tijekom ponavljanja 'razdoblja Mjeseca na Zemlji', ponovno izbilo u novostvorenim pojedinačnim ljudskim dušama. Strasti su toliko utjecale na vatrene mase da su postale neupravljive, veliki dio Zemlje na kojemu su živjeli Lemurijanci je nestao. Samo mali dio stanovnika Lemurije je preživio i dalje širio čovječanstvo.

Svi ste vi tada živjeli; vaše duše su iste one koje su pobjegle od olujne mase vatre u Lemuriji. Onaj dio čovječanstva koji se spasio preselio se u zemlju koju poznajemo kao Atlantidu, a koja se u biti prostirala između današnje Europe i Amerike. Odatle se ljudska rasa nastavila razmnožavati. Postupno se zemljina atmosfera promijenila na takav način da su svi ostaci starog 'ruacha' nestali, a zrak je bio gust samo od guste mase magle. Germanska legenda sačuvala je uspomenu na to u Niflheim ili Nebelheim; to je zemlja kojom su neprestano prolazile mase teške magle.

Što je stvoreno izvana do vremena Lemurije? Prije svega, u razdoblju Saturna, to su bića koja nazivamo duhovima egoizma, osjećaja neovisnosti. Tijekom sunčeve epohe to su arhanđeli, duhovi vatre, tijekom mjesečeve epohe ona bića koja su bila, da tako kažemo, dobri duhovi mjesečeve epohe. Kršćanski izraz za to je anđeo; teozofija iz također opisuje kao 'duhove sumraka'. Označili smo najistaknutijeg vođu ovih duhova kao Duha Svetoga, vladara duhova vatre kao Krista, a Saturna kao Duha Oca. Tako je posljednji koji je radio sa svojim domaćinima dio Duh nazvan u kršćanstvu kao Duh Sveti, namjesnik evolucije Mjeseca, duh koji je još uvijek bio prisutan tijekom ponavljanja vremena Mjeseca. Bio je to isti onaj Duh koji je gradio izvana, i sada, da tako kažem, poslao zraku vlastitog bića u ljudsko biće. Moramo razlikovati dvije vrste duhova na početku razdoblja Lemurije: duhove koji pripremaju nižu tjelesnu prirodu, koji usađuju 'Ja' svijest, koji oblikuju ljudske ovoje, i onaj duh koji se uvukao u čovjeka u trenutku kada je taj čovjek naučio fizički disati.

Ako sada uzmete u obzir da je sve što je formiralo neku vrstu vatrene mase na Saturnu, okruženo finijom atmosferom, na Suncu bilo plinovito i potom bilo okruženo tim masama vatrene magle na Mjesecu, onda morate razumjeti evolucijski proces Zemlje kao pročišćenje, kao što je sama evolucija čovječanstva pročišćenje. Ono što se danas naziva zrakom tek se postupno čistilo od svega što ga je ispunjavalo kao neka vrsta dima i pare. Moramo biti načisto s činjenicom da su ono što se odvojilo od atmosfere tvari od kojih je izgrađena sva fizikalnost. Zrak je najčišći od onoga što je ostalo. On je najbolja tjelesnost za vodeće duhove Mjeseca, koji se kršćanskim

jezikom nazivaju anđeli. Stoga, u zraku koji je bio pročišćen, rafiniran, čovjek je osjetio tjelesnost novih vodećih duhova Zemlje, sadašnjeg vodećeg duha Jehove. U puhanju vjetra osjećalo se što vodi i usmjerava Zemlju. I tako je netko živio u atlantskom razdoblju, čiji kontinent čini sadašnje dno Atlantskog oceana, u kojem je osjetio tjelesnost boga u dahu.

Magijski utjecaj koji su ljudi imali na more vatre, na ono što se događalo na Zemlji, postupno je nestao. Umjesto toga, u prvom razdoblju Atlantide, ostala je druga veza. Čovjek je tada još posjedovao određenu magijsku moć nad rastom biljaka. Ako je svoju ruku, koja je tada imala sasvim drugačiji oblik, podigao iznad biljke, mogao je svojim utjecajem volje učiniti da ona brzo raste. Još uvijek je bio u intimnoj vezi s bićima prirode. Cijeli život Atlantidana bio je u skladu s prirodom.

Ono što se danas zove osjećaj za kombiniranje, inteligencija, logično razmišljanje, tada nije postojalo. S druge strane, čovjek je u velikoj mjeri razvio druge stvari, na primjer sjećanje, čiji fantastičan razvoj danas uopće ne možemo zamisliti. Čovjek nije znao računati, čak ni ono $2 \text{ puta } 2 = 4$, ali je to znao napamet. Svaki puta bi se prisjetio prijašnjeg iskustva. I u atlantskom razdoblju osjećalo se djelovanje starih duša naroda i rase, iako se više nije osjećala duša naroda neposredno u sebi kao na Mjesecu. Bila je toliko jaka da bi u to vrijeme bilo sasvim nemoguće da se netko tko je pripadao jednoj rasi ili duši naroda, ikada ujedini s nekim tko je pripadao drugoj rasi. Između pripadnika različitih duša naroda postojala je duboka antipatija. Voljelo se samo ono što je pripadalo istoj duši naroda. Može se reći da je zajednička krv, koja je tekla iz duše naroda ranije u razdoblju Mjeseca, bila razlog tom srodstvu, i iskustva predaka su se sjećali ne samo nejasno, već sasvim jasno. Čovjek se kroz zajedničku krv osjećao kao karika u lancu predaka, kao što osjećate ruku kao kariku u svom organizmu. Ovaj osjećaj zajedništva bio je povezan s evolucijom utoliko što se u prijelazu koji smo razmatrali, odvijao još jedan značajan događaj, koji se dogodio u vrijeme odlaska Sunca i izbacivanja Mjeseca. To ima veze sa svime što se događalo na Zemlji kao nekakav proces otvrdnjavanja. Nastalo je mineralno carstvo, a istovremeno se takav proces otvrdnjavanja dogodio i u ljudskoj prirodi. Meka masa se postupno razvila u nešto tvrđe, što je prvo otvrdnulo do hrskavice, a zatim do kosti, i tek kada se počela graditi koštana masa, ljudi su prohodali.

A s ovim umetanjem kostura paralelno je išao još jedan proces. Kako se čovjek nastavio razvijati tako što je mjesečeva masa bila izbačena sa Zemlje i ostalo samo ono što je bilo sposobno za razvoj, u bićima koja su nastanjivala Zemlju razvile su se dvije vrste sila. Sada su Sunce i Mjesec bili vani, pa sunčeve i mjesečeve sile stoga djeluju na Zemlju izvana. I iz ove mješavine sunčevih i mjesečevih sila, koje su prije postojale unutar sam Zemlje, ali sada zrače izvana, nastalo je ono što nazivamo spolni život. Jer sve sile koje

dolaze do izražaja u spolnom životu pod utjecajem su sunčevih i mjesečevih sila.

U davna vremena, dok su Sunce, Mjesec i Zemlja još bili povezani, sve što bi se moglo opisati kao žensko, bilo je oplođeno, da tako kažemo, silama samog Sunca. Sunce se činilo muškim, a Mjesec ženskim. Sada se Mjesec izvukao; pomiješale su se sile dvaju tijela. Općenito, bića koja su nastala prije istiskivanja Mjeseca možemo opisati kao neku vrstu ženskih bića, jer sve oplodne sile dolaze izvana, od snage Sunca. Samo na Zemlji koja je izbacila Mjesec, tako da je Sunce sada obasjavalo sasvim drugo tijelo, moglo se staro i nediferencirano žensko razdvojiti na muško i žensko, tako da je s otvrdnjivanjem i procesom formiranja kostiju, došlo do prijelaza na spolove. I time je dana mogućnost da se 'Ja' razvije na pravi način.

PREDAVANJE XII

Evolucija čovječanstva na Zemlji II

München, 4. lipnja 1907.

Izvana, proces koji sam vam opisao kao pojavu dvospolnosti dogodio se na takav način da još uvijek morate razmišljati o oba spola kao ujedinjenima u tom čovjeku-životinji Mjeseca, čak i kod njihovih potomaka na zemljinoj rekapitulaciji Mjeseca. Tada se zaista dogodilo svojevrsno cijepanje ljudskog tijela. Taj rascjep je nastao nekom vrstom zgušnjavanja. Današnje ljudsko tijelo, koje predstavlja spol, moglo je nastati samo odvajanjem mineralnog carstva, kakvo je danas. Zemlja i ljudsko tijelo prvo su morali očvrsnuti do današnje mineralne prirode. U mekim ljudskim tijelima Mjeseca i prve Zemlje, nalazili su se dvospolni ljudi muško-ženske prirode.

Sada se moramo prisjetiti činjenice da je u određenom pogledu čovjek zadržao ostatak starog dvojnog spola utoliko što je kod današnjeg muškarca fizičko tijelo muško a etersko tijelo žensko, i obrnuto kod žene; fizičko žensko tijelo ima muško etersko tijelo. Ove činjenice otvaraju zanimljive uvide u unutarnji život spolova. Ženska sposobnost požrtvornosti, primjerice u službi ljubavi, povezana je s muževnošću njezina eterskog tijela, dok je ambicija muškaraca objašnjiva kada prepoznamo žensku prirodu njegova eterskog tijela.

Već sam rekao da je ono što predstavlja, ono što je odvojeno kod ljudi, nastalo iz miješanja sila koje su slali Sunce i Mjesec. Sada vam mora biti jasno da kod muškarca jači utjecaj na etersko tijelo dolazi od Mjeseca, a jači utjecaj na fizičko tijelo od Sunca. S druge strane, kod žena je suprotno: na fizičko tijelo utječu mjesečeve sile, a na etersko tijelo sunčeve.

Konstantna izmjena mineralnih tvari u današnjem ljudskom fizičkom tijelu mogla se odvijati tek kada je nastao današnji mineral. Prije toga je postojala potpuno drugačija prehrana. Tijekom sunčeva razdoblja Zemlje, sve su biljke bile prožete mliječnim sokovima. Ishrana se u ono doba zapravo odvijala na način da je čovjek iz biljaka crpio mliječne sokove, kao što dijete danas crpi iz svoje majke. Biljke koje i danas sadrže mliječni sok posljednji su ostaci vremena kada su sve biljke davale obilje tih sokova. Tek kasnije je došlo vrijeme kada je prehrana poprimila današnji oblik.

Kako bismo razumjeli značenje odvajanja spolova, mora nam biti jasno da su i na Mjesecu i tijekom vremena ponavljanja Mjeseca na Zemlji, sva bića izgledala vrlo slično jedna drugima. Baš kao što krava ima isti izgled kao i njezini potomci, kao i sve krave, jer je osnova grupna duša, tako su i ljudi

izgledali zbunjujuće slični svojim precima, a to se nastavilo i u atalantskom razdoblju.

Odakle činjenica da ljudi više nisu slični? Dolazi od pojavljivanja dvaju spolova. Od ranije biseksualnosti, ženska priroda je zadržala tendenciju da oblikuje potomstvo na sličan način. Kod muškarca utjecaj djeluje drugačije; u njemu postoji tendencija evociranja različitosti, individualizacije, a kako se muška snaga ulijeva u žensku, proizvodi se sve više različitosti. Tako se kroz muški utjecaj javlja mogućnost da individualizacija uzme maha.

Stari dvojni spol imao je još jednu osobitost. Da ste pitali starca s Mjeseca o njegovim iskustvima, ona bi mu izgledala potpuno ista kao ona njegovih najstarijih predaka; sve proživljeno kroz generacije. Priprema za to da se postupno razvila ona svijest koja se proteže samo od rođenja do smrti, leži u individualizaciji ljudskog roda, a s time se razvila i mogućnost takvog rođenja i takve smrti kakva je danas. Jer ti stari mjesečevi ljudi koji su se kretali tako lebdeći, plivajući, visjeli su iz okoline, u koju su slali svoje niti koje su vodile krv. Kad je takvo biće umrlo, to nije bilo umiranje duše, bilo je to kao umiranje uda; svijest je ostala gore, kao da van naprimjer, ruka vene na tijelu, a na njenom mjestu izrasta nova ruka. Tako su ti ljudi, sa svojom zatamnjenom sviješću, umiranje osjećali samo kao postupno sušenje svoga tijela. Ta su se tijela sušila, a nicala su nova; ali svijest je sačuvana kroz svijest grupne duše, tako da je neka vrsta besmrtnosti stvarno postojala.

Tada je nastala sadašnja krv, koja je sada bila proizvedena u samom ljudskom tijelu; to je išlo ruku pod ruku s nastankom dvaju spolova. Time se pojavila potreba za čudnim procesom. Krv stvara kontinuirani sukob između života i smrti, a biće koje u sebi proizvodi crvenu krv također je poprište stalne borbe između života i smrti, jer se crvena krv neprestano troši i pretvara u plavu krv, u supstancu smrti. S promjenom krvi u ljudskom biću također je došlo do zamračenja svijesti izvan rođenja i smrti. Tek tada, prosvjetljenjem svijesti sadašnjosti, čovjek je izgubio zatamnjenu besmrtnost, tako da je negledanje izvan rođenja i smrti tijesno povezano sa spolnošću. A ima još nešto vezano uz to.

Kad je čovjek imao grupnu dušu, egzistencija se nastavljala iz generacije u generaciju; nije bilo prekida, rađanja i umiranja. Sada se dogodio ovaj prekid, a s njim i mogućnost reinkarnacije. Ranije je sin bio samo izravni nastavak oca, otac djeda; svijest se nije prekidala. Sada je došlo vrijeme kada su stvari postale mračne izvan rođenja i smrti, i tek tada je postojala mogućnost boravka u kamaloki i devahanu. Ta promjena, taj boravak u višim svjetovima, postao je moguć tek nakon individualizacije, nakon odbacivanja Sunca i Mjeseca. Tek tada se pojavilo ono što danas nazivamo inkarnacijom, a s tim ujedno i ovo međustanje, koje će jednog dana također završiti.

Dakle, došli smo do dobi kada vidimo stari biseksualni organizam, koji predstavlja neku vrstu grupne duše, kako se razdvaja na muško i žensko, tako da se ono isto, slično, nastavlja kao žensko, različito kao muško. Unutar naše ljudskosti zapravo u ženskom vidimo onaj princip koji još uvijek čuva stare plemenske rase i nacionalne kontekste, a u muškom ono što neprestano probija te veze, cijepa ih, i tako individualizira čovječanstvo. U ljudskom biću zapravo je aktivan stari ženski princip kao grupna duša i novi muški kao individualizirajući element. Doći će se do točke u kojoj sve rasne i plemenske veze stvarno prestaju. Ljudi će se sve više razlikovati jedni od drugih. Zajedništvo više neće postojati kroz zajedničku krv, nego kroz ono što veže dušu za dušu. To je tijek ljudske evolucije.

U prvim atlantskim rasama još uvijek je postojala jaka veza pripadnosti, tako da su prve podrase također bile podijeljene prema boji, i još uvijek imamo ovaj grupni element duše kod ljudi različitih boja. Te će razlike sve više nestajati kako individualni element bude dobivao prevagu. Doći će vrijeme kada rase različitih boja više neće postojati. Razlike u rasama će nestati, ali će najveće razlike postojati pojedinačno. Što dalje idemo u staro doba, to više nalazimo zadiranje rasnog elementa. Pravo načelo individualiziranja počinje tek u kasnijem atlantskom razdoblju. Među drevnim Atlantidanima, pripadnici jedne rase još uvijek su osjećali duboku antipatiju prema pripadnicima druge rase. Zajednička krv donijela je zajedništvo, ljubav. Smatralo se nemoralnim oženiti se za pripadnicu drugog plemena.

Kad biste vi, kao vidovnjak, ispitali vezu između eterskih i fizičkih tijela drevnih Atlantidana, došli biste do izvanrednog otkrića. Dok se kod modernog čovjeka eterska glava eterskog tijela poprilično poklapa s fizičkim dijelom glave i samo malo strši izvan nje, kod drevnog Atlantidana eterska glava stršila je daleko izvan fizičke glave. Naročito na čelu, silno je stršila. Sada moramo zamisliti točku u fizičkom mozgu između obrva, samo oko centimetar ispod, i drugu točku u eterskoj glavi koja bi odgovarala ovoj točki. U slučaju Atlantidana ove su dvije točke bile još uvijek udaljene, a razvoj se sastojao u činjenici da su se sve više približavale. U petoj atlantskoj epohi, točka eterske glave približila se fizičkom mozgu, i kroz činjenicu da su se te dvije točke spojile, razvilo se ono što danas imamo: aritmetika, brojenje, sposobnost prosuđivanja, sposobnost razumijevanja stvari, inteligencija. Prije toga, Atlantidani su imali samo visoko razvijeno pamćenje, ali ne još i kombinirajući um. Ovdje imamo početnu točku za osvješćivanje 'Ja'. U Atlantidi nije bilo neovisnosti bića prije nego što su se ove dvije točke spojile; s druge strane, mogli su živjeti u mnogo intimnijem kontaktu s prirodom. Njihove nastambe bile su od onoga što je dala priroda. Preoblikovali su kamenje i povezali ga s rastućim drvećem. Njihove su nastambe bile oblikovane iz prirode u razvoju, bile su zapravo transformirani prirodni objekti. Tako su živjeli u malim plemenima koja su još bila očuvana kroz

krvno srodstvo, u njima je vlast imao najjači, koji je bio glavni. Sve je ovisilo o autoritetu, koji se provodio na način svojstven za to vrijeme.

Kad je čovjek ušao u atlantsko razdoblje, još nije mogao govoriti artikuliranim jezikom, to se tek razvilo u atlantskom razdoblju. Poglavica nije mogao jezikom izraziti zapovijedi. S druge strane, ljudi su imali sposobnost razumijevanja jezika prirode. Moderni čovjek nema pojma o tome; mora to ponovno naučiti. Naprimjer, zamislite izvor koji odražava vašu sliku. Kao okultista, u vašoj se duši javlja neobičan osjećaj. Kažete: moja slika dolazi mi iz ovog izvora; to je za mene posljednji znak kako se sve reflektiralo u kozmos na drevnom Saturnu. – U okultistu izranja sjećanje na drevni Saturn dok u izvoru promatra svoj izraz. A u odjeku koji vraća izgovoreni zvuk, javlja se sjećanje kako se sve što je zvučalo u kozmosu vratilo kao odjek na Saturnu. Ili vidite 'fatamorganu', fatamorganu u kojoj je zrak preuzeo ono što mu je predano u obliku slika i zatim to za vas reproducira. Kao okultist, vi to vidite kao podsjetnik na sunčevo razdoblje, kada je plinovito Sunce apsorbiralo sve što je prema njemu dolazilo iz kozmosa, obradilo to, zatim zračilo natrag dajući tome vlastitu prirodu. Na planetu Sunce mogli biste vidjeti kako su stvari unutra pripremljene kao fatamorgana, kao vrsta fotografije, unutar plinovitog stanja Sunca. Na taj se način uči shvaćati svijet na mnoge načine bez korištenja fantazije, i to je važno sredstvo uzdizanja u više svjetove.

U davna vremena čovjek je u visokoj mjeri razumio prirodu. Velika je razlika između života u atmosferi kakva je današnja i one kakva je bila u doba Atlantide. U to vrijeme zrak je bio ispresijecan silnim masama magle; Sunce i Mjesec bili su okruženi ogromnom duginom aureolom. Bilo je vrijeme kada su mase magle bile tako guste da nijedno oko nije moglo vidjeti zvijezde, kada su Sunce i Mjesec bili zamračeni; tek su postupno postajale vidljive za čovjeka. Ovo postajanje vidljivim Sunca, Mjeseca i zvijezda, veličanstveno je opisano u zapisima o stvaranju. Ono što se opisuje stvarno se dogodilo, a dogodilo se i više od toga.

Atlantiđani su još uvijek imali vrlo snažno razumijevanje okolne prirode. Ono što odzvanja u žuboru izvora, u oluji vjetra, i vama je danas neartikulirano, Atlantiđanin je čuo kao razumljiv jezik. Tada nije bilo zapovijedi, ali Duh je izašao iz vodenastog zraka i govorio ljudima. Biblija to izražava riječima: 'I duh je Božji lebdio nad vodama'. Čovjek je čuo duh iz okolnih stvari; Duh mu je progovorio iz Sunca, Mjeseca i zvijezda, a u biblijskoj riječi naći ćete jasan izraz onoga što se događalo u čovjekovom okruženju.

Zatim je došlo vrijeme kada je posebno razvijeni dio ljudske rase, koji je također živio u regiji koja se sada morskno dno, u blizini današnje Irske, prvi put doživio tu snažnu inkorporaciju eterskog tijela i time doživio ekspanziju inteligencije. Taj se dio pod vodstvom najnaprednijih počeo pomicati prema

istoku, dok su postupno silne vodene mase preplavljivale atlantski kontinent. Najnapredniji dio tih naroda otišao je do Azije i tamo utemeljio središte kultura koje nazivamo post-atlantskim kulturama. Kultura je odatle zračila vani. Potjecala je iz one grupe ljudi koji su kasnije napredovali dalje na istok i iz srednje Azije osnovali prvu kulturu u Indiji. To je još uvijek pokazivalo snažne odjeke atlantske kulture. Drevni Indijci još uvijek nisu imali takvu svijest kao mi danas, ali je data mogućnost kada su se te dvije točke mozga o kojima sam govorio poklopile. Prije ove inkorporacije, u Atlantidaninu je još uvijek živjela slikovita svijest, kroz nju je još uvijek vidio duhovna bića. Ne samo da je čuo jasan jezik u žuboru izvora, nego je za njega Undina, koja ima utjelovljenje u vodi, ustala iz izvora. U strujama zraka vidjeli su Silfe, u uzavreloj vatri daždevnjake. Sve su to vidjeli i iz toga su nastali mitovi i sage, koji su se u najčišćem obliku sačuvali u Europi, gdje postoje ostaci Atlantidana koji nisu stigli do Indije. Germanske sage i mitovi ostaci su onoga što su drevni Atlantidani vidjeli unutar masa magle. Rijeke su, poput Rajne, živjele u umovima ovih drevnih Atlantidana kao da je u njima položena mudrost koja je bila u magli drevnog Niflheim. Izgledalo im je da je ta mudrost u rijekama; živjela je u njima kao sirene Rajne ili slična bića.

Dakle, ovdje u ovim dijelovima Europe živjeli su odjeci atlantske kulture; tamo u Indiji, međutim, pojavila se još jedna koja je još uvijek pokazivala odjeke tog svijeta slika. Taj je svijet potonuo, ali čežnja za onim što je u njemu bilo izraženo ostala je kod Indijaca. Atlantidani su čuli kako govori mudrost prirode, ali Indijci su još čeznuli za tim jedinstvom s prirodom, pa se karakter ove indijske kulture očituje u tome što se želi vratiti u vrijeme kad je čovjeku sve to bilo prirodno. Stari je Indijac bio sanjar. Istina je da se pred njim prostiralo ono što nazivamo stvarnošću, ali svijet osjetila bila je maya pred njegovim očima. Ono što su stari Atlantidani još vidjeli kao lebdeće duhove, stari Indijci su tražili u svojoj čežnji za duhovnim sadržajem, za Brahmanom. I ovaj način vraćanja na staru snolikovu svijest Atlantidana sačuvan je u orijentalnom treningu kako bi se vratila ova rana svijest.

Sjevernije imamo Medijce i Perzijance, drevnu perzijsku kulturu. Dok indijska kultura uglavnom zanemaruje stvarnost, Perzijanac shvaća da s njom mora računati. Čovjek se prvi put pojavljuje kao radnik, koji je svjestan da svojim duhovnim snagama ne treba težiti samo znanju, već da njima treba preobraziti Zemlju. U početku se sa Zemljom suočio kao s nekom vrstom neprijateljskog elementa. Morao je nadvladati Zemlju, a ovaj kontrast je izražen u Ormuzdu i Ahrimanu, u dobrom i u zlom božanstvu, te u borbi između njih. Čovjek je sve više želio pustiti duhovni svijet da teče u zemaljski svijet, ali još nije mogao prepoznati zakon, zakon prirode, unutar vanjskog svijeta. Drevna indijska kultura doista je imala znanje o višim svjetovima, ali ne na temelju prirodnih znanosti, jer je sve zemaljsko vezano uz mayu; Perzijanac je prirodu upoznao tek kao radno mjesto.

Zatim dolazimo do Kaldejaca, Babilonaca i Egipćana. Tada je čovjek naučio prepoznavati zakone same prirode. Kad je pogledao u zvijezde, nije samo tražio bogove iza njih, nego je propitivao i zakone zvijezda, i tako došao do one čudesne znanosti koju nalazimo među Kaldejcima. Egipatski svećenik nije nevoljko gledao na fizičko, već je duhovnost koju je pronašao u geometriji ugradio u svoje tlo, svoju zemlju. Vanjska se priroda prepoznavala u njenoj pravilnosti. U kaldejsko-babilonsko-egipatskoj mudrosti, vanjska je astronomija bila blisko povezana sa znanjem o bogovima koji zvijezdama daju dušu. To je treća faza kulturnog razvoja.

Tek u četvrtoj fazi post-atlantskog razvoja čovjek dolazi toliko daleko da ono što u sebi doživljava kao duhovnost integrira u kulturu. To je slučaj u grčko-latinskom razdoblju. U umjetničkom djelu u oblikovanoj materiji, čovjek u materijal utiskuje vlastitu duhovnost, kako u skulpturi tako i u drami. Tu se nalaze i prvi počeci urbanog razvoja. To je bilo drugačije prirode nego u pred-grčkom razdoblju u Egiptu i Babilonu. Tada su svećenici gledali u zvijezde i tražili njihove zakone, a u onome što su izgradili stvorili su odraz onoga što se događalo na nebu. Tako njihovi tornjevi pokazuju sedam stupnjeva razvoja koje je čovjek prvo otkrio u nebeskim tijelima, pa tako piramide pokazuju jasne kozmičke odnose.

Prijelaz od svećeničke mudrosti do ljudske mudrosti nalazimo divno izražen u ranijoj rimskoj povijesti u sedam kraljeva Rima. Kojih je to sedam kraljeva? Sjećamo se da prapovijest Rima seže do drevne Troje. Troja se predstavlja kao posljednji rezultat starih svećeničkih društava, koja su uspostavila države prema zakonima zvijezda. Sada dolazi prijelaz na četvrti stupanj kulture. Staru mudrost svećenika nadvladava ljudska pamet, koju prikazuje lukavi Odisej. To još zornije imamo u slici koja se ispravno razumjeti jedino na ovaj način, i koja prikazuje nadvladavanje svećeničke mudrosti od ljudske moći prosuđivanja. Zmija je uvijek simbol ljudske mudrosti. Grupa Laokoon prikazuje kako je svećeničku mudrost drevne Troje nadvladala ljudska razboritost i ljudska mudrost izražena zmijama.

Tada su relevantni autoriteti kroz tisućljeća zacrtali događaje koji su se trebali dogoditi, a povijest je morala ići u skladu s tim. Oni koji su stajali na mjestu nastanka Rima već su unaprijed odredili sedmerostruku kulturu Rima kako je zapisana u sibilskim knjigama. Dobro razmislite: u imenima sedam kraljeva naći ćete odjeke sedam ljudskih načela. Čak to ide toliko daleko da peti rimski kralj, Etrušćanin, dolazi izvana. Predstavlja dio Manasa, duhovno jastvo, koje povezuje tri niža s tri viša člana. Sedam rimskih kraljeva predstavljaju sedam načela ljudske prirode; u njih su upisane duhovne veze. Republikanski Rim nije ništa drugo nego ljudska mudrost koja je zamijenila drevnu svećeničku mudrost. Tako je četvrto razdoblje izraslo iz trećeg. Čovjek je dopustio da se pojavi ono što je sam imao u duši, u velikim umjetničkim djelima, u drami i u pravu. Prije toga je

sve dolazilo od zvijezda. Rimljani su postali narod prava, jer su ljudi stvarali zakon koji im je trebao, 'jus', prema svojim potrebama.

Mi sami, živimo u petom dobu. Kako je u njemu izražen smisao cjelokupnog razvoja? Nestala je stara vlast; čovjek sve više ovisi o svojoj unutarnjoj prirodi, njegovo vanjsko djelo postaje sve više otisak njegove nutrine. Raspadaju se plemenske pripadnosti, čovjek se sve više individualizira. To je srž vjere koja kaže: 'Tko ne ostavi oca i majku, brata i sestru, ne može biti moj učenik' - to znači: svaka ljubav koja se temelji na pripadnosti mora doći kraju; čovjek se treba suočiti s čovjekom, i duša treba naći dušu.

Imamo zadatak da ono što je istjecalo iz duše u grčko-latinskom razdoblju još više spustimo na fizičku razinu. Time čovjek postaje sve više uronjen u materijalnost. Ako su Grci u svojim umjetničkim djelima stvorili idealiziranu sliku svog duševnog života i pretočili je u ljudski oblik, Rimljani sa svojim pravnim statutima stvorili su nešto što više predstavlja osobnu potrebu, naše doba kulminira u strojevima koji su samo materijalistički izraz vrlo osobnih ljudskih potreba. Sve više čovječanstvo uranja dolje s neba, a ovo peto razdoblje je najniže sišlo, najviše je uključeno u materiju. Ako su Grci u svojim kreacijama i dalje uzdizali čovjeka iznad čovjeka u svom portretiranju - jer Zeus predstavlja čovjeka izdignutoj iznad čovjeka - još ćete uvijek u rimskim pravnim statutima pronaći nešto o čovjeku koji nadilazi samog sebe, jer Rimljanima je još predstavljalo vrijednost da više bude građanin nego osobni čovjek, u našem dobu ćete naći čovjeka koji koristi duh da zadovolji svoje materijalne potrebe. Svi strojevi, parobrodi, željeznica, svi komplicirani izumi, čemu oni služe? Drevni Kaldejski su se hranili na najjednostavniji način; danas se na to troši ogromna količina mudrosti. Kristalizirana ljudska mudrost koristi se za gašenje gladi i žeđi. Ne smijemo se zavaravati o tome: mudrost, primijenjena na ovaj način, spustila se ispod sebe u materiju.

Sve ono što je čovjek prethodno spustio iz duhovnog, moralo je sići ispod sebe da bi se opet moglo uzdići. Time je, međutim, i naše doba dobilo zadaću. Ako je u čovjeku ranijeg vremena tekla krv koja ga je vezivala za njegovo pleme, danas je ljubav koja je tekla starom krvlju sve više raspukla. Njeno mjesto treba zauzeti ljubav koja je duhovna; onda se opet možemo popeti do duhovnog. To što smo se spustiti s duhovnog ima dobro opravdanje, jer ljudi moraju proći taj silazak da bi sami ponovno našli put do duhovnosti, a misija struje znanosti duha je pokazati čovječanstvu put gore.

Slijedili smo tijek čovječanstva do vremena u kojem se i sami nalazimo. Sada moramo pokazati kako će se ono dalje razvijati i kako osoba koja prolazi inicijaciju već može preduhitriti određenu razinu ljudskosti na svom putu znanja i mudrosti.

PREDAVANJE XIII

Budućnost čovjeka

München, 5. lipnja 1907.

Na nama je danas da raspravimo nekoliko stvari o napretku ljudske evolucije u budućnosti i o onome što se naziva inicijacija, pri čemu čovjek u sadašnjosti anticipira faze života kroz koje bi čovječanstvo inače prošlo tek u budućnosti.

Ako se najprije pozabavimo prvim pitanjem, moglo bi vam se učiniti drsko željeti razgovarati o budućnosti, ili čak da je nemoguće bilo što odrediti o budućnosti čovjeka. Ipak, ako malo razmislite o tome, uvidjet ćete da gledište da se nešto može znati o budućnosti ipak nije sasvim neutemeljeno. Trebate samo usporediti te stvari s onim što obični istraživač, naprimjer prirodoslovac, može znati o budućnosti. On vam točno može reći da kada miješa kisik, vodik i sumpor, pod bilo kojim uvjetima, uvijek nastaje sumporna kiselina. Može se točno reći što se događa kada se zrake uhvate u zrcalu. Da, to ide čak i dalje u odnosu na stvari vanjskog života; mogu se predvidjeti pomrčine Sunca i Mjeseca na neodređeno dugo vremena.

Zašto se može? Može se u toj mjeri u kojoj se poznaju zakonitosti fizičkog života. Ako netko sada prepozna duhovne zakone života, iz tih zakona se može reći i što se mora dogoditi u budućnosti. Samo jedno pitanje obično deprimira ljude. Tako je lako misliti da je unaprijed znati što se događa u suprotnosti sa slobodom, s proizvoljnim ljudskim djelovanjem. To je također kriva predodžba. Ako spojite sumpor, vodik i kisik pod određenim uvjetima, nastaje sumporna kiselina; to je uvjetovano zakonitošću miješanja. Ali hoćete li to učiniti ovisi o vašoj volji. A tako je i u duhovnom odvijanju ljudskog razvoja. Što će se dogoditi, čovjek će činiti svojom voljom, a što se čovjek više razvija, to će čovjek biti slobodniji. Niti treba misliti da je ono što će čovjek činiti u budućnosti već sada određeno zato jer on to može predvidjeti. Samo što većina ljudi baš i ne razumije ovo pitanje, a zapravo i jest jedno od najtežih. Od pamtivijeka su se filozofi borili s pitanjem ljudske slobode i zakona predodređenosti. Gotovo sve što je napisano na ovom području krajnje je nedostatno, jer ljudi obično ne mogu razlikovati predviđanje od predodređenosti. Gledanje unaprijed nije ništa drugačije od gledanja u udaljene točke u prostoru. Ako u prostoru pogledate neku točku, recimo onaj ugao tamo, i vidite da jedna osoba daje drugoj deset feninga, jeste li onda i pokrenuli ovu akciju? Je li to što ste to vidjeli dalo neki povod? Ne, samo vidite da se to radi, a to ne tjera na akciju. A određenom pogledu to je isto u vremenu, a ljudi to ne mogu shvatiti. Pretpostavimo da se reinkarnirate za nekoliko tisuća godina. Tada činite nešto svojom voljom; to

je isto kao i primjer danih deset feninga. Vidovnjak može vidjeti što će se dogoditi u budućnosti, a ova buduća radnja jednako je malo određena sadašnjom točkom u vremenu kao što je dar od deset feninga određen točkom u prostoru. Često se kaže da kada netko vidi da će se nešto dogoditi, da je to zapravo unaprijed određeno. – Ali onda brkate budućnost sa sadašnjošću. To ne bi bilo predviđanje budućnosti da je već određena. Ne vidite nešto što je tu, već nešto što će tek doći. Morate precizno shvatiti koncept gledanja u budućnost. To se mora prakticirati i njegovati u strpljivoj meditaciji; tek tada će se naći mogućnost da se ove stvari ispravno shvate.

Nakon ovih uvodnih riječi želimo raspraviti nešto od onoga što se može reći o razvoju čovječanstva u budućnosti. Dosegnuli smo točku u kojoj je čovječanstvo zašlo najdublje u materiju, gdje koristi svoje duhovne moći za konstruiranje i proizvodnju alata i strojeva koji služe osobnom životu. S tim je bilo povezano sve veće zgušnjavanje, kako u čovječanstvu tako i Zemlje općenito. Vidjeli smo da je ono što danas nazivamo najgušćim, carstvo minerala, nastalo tek u određenom trenutku naše evolucije. S time je čovjek tek ušao u svoj sadašnji zemaljski razvoj. Ruku pod ruku s time je išla i dvojna spolnost i druge pojave. U to vrijeme, kada čovjek još nije ušao u ovaj fizički razvoj, gdje postoji mineralno carstvo, on je također bio mnogo finije, mekše prirode. Čisto da imamo predodžbu, treba reći kako se odvijalo razmnožavanje ljudske rase u ta davna vremena, kada nije bilo dvojnog spola. U to je vrijeme dvospolno ljudsko biće, koje je bilo mekše, finije tjelesnosti, iznjedrilo drugo biće. To se nije događalo na način na koji se to događa danas, nego nešto kao na način na koji etersko tijelo nekog drugog bića izlazi iz medija na spiritističkim seansama. To vam daje približnu sliku ovog materijaliziranja iz sebe, kako se u davna vremena čovječanstvo razmnožavalo: bilo je to poput izguravanja ljudskih bića koja su bila spremna nastaviti vlastiti razvoj.

Dakle, vidite kako je čovjekov silazak u materijalni svijet povezan s njegovim zgušnjavanjem. S tim je povezan razvoj druge sile koja se uopće ne bi mogla razviti bez ovog silaska: to je egoizam. On ima dobru i lošu stranu. On je osnova za čovjekovu neovisnost i slobodu, ali je s druge strane i uzrok svega lošeg i zlog. Ali da bi čovjek svojom voljom naučio činiti dobro, mora proći kroz tu moć egoizma. Preko sila koje su ga vodile u prošlosti, trebalo ga se stalno tjerati da čini dobro; ali mu je trebalo dati priliku da krene svojim putem. Kao što je sišao, mora se ponovno uspinjati u duhovnost, i kao što je to silaženje povezano s prevladavanjem egoizma, tako i uspon ovisi o nesebičnosti, osjećaj suosjećanja među ljudima postaje sve jači. Čovječanstvo je evoluiralo kroz različita doba, najprije kroz staroindijsko, zatim perzijsko, preko egipatsko-kaldejsko-babilonskog i kroz grčko-latinskog do današnjeg, a slijediti će šesto. I dok ljudska evolucija ide prema ovom cilju, ona također ide prema prevladavanju tog principa, koji je bio

najjači od vremena kada se etersko tijelo ujedinilo s točkom u mozgu o kojoj sam vam jučer govorio. Bilo je to vrijeme pada u najdublji egoizam.

U ranijoj evoluciji čovjek je također bio egoist, ali to je bio drugačije vrste. Taj egoizam koji tako duboko prodire u dušu kao što to čini u našem današnjem dobu, u potpunosti je povezan s razvojem materijalističkog stava; duhovno doba označava prevladavanje tog egoizma. Stoga je kršćanstvo i svi pokreti prožeti istinskim religioznim životom, radilo na razbijanju svih starih krvnih veza. Kršćanstvo je dalo radikalnu izjavu: 'Tko ne ostavi oca, majku, ženu, dijete, brata, sestru, ne može biti moj učenik'. Ovo ne ukazuje ni na što drugo nego na to da mjesto starih krvnih veza mora zauzeti duhovna veza između duše i duše, između čovjeka i čovjeka. Sada se samo postavlja pitanje: koji su načini i sredstva da čovječanstvo postigne duhovnost, odnosno prevladavanje materijalizma, a ujedno i ono što bi se moglo nazvati bratstvom, očitovanjem opće ljudske ljubavi? Netko bi sada mogao imati mišljenje da treba samo snažno naglasiti opću filantropiju, a onda bi trebalo osnivati udruge koje bi za cilj imale opću filantropiju. To nikada nije gledište okultizma. Upravo suprotno! Što se više govori o općoj bratskoj ljubavi i ljudskosti u smislu da je čovjek kao opijen, to su ljudi sebičniji. Jer baš kao što postoji čulna požuda, postoji i požuda duše; pa čak je i profinjena sladostrast reći: želim moralno postajati sve veći i veći! U osnovi, to je misao koja ne proizvodi obični, svakodnevni egoizam, već iz takve žudnje izvire rafinirani egoizam.

Opća bratska ljubav tijekom evolucije ne stvara se naglašavanjem ljubavi i suosjećanja. Umjesto toga, čovječanstvo vodi do tog bratstva nešto drugo, a to je samo duhovno znanje. Nema drugog načina za postizanje općeg ljudskog bratstva osim širenja okultnog znanja u svijetu. Stalno se govori o ljubavi i ljudskom bratstvu, osnivaju se tisuće udruge, ali one neće dovesti do cilja do kojeg bi trebale dovesti, ma kako dobro mislile. Ono što je važno je učiniti pravu stvar, znati kako započeti ovo bratstvo. Samo ljudi koji žive u zajedničkoj okultnoj istini koja vrijedi za sve ljude nalaze se zajedno u jednoj istini. Kao što Sunce spaja biljke koje mu teže, i od kojih je svaka individualna, tako i istina mora biti jedinstvo prema kojem svi teže; to će sve okupiti. Ali ljudi moraju energično raditi za istinu; samo tada mogu zajedno živjeti u skladu.

Moglo bi se prigovoriti: svi teže istini, ali postoje različita gledišta, pa zato opet nastaju prepirke i razlike. – To još nije dovoljno temeljito poznavanje istine. Ne smije se pozivati na činjenicu da u istini mogu postojati različita gledišta; prvo treba iskusiti da može postojati samo jedna istina. To ne zavisi o glasu javnosti, ona je sama po sebi istinita. Ili biste glasovali o tome je li tri kuta trokuta daju 180 stupnjeva? Priznali to milijuni ljudi ili niti jedan, to je za vas istina. U istini nema demokracije. A oni koji se još usaglašavaju nisu još dovoljno odmakli u 'istini'. Odatle i sve svađe oko istine. Netko može reći:

da, ali netko tvrdi ovo, a drugi ono o okultnim stvarima! To u pravom okultizmu nije slučaj. U okultnim stvarima je isto kao i u materijalističkim stvarima; ali onda jedan od njih nije u pravu. Isto je i u pravom okultizmu: samo što često postoji loša navika prosuđivanja okultnih stvari prije nego što ih čovjek razumije.

Ovo je cilj prema kojem će težiti šesto doba čovječanstva: popularizacija okultne istine u cijelom svijetu. To je misija te epohe. A društvo koje je ujedinjeno u duhu ima zadatak ovu okultnu istinu svugdje prenijeti u život i tamo je izravno primijeniti. To je upravo ono što nedostaje u naše doba. Vidite samo kako je naše doba traži i kako nitko ne može pronaći onu pravu. Postoje bezbrojna pitanja, pitanje obrazovanja, pitanje žena, medicine, socijalno pitanje, pitanje prehrane. I onda se netko petlja s tim pitanjima, napišu se brojni članci i knjige, i svatko govori sa svoje točke gledišta, ne želeći proučavati ono što je središnje, okultnu istinu. Nije riječ o spoznaji nečeg apstraktnog o istinama znanosti duha, već o njihovom izravnom uvođenju u život, proučavanju društvenih pitanja, pitanja obrazovanja, zapravo cijelog života sa stajališta stvarne okultne mudrosti. – 'Ali onda treba prepoznati najvišu mudrost!', moglo bi se prigovoriti. To se temelji na pogrešci da čovjek uvijek mora razumjeti ono što koristi u životu. Ali to nije potrebno; spoznaja najviših principa često dolazi mnogo kasnije od njihove primjene. Da je čovječanstvo htjelo čekati s probavom dok se ne spoznaju zakoni probave, ljudski razvoj ne bi bio moguć. Dakle, nije potrebno prepoznati sve duhovne zakone kako bi se znanost duha pustila u svakodnevni život. Upravo je to način na koji ružokrižarska metoda tretira duhovno: manje apstrakcije, već razmatranje svakodnevnih životnih pitanja. Nije važno da netko kaže: znanost duha je znanost duha - nego da se ozbiljno shvati u neposrednom životu. Mislite li da dijete zna sva gramatička pravila jezika nakon što je naučilo govoriti? Prvo uči govoriti, a zatim gramatiku. Stoga je važno da se čovjek prvo pozabavi onim što ga neposredno okružuje uz pomoć duhovnih učenja, prije nego se uhvati u koštac s onim što se nalazi u višim svjetovima, s astralnom razinom, što se tiče znanja o razini devahana. Jer tek tada shvaćamo što postoji u našem okruženju i to je gdje moramo intervenirati. Stoga je konkretan zadatak ujediniti razjedinjeno čovječanstvo, otrgnuto od starih krvnih i plemenskih veza, kroz jedinstvenu okultnu duhovnu mudrost.

Dakle, kako napredujemo od petog do šestog, a zatim i do sedmog doba, stare plemenske i krvne veze se sve više gube. Čovječanstvo se miješa u grupe s duhovne točke gledišta. U teozofiji je bila loša navika govoriti o rasama kao da će one zauvijek ostati. Koncept rase gubi svoj smisao u bliskoj budućnosti, što svakako znači tisućama godina. Stalno govoriti da se sedam i opet sedam rasa oduvijek razvijalo u svijetu, špekulativno je proširenje ideje koja vrijedi samo za naše doba - gledajući unatrag i unaprijed; to nikad nije rečeno iz vidovitosti, iz okultizma. Kako sve nastaje,

tako su nastajale i rase, a kako sve nestaje, tako će i rase, a oni koji su uvijek govorili samo o rasama, morat će se naviknuti da im ideje budu fluidne. To je samo zgodno! Ako samo malo pogledate u budućnost, pojmovi koje ste koristili u prošlosti i sadašnjosti više ne vrijede. Glavno je da čovjek ne uzima za vječnu mudrost ono što je jednom uneseno u lijep pojam. Treba se naviknuti na fluidnost pojmova, shvaćanje da se koncepti mijenjaju, i to će biti napredak. Ta mogućnost prelaska iz krutih, dogmatskih koncepata u fluidne, ono je što se mora razviti kod onih ljudi koji žele biti nositelji budućnosti. Jer kao što se vremena mijenjaju, tako se moraju promijeniti i naši koncepti ako želimo razumjeti ova vremena.

Duše sada žive u ljudskom tijelu, koje jasno možete promatrati osjetilima. Na koji je način nastalo? Nekada je bilo vrlo drugačije nego danas, čak komično drugačije s današnjeg materijalnog gledišta, kada je duša silazila. Duša je u njemu zauzela svoje mjesto. Na koji je način čovjek evoluirao u ovo što je danas? Zato jer je u samom tijelu radila duša tijekom svih svojih inkarnacija. Predodžbu o tome kako je duša radila na tijelu možete dobiti ako razmislite o tome što je čovjeku u našem materijalističkom dobu ostavljeno kao mogućnost rada na svom tijelu. Ono što čovjek može raditi na svom gustom fizičkom tijelu je relativno malo. Naprimjer, primijetite kako danas radite na tijelu i njegovoj fizionomiji. Nešto vam, naprimjer, izaziva užas, strah. Dojmovi tjeskobe i straha vas čine blijedim. Fizički izgled se također mijenja crvenilom. To će proći, ali vidite kako se to događa: nešto utječe na dušu tako da se učinak proteže na krv i, neizravno, na fizičko tijelo, na vaš neposredni izgled. Učinak može biti još intenzivniji. Vi znate da ljudi koji vode duhovni život, drže ga čvrsto u svojim rukama, da u svojoj vanjskoj fizionomiji stvore otisak svoje duhovne kreativnosti. Može se reći je li osoba živjela misleći ili nepromišljeno. Dakle, čovjek još uvijek radi na svom vanjskom izrazu, i čovjek koji se osjeća plemenito, kod njega se taj osjećaj izražava u plemenitim pokretima. To su samo mali ostaci onoga na čemu je čovječanstvo radilo tisućama godina.

Dok danas možete samo tjerati krv u obraze i iz obraza, u ranijim vremenima čovjek je bio potpuno pod utjecajem svijeta slika koji je bio izraz duhovnog svijeta. Učinak toga bio je da je čovjek u daleko većoj mjeri mogao raditi na transformaciji svoj organizma. Tijelo je također bilo mekše. Bilo je vrijeme kada niste mogli samo ispružiti ruku, kada niste mogli samo pokazati prstom, već ste u svoju ruku mogli poslati svoju volju, i mogli ste oblikovati ruku tako da ispružite te prste kao nastavke. Postojalo je vrijeme kada stopala nisu bila trajna, nego su ih ljudi rastezali kao produžetak prema potrebi. Tako je čovjek oblikovao vlastito tijelo kroz slike koje je primio iz svijeta oko sebe. Danas, u našem materijalističkom vremenu, ta je preobrazba nezamislivo spora, ali doći će vrijeme da će opet biti brža. U budućnosti će čovjek ponovno imati više utjecaja na svoje fizičko tijelo. Način na koji stječe taj utjecaj vidi se kada uključimo inicijaciju. Čak i ako to ne

može postići u jednom životu, ipak će moći učiniti mnogo za sljedeću inkarnaciju.

Dakle, čovjek je sam taj koji će donijeti budući oblik svog tijela. Kako čovjek postaje sve mekši, odnosno kako se odvaja od tvrdih dijelova, približava se svojoj budućnosti. Dolazi doba kada će čovjek živjeti, takoreći, iznad svog zemaljskog dijela, kao u prošlosti. Ovo stanje, koje je usporedivo s vašim trenutnim stanjem sna, tada će biti zamijenjeno drugim, u kojem će čovjek moći povući svoje etersko tijelo iz svog fizičkog tijela po želji. Ovdje dolje na Zemlji biti će gušći dio čovjeka, da tako kažem, i čovjek će ga koristiti izvana kao instrument. Čovjek više neće nositi svoje tijelo na način da u njemu boravi, nego će lebdjeti iznad njega; samo će tijelo postati finije i rjeđe. Ovo se danas čini fantastičnom mišlju, ali to se može sa sigurnošću znati iz duhovnih zakona, kao što se pomrčine Sunca i Mjeseca za budućnost izračunavaju iz zakona astronomije. I iznad svega, čovjek će imati transformirajući učinak na reproduktivnu snagu. Mnogi ne mogu zamisliti da će ikada postojati drugačija moć reprodukcije od današnje. Ali ona će biti tu, način razmnožavanja će se promijeniti. Sve što je danas reprodukcija i što je povezano s ovim instinktom u budućnosti će se prenijeti na neki drugi organ. Organ koji se već priprema da postane budući reproduktivni organ je ljudski grkljan. Danas može proizvoditi samo vibracije zraka, može samo zraku prenijeti ono što živi u riječi, tako da se vibracije podudaraju s riječi. Kasnije, ne samo da će riječ izroniti iz ovog grkljana sa svojim ritmom, nego će tu riječ čovjek ozračiti, prožeti je samom tvari. Kao što danas riječ postaje samo val zraka, tako će u budućnosti čovjekova nutrina, njegov vlastiti lik, kakav je danas u riječi, izlaziti iz grkljana. A u budućnosti će to biti rođenje novog ljudskog bića, koje će izgovoriti drugo ljudsko biće.

Takve stvari bacaju određeno svijetlo na pojave koje žive oko nas koje nam nijedna prirodna znanost ne može objasniti. Ta preobrazba načina razmnožavanja, koji će opet biti nespolan, tada preuzima funkcije starog razmnožavanja. Stoga se u muškom organizmu u razdoblju spolne zrelosti i događa preobrazba grkljana. Glas se produbljuje. To vam odmah daje naslutiti kako su te dvije stvari povezane. Tako okultizam uvijek iznova obasjava životne činjenice i rasvjetljuje pojave za koje materijalistička znanost nije u stanju dati objašnjenje.

I kao što će se ovaj organ grkljana preobraziti, tako će se i ljudsko srce preobraziti. To je onaj organ koji je usko povezan s cirkulacijom krvi. Sada znanost vjeruje da je srce vrsta pumpe. To je groteskno nestvarna ideja. Nikada okultizam nije iznio takvu fantastičnu tvrdnju kao suvremeni materijalizam. Ono što je pokretačka snaga krvi su osjećaji duše. Duša pokreće krv, a srce se pokreće jer ga krv pokreće. Dakle, točno je suprotno od onoga što kaže materijalistička znanost. Samo danas čovjek ne može svojevrijedno usmjeravati svoje srce; kada je uplašen, ono kuca brže jer osjećaj

djeluje na krv, zbog čega se srce brže pokreće. Ali ono što čovjek danas nehotice trpi kasnije će imati pod kontrolom, na višem stupnju razvoja. Kasnije će svojevolumno pumpati krv i pokretati srce kao što danas pokreće mišiće ruke. Srce, sa svojom osebnom građom, srž je za današnju znanost, križ. Ima poprečno-prugasta mišićna vlakna koja se inače nalaze samo u mišićima volje. Zašto? Jer srce još nije došlo do kraja svog razvoja, već je organ budućnosti, jer će postati mišić volje. Svoga već u svojoj konstituciji to pokazuje.

Sve što se događa u ljudskoj duši mijenja strukturu ljudskog organizma. A ako sada pomislite na ljudsko biće koje je u stanju stvoriti svoju vrstu izgovorenom riječi, čije je srce postao voljni mišić, koji će također promijeniti i druge organe, onda imate ideju o budućnosti ljudske rase na budućim inkarnacijama naše Zemlje. Na našoj Zemlji čovječanstvo će napredovati onoliko koliko može pod utjecajem mineralnog carstva. Ovo mineralno carstvo, iako je posljednje nastalo, najvjerojatnije će nestati u svom sadašnjem obliku. Čovjek tada više neće graditi svoje tijelo od mineralnih tvari kao danas; buduće ljudsko tijelo će u početku integrirati samo ono što je biljna tvar. Sve što danas ima mineralni učinak kod ljudi će nestati. Da vam dam primjer koji izgleda groteskno: danas čovjek ispljune svoju običnu slinu. To je mineralni proizvod jer je ljudsko fizičko tijelo interakcija mineralnih procesa. Kad čovjek završi svoj mineralni razvoj, on više neće bljuvati mineralnu slinu, nego će ta slina biti biljne prirode, a čovjek će bljuvati cvijeće, da tako kažemo. Nijedna žlijezda više neće lučiti mineralno, već samo biljno. Na taj se način prevladava mineralno carstvo, čovjek opet vraća u biljnu egzistenciju.

Na taj način ljudsko biće prelazi na Jupiter utoliko što izbacuje sve što je mineralno i prelazi na biljnu kreativnost. A kada kasnije prijeđe na kreativnost životinja - životinje će biti drugačije nego danas - kada njegovo srce bude spremno za kreativnost, tada će stvarati u životinjskom svijetu kao što danas stvara u mineralnom carstvu; tada će nastupiti stanje Venere. A kada može stvoriti vlastitu vrstu izgovarajući tu sličnost, tada je smisao naše evolucije potpun, tada je ispunjena riječ: 'Stvorimo čovjeka na svoju sliku...'.

Samo promatranjem ovog aspekta, da se tijelo transformira iz duše, čovjek će stvarno preobraziti ljudski rod. Samo razmišljanjem u okultnom, duhovnom smislu, dogodit će se ono što je opisano kao preobrazba srca i grkljana. Ono što čovječanstvo danas misli, to će u budućnosti biti. Čovječanstvo koje razmišlja materijalistički, proizvest će užasna bića u budućnosti, a čovječanstvo koje misli duhovne misli, imati će takav transformirajući učinak na organizam budućnosti, da će iz njega proizaći prekrasna ljudska tijela.

Ono što donosi materijalistički način mišljenja još nije gotovo. Danas imamo dvije struje, veliku materijalističku koja ispunjava cijelu Zemlju, i

malu duhovnu, koja je ograničena na nekolicinu. Razlikujte razvoj duše i razvoj rase. Nemojte misliti da kada rase odu u neki groteskni oblik, da duše čine isto. Sve materijalistički misleće duše rade na stvaranju zlih rasa, a sve što se radi duhovno donosi rađanje dobre rase. Kao što je čovječanstvo iznjedrilo ono što je nazadovalo u životinjama, biljkama i mineralima, tako će se jedan dio odvojiti i predstavljati zli dio čovječanstva. A u tijelu koje će u međuvremenu omekšati, unutarnja zloća duše izrazit će se izvana. Baš kao što nam se stariji uvjeti koji su se spustili na majmunsku rasu danas čine grotesknim, tako i materijalističke rase ostaju na stajalištu zla i nastanjivat će Zemlju kao zle rase. U potpunosti će ovisiti o ljudskom biću hoće li duša htjeti ostati sa zlom rasom ili će se kroz duhovnu kulturu uzdići do dobre.

To su stvari koje moramo znati ako želimo živjeti u budućnosti sa stvarnim znanjem. U protivnom idemo svijetom zavezanih očiju, jer u čovječanstvu djeluju sile koje treba prepoznati i na koje treba obratiti pozornost, a svoju dužnost prema čovječanstvu bi zanemario onaj tko se nije htio upoznati sa silama koje idu u jednom ili drugom smjeru. Znanje radi znanja bio bi egoizam. Svatko tko želi vidjeti u više svjetove ponaša se egoistično. Ali tko god želi prenijeti ovo znanje u neposrednu praksu svakodnevnog života, radi na daljnjem razvoju evolucije čovječanstva. Izuzetno je značajno da sve više učimo u praksi provoditi ono što postoji kao duhovno-znanstveni pogled.

Dakle, vidite da duhovni pokret ima vrlo specifičan cilj, a to je unaprijed oblikovati buduće čovječanstvo. Ovaj cilj se ne može postići drugačije nego upijanjem duhovno okultne mudrosti. Tako razmišlja netko tko znanost duha shvaća kao veliku zadaću čovječanstva. On o njoj razmišlja u vezi s evolucijom i ne smatra je željom, već dužnošću koju je prepoznao. I što više to prepoznamo, to se brže krećemo prema budućem obliku čovječanstva u šestom dobu. Kao što su na drevnoj Atlantidi, u blizini današnje Irske, napredni ljudi krenuli na istok kako bi osnovali nove kulture, tako je sada naš zadatak raditi prema velikom trenutku u šestom dobu kada će čovječanstvo imati veliki duhovni uspon.

Moramo pokušati izaći iz materijalizma, pa se duhovna društva moraju sjetiti da takvu vodeću ulogu u čovječanstvu igraju, ne iz neskromnosti i ponosa, već iz dužnosti. Stoga se određena skupina ljudi mora okupiti kako bi se pripremili za budućnost. Ali ovu skupinu ne treba pojmiti lokacijski. Svi koncepti lokacije izgubili su na važnosti jer to više nije pitanje rasnih odnosa; ono što je važno jest da se ljudi diljem svijeta duhovno okupljaju kako bi pozitivno oblikovali budućnost. Zato je prije četiri stotine godina, kada je naše doba najdublje uplovilo u materiju, ružokrižarsko bratstvo utemeljilo tu praktičnu znanost duha koja ima za cilj pružiti informacije o svim pitanjima svakodnevnog života. Tu imate uzlazni razvoj nakon silaznog.

Baš kao što staro znanje ima destruktivan učinak, kao što je prikazano u Mauthner-ovoj 'Kritici jezika', tako duhovno usmjerenje traži vezu s duhovnom mudrošću. Otuda nova škola inicijacije, koja izravno anticipira prijelaz čovječanstva u novi ciklus vremena. Na taj je način načelo evolucije povezano s konceptom inicijacije.

PREDAVANJE XIV

Priroda inicijacije

München, 6. lipnja 1907.

Danas želimo govoriti o principu inicijacije ili ezoternog treninga. I želimo govoriti o dvije metode treninga koje prije svega uzimaju u obzir ono što je ovdje objašnjeno o razvoju čovječanstva; jer čovjek mora shvatiti da istinu pronalazi vraćajući se na određeni način u ranija stanja čovječanstva.

Rečeno je da su ljudi drevne Atlantide mogli raspoznati mudrost iz svega što ih je okruživalo. Što se više vraćamo u daleku prošlost, to više nalazimo stanja svijesti kroz koja su ljudi mogli percipirati kreativne sile koje prožimaju svijet, duhovna bića koja nas okružuju. Sve što nas okružuje stvorila su ova bića, a vidjeti ih doista znači 'znati'.

Kada se čovječanstvo razvilo do našeg sadašnjeg stupnja svijesti, zapravo tek tijekom naše pete post-atlantske epohe, u duši je ostala čežnja da ponovno proдре u duhovne sfere. I rekao sam vam kako je u starom indijskom narodu prvobitno živjela ta duboka čežnja za stvarnim prepoznavanjem duhovnog iza svega što nas okružuje u svijetu. Vidjeli smo kako su imali osjećaj da je sve što ih okružuje san, iluzija; osjećaj da je njihov jedini zadatak razvijati se prema drevnoj mudrosti koja je bila kreativna i djelovala u davna vremena. – Učenici drevnih Rishija nastojali su započeti put koji ih je, kroz yogu, doveo do toga da pogledaju gore u carstva iz kojih su i sami potekli. Udaljavali su se od maye i težili gore u ova duhovna carstva.

To je jedan put kojim čovjek može krenuti. Najnoviji način postizanja mudrosti je ružokrižarski put. Taj put ne upućuje čovjeka u prošlost nego u budućnost, u one uvjete koje će dalje proživjeti. Preko određenih metoda učenik se uči da u sebi razvije mudrost koja postoji u nutrini svakog ljudskog bića. To je put koji je dao osnivač ružokrižarskog ezoternog pokreta, izvana poznat kao Christian Rosenkreutz. To nije nekršćanski način; to je samo kršćanski put postavljen za moderne uvjete, koji se nalazi između stvarnog kršćanskog puta i puta yoge.

Taj je put djelomično pripremljen mnogo prije kršćanstva. Poprimio je poseban oblik preko onog velikog posvećenika koji je, kao Dionizije Areopagit, utemeljio to školovanje u Pavlovoj ezoterijskoj školi u Ateni, iz koje su proizašle sve kasnije ezoterijske mudrosti i školovanja.

To su dva puta ezoterijskog školovanja koji su posebno izvedivi za Zapad. Sve što ima veze s našom kulturom i životom koji vodimo i koji moramo

voditi, sve je to uzdignuto do načela inicijacije kroz kršćanski i ružokrižarski trening. Čisto kršćanski put donekle je težak za današnjeg čovjeka; stoga je za čovjeka koji mora živjeti u sadašnjosti ustanovljen ružokrižarski put. Svatko tko želi slijediti stari, čisto kršćanski put usred suvremenog života, mora se moći na neko vrijeme odvojiti od vanjskog života, da bi poslije mogao intenzivnije ući u ovaj život. Ali ružokrižarskim putem može hodati svatko, u kojoj god profesiji i u kojoj god sferi života bio.

Želimo okarakterizirati čisto kršćanski put. Metodološki je propisan u najdubljoj kršćanskoj knjizi, koju zagovornici kršćanske teologije najmanje razumiju, Evanđelju po Ivanu, a sadržajem u Apokalipsi ili Otkrivenju.

Evanđelje po Ivanu je prekrasna knjiga; morate je živjeti, a ne samo čitati. Može se živjeti shvaćajući da su ono što je u njoj zapisano zapovijedi za unutarnji život i da ih se treba pridržavati na pravi način. Kršćanski put zahtijeva od svog učenika da Evanđelje po Ivanu promatra kao knjigu meditacije. Osnovni zahtjev koji je više manje odsutan u ružokrižarskoj obuci je da osoba treba imati najsnažniju vjeru u osobnost Krista Isusa. Čovjek mora imati barem mogućnost vjerovanja da je ta vrhunska individualnost, ovaj vođa vatrenih duhova sunčevog razdoblja, bio fizički inkarniran kao Isus iz Nazareta; da to nije samo 'skromni čovjek iz Nazareta', ne individualnost poput Sokrata, Platona ili Pitagore. Mora se prepoznati temeljna razlika od svih ostalih. Čovjek se mora čvrsto držati Bogočovjeka jedinstvene naravi ako želi proći čisto kršćansko školovanje, inače nema pravog osnovnog osjećaja koji se budi u duši. Stoga se mora doista moći vjerovati u prve riječi Evanđelja po Ivanu: 'U početku bijaše Logos, i Logos bijaše u Boga, i Logos bijaše Bog', sve do riječi 'I Logos postade tijelom i boravio među nama'. Dakle, isti duh koji je bio vladar vatrenih duhova, koji je bio povezan s transformacijom Zemlje, kojeg također nazivamo duhom Zemlje, stvarno je živio među nama u tjelesnom ovoju, stvarno je bio tamo u fizičkom tijelu. Morate to prepoznati. Ako to ne možete učiniti, onda je bolje proći drugu metodu obuke. Onaj, međutim, koji je prihvatio ovaj osnovni uvjet, i pred svoju dušu svako jutro u meditaciji kroz tjedne i mjesec u meditaciji priziva riječi Evanđelja po Ivanu sve do odlomka 'pun milosti i istine', i to na takav način da ih ne samo razumije, već da živi u njima, to će imati moć buđenja za dušu; jer to nisu obične riječi, već buđenje moći koje pozivaju druge moći u duši. Samo učenik mora imati strpljenja da to stalno iznova, svaki dan, priziva pred svoju dušu. Tada se pobuđivanjem specifičnih osjećaja budi snaga potreba za kršćansku obuku. Kršćanski put je više prema unutra, dok u ružokrižarskom treningu iskustva raspiruje vanjski svijet.

Kršćanski način je način izazivanja osjećaja. Postoji sedam faza osjećaja koje treba izazvati. Postoje i druge vježbe koje se daju samo od osobe do osobe i prilagođene su individualnom karakteru. Bitno je međutim, doživjeti

13. poglavlje Evanđelja po Ivanu, doživjeti ga onako kako ga sada želim opisati. Učitelj kaže učeniku: moraš razviti vrlo specifične osjećaje u sebi. Zamisli: biljka raste iz zemlje. On je višeg reda od mineralnog tla iz kojeg raste, ali to joj je potrebno. Ona, viša, ne bi mogla postojati bez nižeg. I kad bi biljka mogla misliti morala bi zemlji reći: ja sam viša od tebe, ali ne mogu bez tebe - i zahvalno bi se morala nakloniti. Životinja mora isto učiniti s biljkom, jer bez biljke ne bi mogla postojati, a isto tako i čovjek sa životinjom. A kad se čovjek uzdigne više, mora sebi reći: nikada ne bih mogao stajati na ovoj razini bez one niže. Mora se nakloniti sa zahvalnošću, jer mu je ona omogućila egzistenciju. Nijedno biće na svijetu ne bi moglo postojati bez baze kojoj bi trebalo biti zahvalno. Na isti način Krist, najviši, ne bi mogao postojati bez dvanaestorice, a osjećaj zahvalnog klanjanja njima prikazan je u 13. poglavlju Evanđelja po Ivanu: On, najviši, pere noge svojim učenicima.

Ako mislite o ovome kao o osnovnom osjećaju koji se budi u ljudskoj duši, ako učenik živi tjednima ili mjesecima u razmišljanjima i kontemplacijama koje u njegovoj duši produbljuju ovaj osnovni osjećaj, kako one više stvari, trebaju zahvalno gledati dolje na one niže, koje im omogućuju život, tada se probudi prvi temeljni osjećaj, i dovoljno ga je okusio u trenutku kada se pojave određeni simptomi: vanjski simptom i unutarnja vizija. Vanjski simptom je da čovjek osjeća stopala kao da su okupana vodom; u unutarnjoj viziji vidi sebe kao Krista koji pere noge dvanaestorici. To je prva faza, ona pranja nogu. Ovo nije samo povijesni događaj; svatko ga može doživjeti, događaj iz 13. poglavlja Evanđelja po Ivanu. To je vanjski simptomatski izraz činjenice da se čovjek toliko uzdigao u svom svijetu osjećaja da bi to mogao iskusiti, i ne može se toliko uzdići u svom svijetu osjećaja a da se ne pojavi ovaj simptom.

Druga faza, bičevanje, je kad zaronite u sljedeće: kako ćete se nositi kad vam bol i bičevanje dolaze sa svih strana? Treba se uspraviti, treba ojačati u smislu svega što život nudi u smislu patnje, i treba to izdržati. – To je drugi osnovni osjećaj koji se mora doživjeti. Vanjski osjećaj toga je svrbež i trzanje u svim vanjskim dijelovima tijela, a više unutarnji izraz je vizija u kojoj se vidi bičevan, prvo u snu, a zatim u viziji.

Zatim dolazi treći, a o je krunjenje trnjem. Kroz osjećaj morate prolaziti tjednima i mjesecima: kako će vam biti, ako ne samo da morate proći kroz patnju i bol života, nego ako čak i ono najsvetije, vaše duhovno biće, bude obasuto porugom i prezirom? – I opet ne smije biti jadikovke, već učeniku mora biti jasno da mora stajati uspravno. Razvoj njegove unutarnje snage mora mu omogućiti da stoji uspravno usprkos prijeziru i ismijavanju. Što god da prijeti da uništi njegovu dušu, on stoji uspravan! Zatim u unutarnjoj astralnoj viziji, vidi sebe s krunom od trnja i u glavi osjeća vanjsku bol. To je simptom da je dovoljno napredovao u svom svijetu osjećaja da može doživjeti ta iskustva.

Četvrti je raspeće. Učenik ponovno mora razviti vrlo specifičan osjećaj u sebi. Današnji čovjek poistovjećuje svoje tijelo sa svojim 'Ja'. Svatko tko želi proći kršćansku inicijaciju mora se naviknuti svoje tijelo nositi kroz svijet kao što se nosi strani predmet, poput stola. Njegovo mu tijelo mora postati strano. Kao stranca nosi ga kroz vrata. Kad je ljudsko biće dovoljno napredovalo u ovom osnovnom osjećaju, otkriva mu se ono što se zove 'iskušenje krvi'. Dolazi do određenog crvenila kože na određenim mjestima na način da čovjek može proizvesti Kristove stigme, na rukama, na nogama, i na desnoj strani grudi. Kada kroz toplinu osjećaja ljudsko biće može u sebi razviti iskušenje krvi, koji je vanjski simptom, tada dolazi i unutarnji, astralni element, tako da čovjek sebe vidi razapetog.

Peti je mistična smrt. Čovjek se sve više uzdiže do osjećaja: pripadam cijelom svijetu. Nezavisno biće sam koliko i prst na ruci. – Osjeća se uklopljenim u ostatak svijeta, kao da mu pripada. Tada doživljava kao da sve oko njega postaje mračno, kao da ga obavlja crni mrak, poput zastora koji se zgušnjava oko njega. Tijekom tog vremena kršćanski inicijat upoznaje svu patnju i bol, svo zlo koje je vezano uz egzistenciju. Ovo je silazak u pakao; to svatko mora doživjeti. Tada se nešto događa, kao da se zastor pokida, i čovjek tada vidi u duhovne svjetove. To se zove kidanje zastora.

Šesti je pogreb i uskrsnuće. Kad je učenik toliko napredovao, mora reći: navikao sam se na svoje tijelo gledati kao na nešto strano, ali sada sve na svijetu smatram bliskim kao vlastito tijelo, koje je doista i samo uzeto od tih stvari. Svaki cvijet, svaki kamen blizak mi je kao moje tijelo. – Tada je čovjek pokopan u planetu Zemlju. Ta je razina nužno povezana s novim životom, s osjećajem sjedinjenja s najdubljom dušom planeta, s dušom Krista, koja kaže: 'Oni koji jedu moj kruh, mene gaze'.

Sedmo, uzašašće, ne može se opisati. Čovjek mora imati dušu koja više ne ovisi o razmišljanju kroz instrument mozga. Da bi osjetio ono kroz što ta osoba prolazi kao kroz ono što se zove uzašašće, čovjek mora imati dušu koja može živjeti kroz taj osjećaj.

Prolazak kroz stanja ponizne predanosti bit je kršćanske inicijacije. Tko god kroz to tako ozbiljno prođe, doživljava svoje uskrsnuće u duhovnim svjetovima. Danas to ne može svatko. Stoga je neophodno da postoji druga metoda koja vodi do viših svjetova. To je ružokrižarska metoda.

Ovdje opet želim ponovno navesti sedam faza, koje imaju za cilj dati sliku onoga što je unutar ove obuke. Nešto od ovoga već je opisano u *Lucifer-gnozi*, nešto se može dati samo od osobe do osobe unutar samog treninga, ali morate imati ideju o tome što trening daje osobi. Opet ima sedam faza, ali ne uzastopnih; ovisno o individualnosti učenika. Učitelj ukazuje na ono što smatra prikladnim za svog učenika, a postoje i mnoge druge stvari koje izlaze iz okvira javne rasprave.

Sedam faza je kako slijedi:

1. Proučavanje
2. Imaginativna spoznaja
3. Inspiracijska spoznaja ili čitanje okultnih zapisa
4. Priprema kamena mudraca
5. Podudarnost makrokozmosa i mikrokozmosa
6. Življenje u makrokozmosu
7. Pobožnost

Proučavanje u ružokrižarskom smislu znači biti u stanju proniknuti u misaoni sadržaj koji nije uzet iz fizičke stvarnosti nego iz viših svjetova; ono što se zove življenje u čistoj misli. To uglavnom poriču čak i današnji filozofi; kažu da svako mišljenje mora imati neki ostatak osjetilne percepcije. Ali to nije slučaj, jer nijedno ljudsko biće nije u stanju vidjeti pravi krug, naprimjer. Krug se mora vidjeti u umu; na ploči je samo hrpa sitnih komadića krede. Do pravog kruga se može doći samo ako se zanemare svi primjeri iz vanjske stvarnosti. Dakle, u matematici je mišljenje nadosjetilno. Ali mora se također naučiti nadosjetilno razmišljati o drugim stvarima u svijetu, a inicirani su uvijek imali takav način razmišljanja o ljudskoj prirodi. Ružokrižarska teozofija je takvo nadosjetilno znanje, a njeno proučavanje, kako smo sada napravili, prvi je stupanj samo ružokrižarskog treninga. Ne predstavljam ružokrižarsku teozofiju iz nekog vanjskog razloga, već zato jer je to prvi stupanj ružokrižarske inicijacije.

Pretpostavljam da ljudi često misle da je nepotrebno govoriti o članovima ljudske prirode, ili o evoluciji čovječanstva, ili o različitim planetarnim evolucijama. Radije bi stekli lijepe osjećaje, ne žele ozbiljno proučavati. Ali ma koliko lijepih osjećaja čovjek stekao u svojoj duši, nemoguće je uzdići se u više svjetove samo time. Ružokrižarska teozofija ne želi pobuditi osjećaje, već pustiti da osjećaji sami zazvuče kroz snažne činjenice duhovnog svijeta. Kada pridobiva ljude osjećajima ružokrižar smatra to nekom vrstom drskosti. On ih uvodi u evoluciju čovječanstva, pretpostavljajući da će osjećaji tada nastati sami od sebe. Uzrokuje da se pred njima u kozmičkom prostoru pojavi planet, a kada duša doživi te činjenice, tada će snažno biti zahvaćena osjećajima. Samo je prazna priča da treba izravno ići na osjećaj. To je samo lijenost. Ružokrižarska teozofija dopušta činjenicama da govore, a kada se te misli zatim pretoče u osjećaj, preplave ga, onda je to pravi put. Samo ono što čovjek osjeća u sebi može ga učiniti sretnim. Ružokrižar dopušta činjenicama da govore u kozmosu, jer to je najmanje osobni način

poučavanja. Nije važno tko stoji ispred vas, jer vas ne treba zahvatiti ta osobnost, već ono što vam ta osobnost govori o činjenicama razvoja svijeta. Stoga je u ružokrižarskoj obuci eliminirana svaka izravna odanost učitelju. Ne traži je, ne treba mu. Želi s učenikom razgovarati o onome što je tamo, odvojeno od samog sebe.

Svatko tko želi prodrijeti u više svjetove mora se naviknuti na mišljenje u kojem jedna misao proizlazi iz druge. Takvo mišljenje razvijeno je u mojoj '*Filozofiji slobode*', i '*Istina i znanje*'. Ove knjige nisu napisane na takav način da možete uzeti ideju i staviti je negdje drugdje; nego su pisane kao što nastaje organizam; na isti način, jedna misao izrasta iz druge. Ove knjige nemaju nikakve veze s onim tko ih je napisao. On se prepustio onome što su same misli u njemu izrodile, kako su se ustrojile.

Dakle, za one koji žele stati na određenom elementarnom stupnju, *proučavanje* je upoznavanje s elementarnim činjenicama same znanosti duha, dok je za one koji žele ići više, to je udubljivanje u konstrukt misli, koje dopušta jednoj misli da izraste iz druge, izraste iz same sebe.

Drugi stupanj je imaginativno znanje, znanje koje je povezano s onim što je ljudskom biću preneseno kroz mišljenje tijekom proučavanja. *Proučavanje* je osnova, mora se dalje razvijati kroz imaginativno znanje. Ako vam se razjasne neke od stvari na koje sam ukazao na prošlim predavanjima, tada ćete, primjerice, osjetiti odjeke procesa koji su bili svakodnevnica na Saturnu. Moguće je sve oko sebe promatrati kao fiziognomiju unutarnjeg duhovnog elementa. Ljudi hodaju Zemljom; ona je za njih konglomerat stijenja i kamenja; ali čovjek mora razumjeti da je svuda oko njega pravi fizički izraz duha Zemlje. Baš kao što je tijelo ispunjeno dušom, zemaljski planet je izraz duha koji prebiva u njemu. Kada ljudi gledaju na Zemlju kao što gledaju na čovjeka, s tijelom i dušom, tek tada imaju predodžbu o tome što je Goethe mislio kada je rekao: 'Sve prolazno samo je parabola' [*Alles Vergängliche Ist nur ein Gleichnis*]. Kada vidite suze kako se kotrljaju niz ljudsko lice, ne koristite zakone fizike da odredite koliko brzo ili koliko sporo se suze kotrljaju; umjesto toga, one su izraz unutarnje tuge duše, baš kao što je nasmijani obraz izraz unutarnjeg spokoja. Učenik mora doći do toga da kada hoda livadom da u svakom cvijetu vidi vanjski izraz živog bića, izraz unutarnjeg zemaljskog duha. Neki mu se cvjetovi čine kao biserne suze; drugi su radosni izraz zemaljskog duha. Svaki kamen, svaka biljka, svaki cvijet, sve je vanjski izraz unutarnjeg zemaljskog duha, fiziognomija koja govori. I sve prolazno postaje parabola za nešto vječno što je u njemu izraženo.

Ovako su se morali osjećati učenik Grala i ružokrižar. Učitelj bi rekao: pogledaj čašku koja prima sunčevu zraku. Evocira čiste reproduktivne snage koje su uspavane u biljci. Zato se sunčeva zraka naziva 'svetim kopljem ljubavi'. Pogledaj sada čovjeka. On stoji više od biljke. On u sebi ima iste

organe, ali ono što biljka sadrži u sebi savršeno čisto i čedno, u njemu je prožeto nečednom požudom i željom. – Budućnost ljudske evolucije sastoji se u tome da čovjek ponovno izgovara svoju sliku u svijet, čednu i čistu, kroz drugi organ, koji će biti njegov preobraženi reproduktivni organ. Čedan i čist, bez impulsa, bez želje, poput kaleža od cvijeća koji se čedno okreće prema svetom koplju ljubavi, biti će čovjekov reproduktivni organ. On će se okrenuti prema duhovnoj zruci mudrosti, a to će ga oploditi da izrodi slično biće. Taj organ će biti grkljan. Učeniku Grala je pokazano: biljka koja je na nižoj razini ima ovaj čestiti kalež, čovjek ga je izgubio. Razvio se u nečednu želju. Iz produhovljene sunčeve zrake trebao bi dopustiti da ovaj kalež opet dođe, u čednosti mora razviti ono što tvori Sveti Gral budućnosti.

Tako se učenik ugleda na veliki ideal. Posvećenik ranije doživi ono što se događa u sporom razvoju čovječanstva. Prikazuje nam evoluciju čovječanstva u slikama, a te slike imaju potpuno drugačiji učinak od apstraktnih pojmova koje je proizvelo današnje materijalističko doba. Ako zamislite ovaj razvoj u tako uzvišenim i moćnim slikama kao što je Gral, onda je učinak drugačiji od običnog znanja, koje nije u stanju imati bilo kakve duboke učinke na organizam. Imaginativno znanje djeluje dolje do eterskog tijela i odatle djeluje na krv, a to je posrednik koji preobražavajući djeluje na organizam. Čovjek postaje sve sposobniji za rad na svome organizmu kroz svoje etersko tijelo. Sva imaginativna znanja koja proizlaze iz istine, ujedno su i zdrava i ljekovita, čine krv zdravom u njenom optoku. Imaginativno znanje je najbolji odgajatelj, samo ako je čovjek dovoljno jak i predan da ono može na njega djelovati.

Treća faza je čitanje okultnih spisa, što znači ne samo gledanje pojedinačnih slika, već dopuštanje da odnos tih različitih slika ima učinak na vas. Tada to postaje ono što se naziva okultnim pismom. Čovjek kroz imaginaciju počinje kreativno slagati linije sile, koje kreativno prolaze kroz svijet, u određene figure i obrasce boja. Čovjek uči osjećati unutarnju povezanost koja je izražena u tim figurama: to djeluje kao duhovni ton, kao harmonija sfera, jer su te figure modelirane prema stvarnim svjetskim proporcijama. Naše pismo posljednji je dekadentni ostatak ovog drevnog okultnog pisma i modelirano je po njemu.

Do četvrte, '*pripreme kamena mudraca*', čovjek dolazi kroz vježbe u procesu disanja. Ako čovjek diše onako kako mu prirodni proces nalaže, onda mu je da bi disao potreba biljka. Da nema biljke ne bi mogao živjeti, jer mu biljka daje kisik i asimilira ugljik koji on sam izdiše. Biljka od njega gradi svoj organizam i vraća kisik, tako da čovjekov kisik stalno obnavlja biljni svijet. Čovječanstvo nije moglo postojati samo; uništite biljni svijet i čovječanstvo bi uskoro izumrlo. Dakle vidite ciklus: udišete kisik koji biljka izdiše. Izdišete ugljik koji biljka udiše i od kojeg gradi vlastitu tjelesnost. Dakle, biljka mi pripada; ona je alat koji održava moj život. U ugljenu možete

vidjeti kako biljka gradi svoje tijelo od ugljika, jer ugljen nije ništa drugo nego leševi biljaka.

U posebno reguliranom procesu disanja, ružokrižarski trening vodi ljudsko biće da razvije onaj organ koji u sebi može dovesti do transformacije ugljika u kisik. Ono što biljka danas radi vani, kasnije će u njoj djelovati organ budućnosti, koji čovjek vježbom već razvija u sebi. Polako se sprema. Reguliranim procesom disanja čovjek će u sebi nositi instrument za pripremu kisika. Postati će kao biljka, dok je sada mineralne prirode. Zadržat će ugljik i od njega izgraditi svoje tijelo, pa će njegovo tijelo kasnije više nalikovati biljci; tada će moći upoznati sveto koplje ljubavi. Cijelo čovječanstvo će tada imati svijest koju danas posvećenik stječe kada se uzdigne u više svjetove. To se zove transmutacija ljudske tvari u onu tvar kojoj je osnova sam ugljik. To je alkemija koja dovodi do toga da će on vlastito tijelo izgraditi na sličan način kao što to danas čini biljka. To se zove 'priprema kamena mudraca', a ugljik je vanjski simbol za to. Ali to nije kamen mudraca sve dok ga čovjek sam ne može proizvesti svojim reguliranim procesom disanja. Učenje se može primiti samo od osobe do osobe; obavijeno je dubokim misterijem, i tek nakon što se temeljito pročisti, učenik može primiti taj misterij. Kada bi se to danas javno objavilo, ljudi bi u svom egoizmu ovu najvišu tajnu koristili za zadovoljenje svojih najnižih potreba.

Peto je podudaranje makrokozmosa i mikrokozmosa. Ako promatramo razvoj čovječanstva, onda vidimo da je ono što je danas u čovjeku, da je postupno nastalo izvana, npr. žlijezde su rasle vani na Suncu kao danas spužve. Sve što je danas integrirano u ljudsku kožu nekada je bilo izvana. Ljudsko tijelo kao da je sastavljeno od onoga što je rašireno vani. Svaki član vašeg fizičkog tijela, eterskog tijela i astralnog tijela, bio je tamo negdje u svijetu. To je makrokozmos u mikrokozmosu. Sama vaša duša bila je vani u božanstvu. Ono što je u nama korespondira s nečim što je izvana, a te prave korespondencije moramo iskusiti unutar sebe.

Poznato vam je mjesto ispred čela, iznad hrpta nosa; ono izražava činjenicu da je nešto specifično što je nekad bilo izvana ušlo u ljudsko biće. Ako meditativno prodrete u ovaj organ, uronite u njega, onda je to više od pukog razmišljanja o ovoj točki; tada upoznajete onaj dio vanjskog svijeta koji tome odgovara. Također ćete upoznati grkljan i sile koje su ga izgradile. Tako se upoznaje makrokozmos uranjajući u vlastito tijelo.

Ovo nije puko introspektivno razmišljanje. Ne biste trebali reći: unutra je Bog kojeg želim tražiti! – Pronašli biste samo neznatno ljudsko biće koje sami uzveličate u Boga. Onaj tko ovako govori nikad neće doći do prave spoznaje. Doći do toga putem ružokrižarske teozofije je neugodnije i zahtijeva konkretan rad. Svijet je pun slave i veličanstvenosti. Morate se u to udubiti; Boga treba upoznati u njegovim pojedinostima, tada ga možemo pronaći u

sebi, ali tek kada naučimo spoznati Boga u cjelini. Svijet je poput velike knjige. U stvorenim stvarima imamo slova za to; moramo čitati od početka do kraja: tada učimo čitati knjigu Mikrokozmos i knjigu Makrokozmos, od početka do kraja. I to onda više nije puko razumijevanje; živi se u osjećajima, čovjek se utapa u cijeli svijet, i sve osjeća kao izraz božanskog duha Zemlje. Kada je čovjek spreman, sva svoja djela izvršava u skladu s voljom cijelog kozmosa, a to je pobožnost.

Ako možemo ovako razmišljati, onda hodamo ružokrižarskim putem. Kršćanski trening se više gradi na razvoju unutarnjeg osjećaja; u ružokrižarskoj školi, dopušteno je svemu onome što je rašireno u fizičkoj stvarnosti kao božanstvenost Zemlje da ima učinak na nas, i odjekne u nama kao osjećaj. To su dva puta koja su izvediva za sve. Ako razmišljate na način na koji ljudi sada razmišljaju, tada možete kročiti ružokrižarskim putem, bez obzira koliko ste znanstveni. Moderna je znanost čak i pomoć ako ne proučavate evoluciju čitajući samo slova, nego tražite i ono što se krije iza njih, kao što se u knjizi ne gledaju slova nego se iščitava značenje. Iza znanosti morate tražiti duh, tada je znanost za vas samo slovo za duh.

Sve ovo nije sveobuhvatan prikaz ružokrižarskog treninga; samo naznake, koje daju naslutiti što se u njemu može pronaći. To je put za suvremenog čovjeka; čini ga sposobnim za rad u budućnosti. Ovo su samo elementarne faze koje karakteriziraju put. Dobivamo koncept kako se kroz samu ružokrižarsku metodu može prodrijeti u više misterije.

Znanost duha neophodna je čovječanstvu za njegov daljnji napredak. Ono što će se dogoditi za preobrazbu čovječanstva moraju učiniti sami ljudi. Svatko tko apsorbira istinu u sadašnjoj inkarnaciji, oblikovati će vanjski oblik za same dublje istine u kasnijim inkarnacijama.

Dakle, ono o čemu smo raspravljali na ovom ciklusu povezuje se u cjelinu. To je instrument koji treba kreativno djelovati na kulturu budućnosti. Poučava se danas jer ljudi budućnosti trebaju ta učenja, jer ih treba uvesti u tijek ljudskog razvoja. Svi koji ne žele prihvatiti tu istinu budućnosti žive na račun drugih. Ali tko je prihvaća živi za druge, makar ga u početku tjerala egoistična čežnja za višim svjetovima. Ako je sami put ispravan, onda je on sam po sebi uništavač čežnje i najbolji učitelj nesebičnosti.

Čovječanstvu je sada potreban okultni razvoj i mora se u njega usaditi. Ozbiljan, istinit, od jedne stvari do druge teži istini, koja jedina vodi istinskom bratstvu, to je čarobnjak koji može dovesti do ujedinjenja čovječanstva. Ovo bi trebalo poslužiti kao sredstvo za postizanje velikog krajnjeg cilja čovječanstva, jedinstva, a mi ćemo postići taj cilj ako sredstva razvijemo u sebi, ako nastojimo razviti ta sredstva na najplemenitiji i najljepši način, jer ono što je važno je posvećenje čovječanstva kroz ta sredstva.

Tako nam se znanost duha ne pokazuje samo kao veliki ideal, nego kao sila kojom se prožimamo, a iz te sile nam izvire znanje. Znanost duha postajati će sve popularnija stvar, prožimat će sve više i više sve religijske i praktične aspekte života, baš kao što veliki zakon egzistencije prožima sva bića; ona je čimbenik u evoluciji čovječanstva.

U tom je smislu ovdje predstavljena ružokrižarska teozofija. Ako je to shvaćeno, ne samo apstraktno, već na takav način da je znanje unijelo u osjećaje, tada može imati izravan učinak na život. Kada ovo znanje teče u sve naše udove, iz glave u srce i odatle u ruke, u sve naše postupke i kreacije, tada smo shvatili osnovu znanosti duha. Tada ćemo shvatiti veliku kulturnu zadaću koja nam je stavljena u ruke, a onda će se iz tog znanja razviti osjećaji koje bi, oni koje vole lagodnost, izravno razvili.

Ružokrižarska metoda ne želi se valjati u osjećajima, ona želi pokazati činjenice duha. Čovjek mora surađivati, mora pustiti da ga potaknu činjenice koje je dobio u opisu, mora kroz njih u sebi pobuditi osjećaje i senzacije. U tom smislu, ružokrižarska teozofija trebala bi postati snažan impuls za svijet osjećaja, ali u isto vrijeme biti ono što nas izravno vodi u činjenice nadosjetilnih percepcija, što im prvo dopušta da nastanu kao misli, a zatim vodi tragatelja gore u više svjetove.

To bi trebala biti svrha ovih predavanja.